

KONDA

14 VE 28 MAYIS 2023
GENEL MİLLETVEKİLİ VE
CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMLERİ
SANDIK ANALİZİ

*(Kamuoyu ile paylaştığımız bu rapor
KONDA Mayıs'23 Barometresi Raporu'nun
'Sandık Analizi' bölümünü içermektedir)*

KONDA **MAYIS'23 BAROMETRESİ**

14 ve 28 Mayıs Seçimleri Sandık Analizi

30 Mart 1933 - 8 Haziran 2022

Toplum ve demokrasiye olan inancını hiçbir zaman yitirmemiş olan Tarhan Erdem'i birinci ölüm yıldönümünde özlemle anıyoruz.

İÇİNDEKİLER

1.	YÖNETİCİ ÖZETİ	5
2.	SEÇİMİN SAYISAL ANALİZLERİ.....	9
2.1.	Seçmen Sayıları.....	9
2.2.	Seçimlere Katılım	10
2.3.	Geçersiz Oylar.....	16
2.4.	Seçim Sonuçları.....	23
2.5.	Yıllar İçinde Oy Oranlarındaki Seyir.....	24
2.6.	2018 ile 2023 Oy Oranlarının Kıyası.....	27
3.	GENEL SEÇİM OYLARININ ANALİZİ.....	29
3.1.	Toplumsal Analiz	29
3.2.	Seçmen Büyüklük Kümelerine Göre Analiz	31
3.3.	Bölgesel Analiz	35
3.4.	İlçeler Bazında Analiz	45
3.5.	Deprem Bölgesinde Siyasal Katılım ve Seçmen Davranışı.....	57
3.6.	Deprem Bölgesinde Oy Kazanım ve Kayıpları	58
4.	CUMHURBAŞKANI SEÇİMİ 1. TUR OYLAMASININ ANALİZİ.....	59
4.1.	Bölgesel Analiz	59
4.2.	İlçe Bazında Seçim Haritaları	61
4.3.	Deprem Bölgesi	67
4.4.	Katılım ve Oy Oranlarındaki Örüntüler.....	67
4.5.	Oy Tercihlerinde Geçişler: 2018-2023.....	69
5.	CUMHURBAŞKANI SEÇİMİ 2. TUR OYLAMASININ ANALİZİ.....	71
5.1.	İlçe Bazında 2. Tur Oylaması Seçim Haritaları	71
5.2.	Oy Tercihlerindeki Değişimler.....	75
6.	SANDIKLAR, KATILIM VE ERDOĞAN'IN OY ORANLARI.....	77
6.1.	Sandıklar ve Oy Oranları.....	77
6.2.	Seçimlere Katılım Oranlarındaki Değişimler	89
7.	SEÇİM SONUÇLARININ SOSYO-EKONOMİK GELİŞİMİŞLİK SEVİYESİ İLE ANALİZİ	95
7.1.	Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Seviyesi	95
7.2.	Kümeleme Analizi: Oy Oranları, Katılım ve Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Örüntüleri	102
8.	KONDA'NIN 11 MAYIS VE 25 MAYIS TARİHLİ KAMUOYU AÇIKLAMALARI.....	105
8.1.	11 Mayıs 2023.....	105
8.2.	25 Mayıs 2023.....	108

1. YÖNETİCİ ÖZETİ

KONDA Mayıs'23 Barometresi'nin dayanağı olan bu araştırma 20-21 Mayıs 2023 tarihlerinde, 34 ilin, merkez dahil 108 ilçesine bağlı 154 mahalle ve köyünde gerçekleştirilmiştir. 3607 kişiyle hanelerinde yüz yüze görüşülerek gerçekleştirdiğimiz araştırmamızın bulgularını sunuyoruz.

Bu raporda yer alan 14 Mayıs 2023 Genel Milletvekili ve Cumhurbaşkanı Seçimi ile 28 Mayıs 2023 Cumhurbaşkanı Seçimi 2. tur oylamasına ait sandık analizi Anadolu Ajansı'nın servis ettiği geçici sonuçlar üzerinden hazırlanmıştır.

14 Mayıs 2023 ve 28 Mayıs 2023 Genel Milletvekili ve Cumhurbaşkanı Seçimleri Sandık Analizi

14 Mayıs seçim sonuçlarına dair analizlerimizde ilçe bazlı geçici sonuçlar kullanıldı; tüm seçmenlerin tercih ve davranışlarını anlamaya dönük olarak geçersiz oylar ve seçime katılmayanlar analizlere dahil edildi; oy kayıp ve kazançlarının kıyaslamaları 24 Haziran 2018, 1 Kasım 2015 ve 7 Haziran 2015 seçim sonuçlarıyla beraber yapıldı.

14 Mayıs seçimlerine katılım, yüzde 88,9 ile 1991 Genel Seçimlerinden bu yana en yüksek seviyesine çıktı. Cumhurbaşkanı seçiminin 1. tur oylamasında da yüzde 88,9 olarak gerçekleşen katılım, 2. tur oylamasında yüzde 84,2'ye düştü. Güneydoğu Anadolu, Kuzeydoğu Anadolu, Ortadoğu Anadolu ve Doğu Karadeniz bölgelerinde Türkiye ortalamasının altına düşen seçime katılım oranı, Batı'ya geldikçe yükselmektedir. Ayrıca, doğu bölgelerinde 2018 seçimlerine göre düşen katılım, 28 Mayıs'ta düzenlenen 2. tur oylamasında da düşmüştür. Geçersiz oy oranları da milletvekili seçiminde daha yüksek olmuş, en çok geçersiz oy doğu bölgelerinden çıkmıştır.

Seçim sonuçları bir kez daha siyasal kutuplaşmayı teyit etti.

Yıllar içindeki oy oranlarının değişim seyrine bakıldığında, Ak Parti'nin 2002 oyuna geri döndüğü görülse de kaybettiği oyların muhalefet blokuna geçmediği görülmektedir. MHP'nin son seçimden bu yana yalnızca 1 puan kaybetmesi, Cumhurbaşkanlığı'nın bir diğer bileşeni olan Yeniden Refah Partisi'nin yüzde 2,8 oy oranına erişmesi Cumhurbaşkanlığı'nın parlamento çoğunluğu elde etmesini sağlamıştır.

Seçime katılmayanlar 7 Haziran seçimlerinden bu yana düzenli olarak azalmış; geçersiz oy oranı da 24 Haziran seçimlerine göre az da olsa yükselmiştir. Seçime katılmayanlar 24 Haziran 2018'e göre 0,3 puan, 1 Kasım 2015'e göre 1,2 puan, 7 Haziran 2015'e göre 2,3 puan azalmıştır.

Toplam seçmen üzerinden bakıldığında;

- Ak Parti 24 Haziran oylarından 6,3 puan, 1 Kasım oylarından 12,1 puan kaybetmiştir.
- MHP 24 Haziran oylarından 0,9 puan, 1 Kasım oylarından 1,6 puan kaybetmiştir.
- CHP 24 Haziran oylarına 2,4 puan, 1 Kasım oylarına 0,1 puan eklemiştir.
- İyi Parti 24 Haziran oylarını korumuştur.
- Yeşil Sol Parti/HDP 24 Haziran oylarından 2,5 puan, 1 Kasım oylarından 1,7 puan kaybetmiştir.

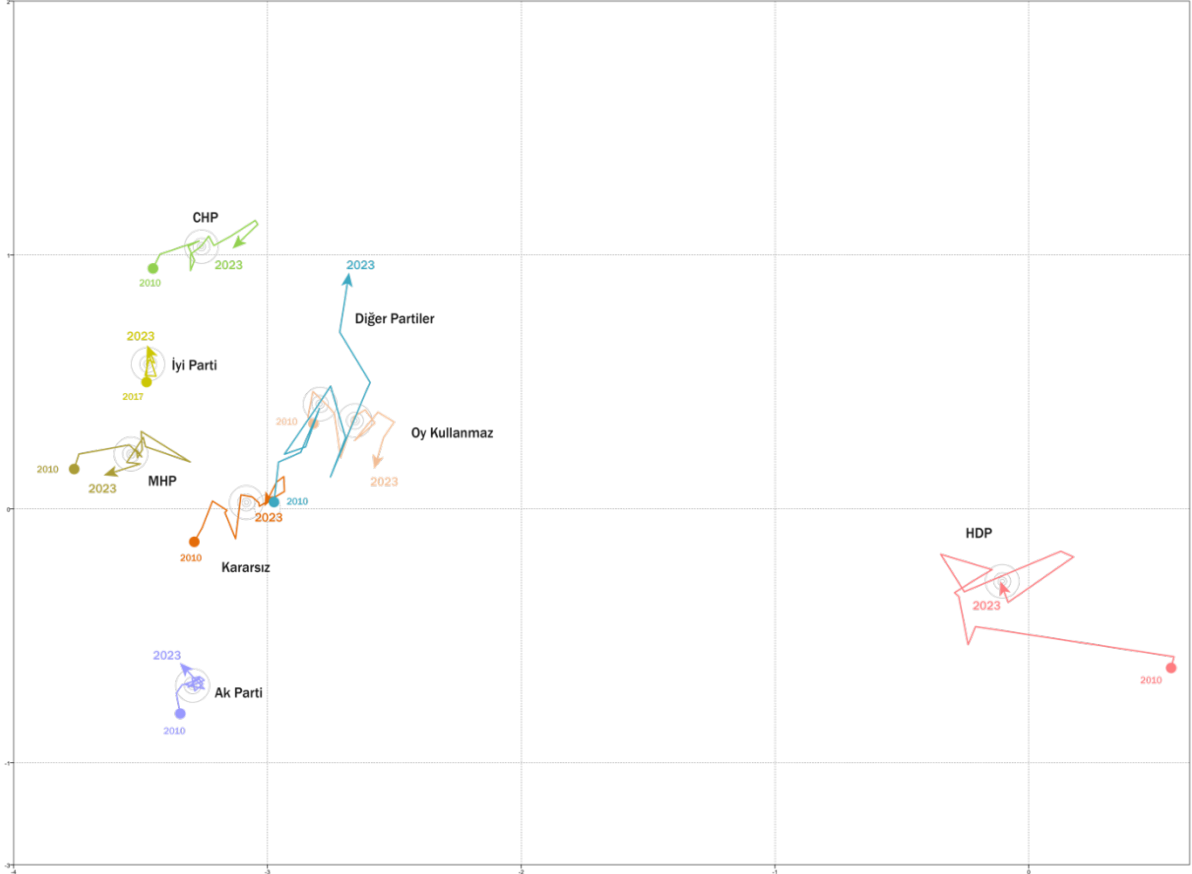

KONDA Barometresi, siyasi parti tabanlarının çok sınırlı biçimde değişebildiğini göstermektedir.

KONDA Barometresi'nin 2010 yılından bu yana gerçekleştirdiği 142 araştırmasının bulgularına göre siyasi partilerin tabanlarının çok sınırlı bir biçimde hareket ettiği görülmektedir. Siyasi partilerin tabanları çok sınırlı bir biçimde değişmekte ya da başlangıç noktasına geri dönmektedir. Bu, siyasi parti tabanlarının toplumsal kümelerle ilişkisinin ne kadar sabit kaldığını ve kimlikler üzerinden inşa olan kutuplaşmaya sıkıştığını göstermektedir.

Toplumsal Doku Haritası - Siyasi Partilerin Yıllar İçinde Hareketleri, 2010 → 2023

Çoklu Mütakabiliyet Analizi - Multiple Correspondence Analysis
KONDA Veri Ambarı'ndan üretilmiştir.

Ak Parti, Türkiye'nin tüm bölgelerinden dengeli bir şekilde oy alabilmektedir.

Raporumuzda, genel milletvekili seçimi ve cumhurbaşkanı seçimlerinin seçmen büyüklük kümelerine göre, bölgelere göre ve ilçelere göre analizlerini gerçekleştirdik. Buna göre CHP ve İyi Parti'nin oyunun büyük çoğunluğunu başta İstanbul olmak üzere metropollerden almasına karşın, Ak Parti'nin 12 istatistikî bölgeden de dengeli bir şekilde oy alabildiğini görüyoruz.

Cumhurbaşkanı seçimindeki 2,5 milyonluk oy farkını derinleştiren belirli dinamikler var.

Cumhurbaşkanı seçiminin 2. tur oylamasının sonunda Recep Tayyip Erdoğan yüzde 52,2, Kemal Kılıçdaroğlu yüzde 47,8 oranında oy aldı.

Erdoğan'ın ilçe bazlı olarak çok daha hâkim bir aday olarak öne çıktığı görülüyor. Erdoğan, 2. tur oylamasında 973 ilçenin 681'inde yüzde 50 ve üzerinde oy oranına erişirken Kılıçdaroğlu

için bu sayı 292. Ayrıca, Erdoğan 2018 seçimlerine göre 202 ilçede oyunu arttırmışken Kılıçdaroğlu, 2018 seçiminde muhalefet adaylarının (İnce, Demirtaş, Akşener, Karamollaoğlu) toplamına göre sadece 49 ilçede oy oranını arttırabilmiştir.

Ayrıca, katılım oranıyla adayların aldıkları oy oranları arasında da bir ilişki görülmektedir. Erdoğan'ın oyunun ve katılımın yüksek olduğu ilçe sayısı, Kılıçdaroğlu'nun oyunun ve katılımın yüksek olduğu ilçe sayısından daha fazladır.

Siyasetin ilçe bazlı dinamizmi devam ediyor.

Genel milletvekili seçiminin de cumhurbaşkanı seçiminin de gösterdiği, Türkiye'de siyasal fragmentasyonun ilçe bazlı olarak bir örüntü ortaya çıkarması ve bu örüntünün seçimden seçime devam etmesidir.

Seçim sonuçları, sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyesi ile anlamlı şekilde ilişkili.

Seçim sonuçlarının sosyo-ekonomik gelişmişlikle olan ilişkisini değerlendirebilmek için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından 56 değişken kullanılarak hesaplanan ilçe bazlı sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksini kullandık. Katılım ve geçersiz oy gibi parametrelerle birlikte, siyasi partilerin ve adayların seçimlerde aldıkları sonucun sosyo-ekonomik gelişmişlik ile anlamlı bir ilişki içinde olduğu da görülüyor.

Kılıçdaroğlu, sadece 1. kademe gelişmiş ilçelerde yüzde 50'nin üzerine çıkarken sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyesinin düşmesiyle Erdoğan'ın oyu artıyor. Siyasi partilerin gelişmişlik kademelerine göre aldıkları oylar da aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi anlamlı bir örüntü ortaya koyuyor. 1. kademe gelişmiş ilçelerde CHP'nin aldığı oy oranı yüzde 35 iken sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyesinin düşmesiyle Ak Parti ve MHP'nin oyu yükseliyor. Yeniden Refah Partisi'nin her kademedeki benzer oranda oy alması da dikkat çekiyor.

	Cumhur İttifakı				Millet İttifakı		Emek ve Özgürlük İttifakı		Zafer Partisi	Diğer	Toplam
	Ak Parti	MHP	Yeniden Refah	BBP	CHP	İyi Parti	Yeşil Sol Parti	TİP			
1. Kademe	29,5	6,6	2,4	0,7	35,0	11,4	5,7	3,4	2,7	2,5	100,0
2. Kademe	34,8	10,9	2,9	1,0	27,2	11,1	5,9	1,3	2,3	2,7	100,0
3. Kademe	38,7	13,2	2,7	1,1	22,8	11,4	4,8	1,0	1,7	2,7	100,0
4. Kademe	40,0	14,7	2,4	1,1	21,8	10,3	5,1	0,3	1,5	2,7	100,0
5. Kademe	43,3	16,4	2,9	1,7	16,9	8,3	6,3	0,2	1,1	2,8	100,0
6. Kademe	38,0	10,7	2,7	0,9	11,0	4,9	28,3	0,1	0,6	2,9	100,0

Seçim sonuçları kutuplaşmış bir Türkiye çıkarıyor.

İki seçimin sonuçları ile birlikte katılım oranları, geçersiz oy oranları ve sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksini kullanarak yaptığımız kümeleme analizi Türkiye'yi 5 kümeye ayırıyor.

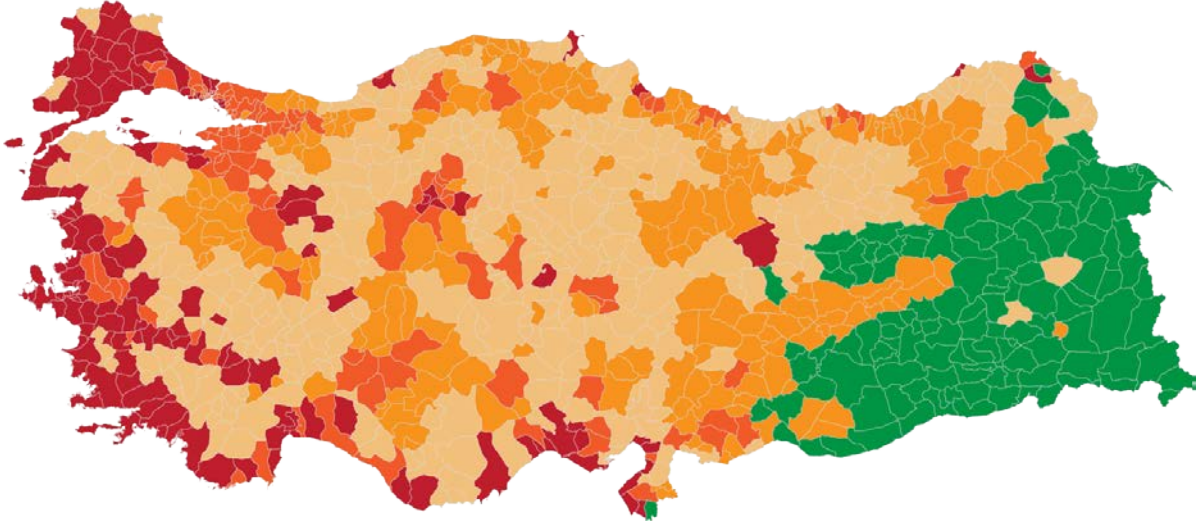
Bu 5 kümenin seçim coğrafyaları bakımından ortaya çıkardığı örüntü, ilk olarak Yeşil Sol Parti'nin güçlü olduğu doğu bölgelerini Erdoğan'ın düşük, Kılıçdaroğlu'nun yüksek oy aldığı bir

bölge olarak ayırmaktadır. İkinci olarak, muhalefetin güçlü olduğu ve katılımın da yüksek oranda gerçekleştiği, aynı zamanda sosyo-ekonomik gelişmişliğin de yüksek olduğu bölgeler Türkiye'nin batı kıyı şeridi olarak ayrılmaktadır. Sosyo-ekonomik gelişmişliğin düşük olduğu Türkiye'nin iç kesimlerindeyse Erdoğan ve Cumhuriyet İttifakı güçlü olmaya devam edip heterojen biçimde dağılan ilçelerde katılım da geçersiz oylar da ortalama seviyede seyretmektedir.

14 Mayıs 2023 Milletvekili Genel Seçim Sonuçları
İlçe Düzeyinde Siyasi Tercih Profilleri

2. SEÇİMİN SAYISAL ANALİZLERİ

Seçimlerin sayısal analizi, seçmen sayısı, katılım ve geçersiz oy oranları gibi değişkenler bakımından nüfusun demografik yapısına, seçmen davranışına ve seçim sonuçlarına ilişkin çıkarımlar elde etmeye fırsat tanımaktadır. Bu nedenle raporumuza seçimin sayısal analizleri ile başlıyor; bu başlık altında seçmen sayıları, katılım oranları, geçersiz oy oranları ve seçim sonuçları ile yıllar içindeki oy kaymalarına dair bilgileri aktarıyoruz.

2.1. Seçmen Sayıları

14 Mayıs seçimlerinde yurtdışı seçmenler hariç seçmen sayısı 60 milyonu aşmıştır. Toplam nüfus içinde seçmen yaşına ya da yetişkinlik yaşına gelenlerin oranı yüzde 71'e ulaşmıştır.

Seçmen Sayıları ve Seçmenlerin Nüfus İçerisindeki Payı			
Seçim Yılları	Seçme Yaşı	Seçmen Sayısı	Seçmen / Nüfus (%)
1950		8.905.743	42,5
1954	22 yaşını bitirmiş olmak	10.262.063	44,2
1957		12.078.623	47,8
1961		12.925.395	45,8
1965		13.679.753	43,6
1969	21 yaşını bitirmiş olmak	14.788.552	42,9
1973		16.798.164	44,1
1977		21.207.303	50,8
1983		19.767.366	41,3
1987		26.328.106	50,1
1991	20 yaşına girmiş olmak	29.932.429	52,3
1995		34.068.304	55,2
1999	18 yaşını bitirmiş olmak	37.429.120	56,5
2002		41.291.568	59,2
2007		42.799.303	58,0
2009		48.007.000	67,0
2011		50.189.930	68,1
2014		52.695.850	68,7
2015		53.741.838	69,2
2018		56.322.634	70,0
2023		60.721.745	71,2

Yukarıdaki tabloda seçim yılları, yıllar içinde yasalarla değiştirilen seçmen olabilme yaşı değişiklikleri, seçmen sayıları ve toplam nüfus içindeki oranı görülmektedir. Tablonun içerdiği seçmenin toplam nüfus oranındaki artış, 2018 seçimleri sonrasında olduğu gibi, demografik olarak ülke nüfusunun giderek yaşlandığını da göstermektedir.

2.2. Seçimlere Katılım

14 Mayıs seçimlerine katılım, yurtdışı katılımı ayrı tutulduğunda yüzde 88,9 oranıyla 2018 seçimleriyle neredeyse aynı düzeyde kaldı.

Aşağıdaki tablodan da görüldüğü gibi, çok partili hayata geçildikten sonraki tüm seçimlerde katılım oranları oldukça yüksektir. Siyasete katılım mekanizması olarak seçimlerde oy kullanmanın asli katılım yöntemi haline geldiğini de gösteren bu örüntü, 2002 sonrasında seçmenlerin daha yüksek oranda sandık başına gitmeye başladığını da göstermektedir.

Genel Seçimler	Katılım Oranları (%)	Genel Seçimler	Katılım Oranları (%)
1950	89,3	1991	83,9
1954	88,6	1995	85,2
1957	76,6	1999	87,1
1961	81,0	2002	79,1
1965	71,3	2007	84,3
1969	64,3	2011	84,2
1973	66,8	2015	86,5
1977	72,4	2015	87,6
1983	92,3	2018	88,5
1987	93,3	2023	88,9

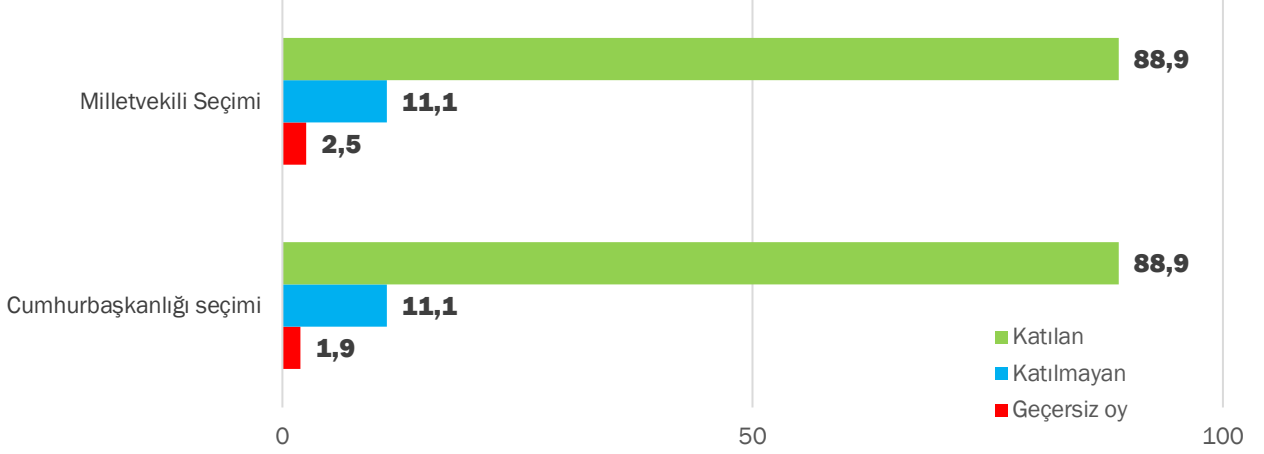
Cumhurbaşkanının halk tarafından seçildiği ilk seçim olan 2014 seçiminde katılım oranı yüzde 77,1 ile genel olarak yüksek olan seçimlere katılım oranlarından aşağı yönlü saptı. 2018'de genel milletvekili seçimi ile birlikte gerçekleştirilen cumhurbaşkanı seçimine katılım yüzde 88,2 olmuş; 14 Mayıs'ta yapılan seçime katılım da yüzde 88,9 oranıyla genel seçim ile aynı düzeyde gerçekleşmişti. 28 Mayıs'ta gerçekleştirilen 2. tur oylamasında ise katılım oranı yüzde 4,7 puan düşerek yüzde 84,2 oranında gerçekleşti.

Cumhurbaşkanı Seçimleri	Katılım Oranları (%)
2014	77,1
2018	88,2
2023 - 1. Tur	88,9
2023 - 2. Tur	84,2

2018 seçiminde olduğu gibi, iki farklı oyun aynı zarfa konularak aynı sandığa atıldığı seçimlerde beklendiği gibi cumhurbaşkanlığı seçimi ile milletvekilliği seçimi için seçime katılım

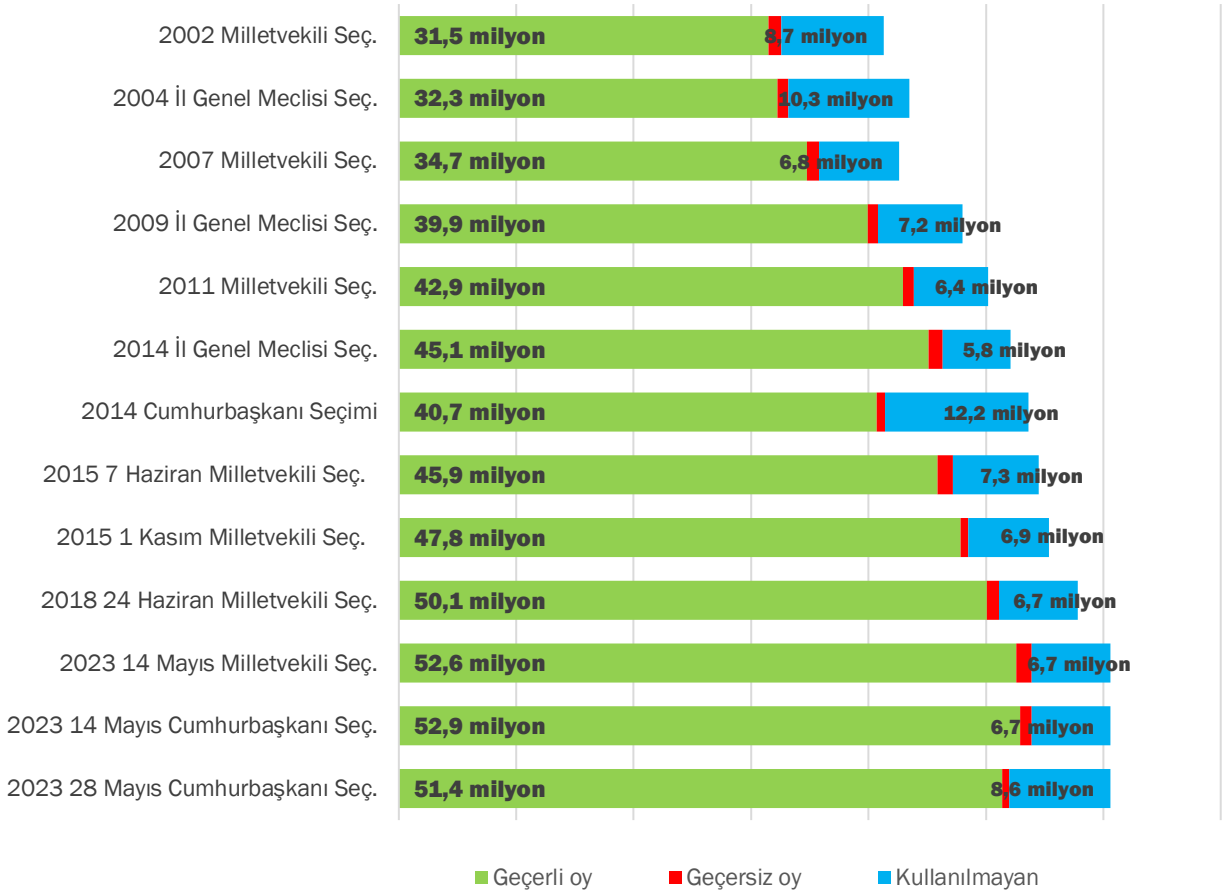
oranında özel bir farklılık oluşmadı. Geçersiz oy oranı ise milletvekili seçiminde daha yüksek oldu.

Milletvekili ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerine katılım

Aşağıdaki grafikte ise 2002'den bu yana tüm genel, yerel ve cumhurbaşkanlığı seçimlerinde gerçekleşen geçerli oy, geçersiz oy ve oy vermeyenlerin sayıları görülmektedir.

Seçimlere katılım oranları

2002 genel seçimleri ve sonrasında 2014 cumhurbaşkanı seçimi dışındaki diğer seçimlerde oy kullanmayanların ortalama 7 milyon civarında seyrettiği gözlenmektedir. **14 Mayıs**

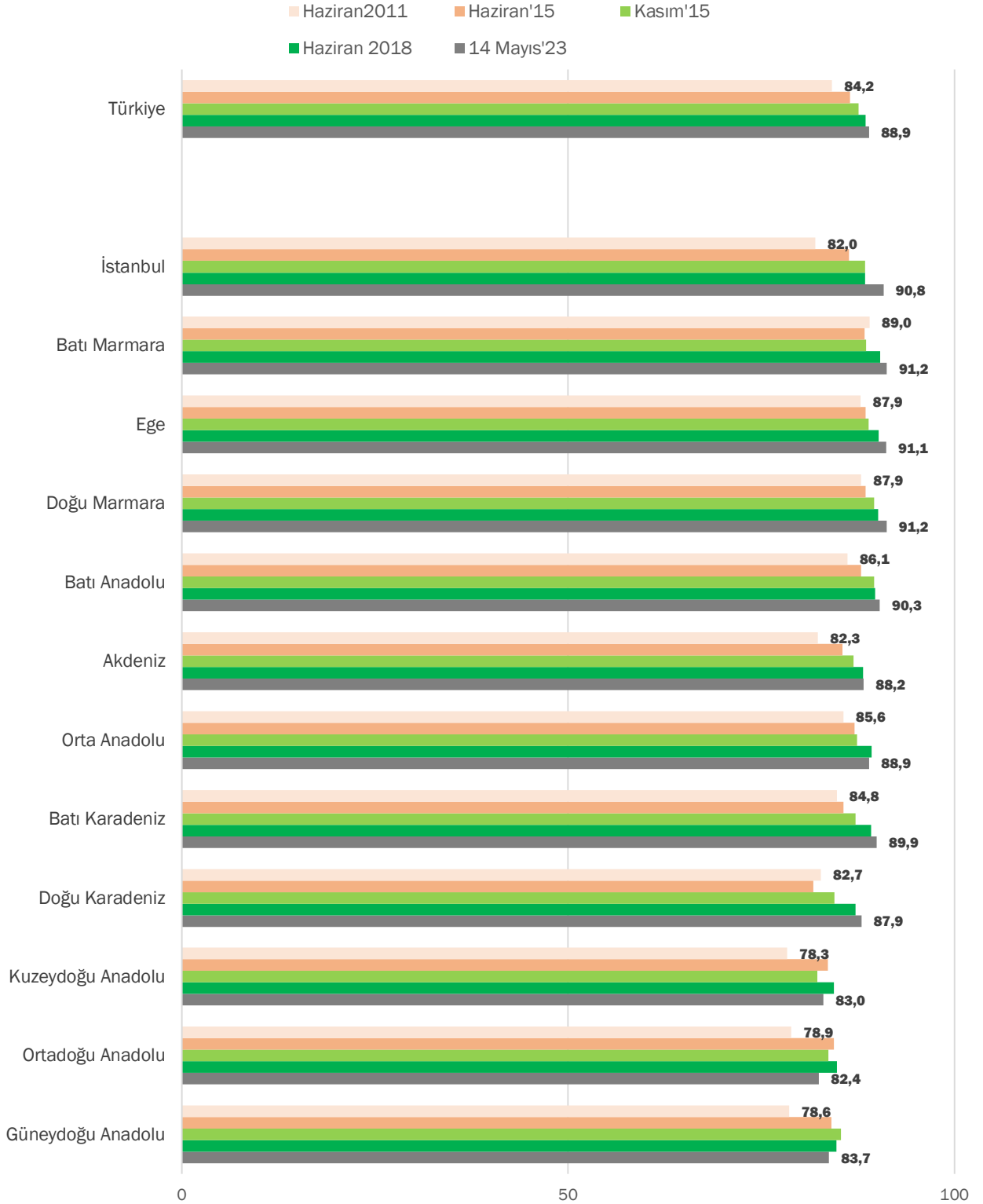
seçimlerinde de yaklaşık 7 milyon seçmen oy kullanmadı. Cumhurbaşkanı seçiminin 2. tur oylamasındaysa oy kullanmayanların sayısı yaklaşık 9 milyona çıktı. Zorunlu haller dışında seçime katılmama davranışının seçimlere ve siyasete karşı bir protest davranışı da temsil ettiği not düşülmelidir. Özellikle iki haftalık bir süre sonunda oy kullanmayan seçmen sayısının 2 milyon artması, siyasal bir davranışı, bir tepkiyi de temsil edebilmektedir.

Aşağıdaki grafikte ise 14 Mayıs ile beraber 2018, 2011, 7 Haziran 2015 ve 1 Kasım 2015 genel seçimlerine katılım oranları bölgeler bazında analiz edilmektedir.

Batı bölgelerine doğru gelindikçe katılım oranları yükselmektedir. Genel olarak katılım oranlarının ülke ortalamasının gerisinde olduğu gözlenen bölgeler Güneydoğu, Ortadoğu, Kuzeydoğu Anadolu ve Doğu Karadeniz bölgeleridir. Doğu bölgelerinde katılım oranının son seçime göre düşmüş olması da dikkat çekmektedir.

Batı Marmara, Doğu Marmara ve Ege bölgelerinde ise hemen her seçimde katılım oranları ülke ortalamasının üzerinde seyretmektedir.

Seçim katılım oranları

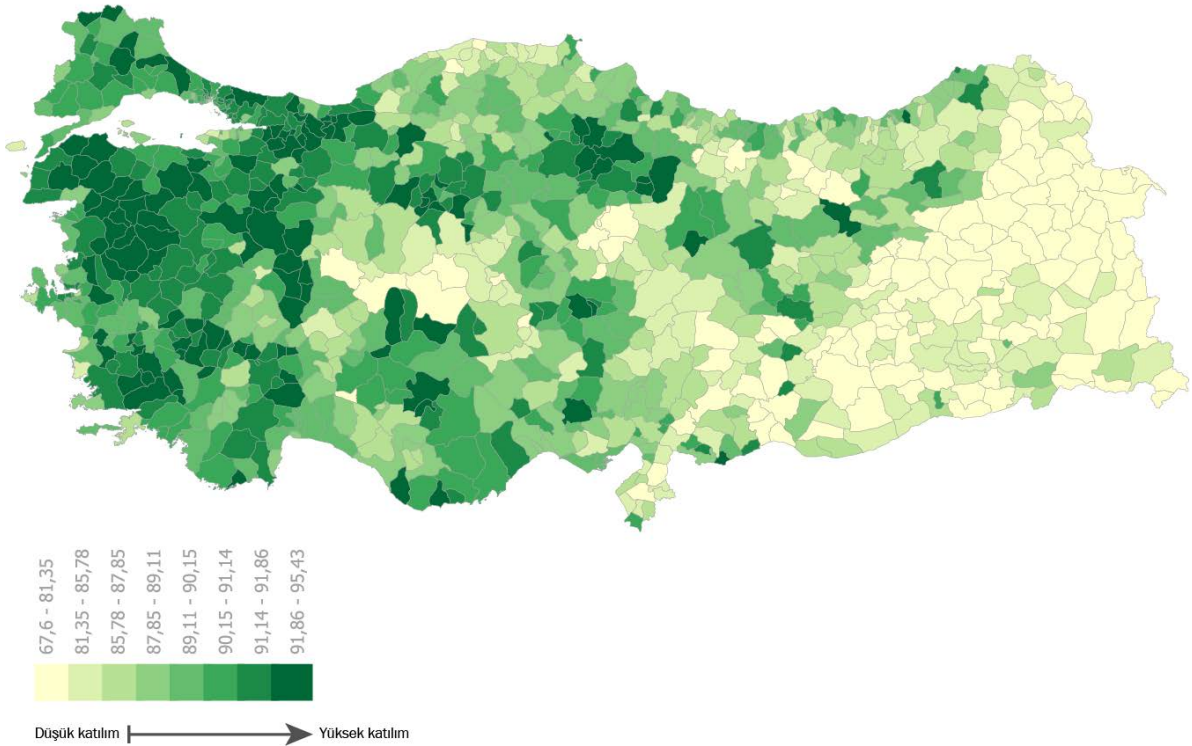

İlçeler bazında hazırladığımız aşağıdaki haritada ülke genelinde genel milletvekili seçimine katılım oranları görülmektedir. Harita üzerinden de görüldüğü gibi, ülkenin doğu bölgelerine gidildikçe seçime katılım oranı azalmaktadır.

- Doğu bölgelerinde seçime katılım, tüm Türkiye'nin oldukça gerisinde kalırken en düşük katılım yüzde 67,6 gibi çok da düşük olmayan bir oran ile 22 bin seçmenin yaşadığı Ağrı Diyadin'de gerçekleşmiştir.
- Katılımın düşük olduğu bölgelerden biri de deprem bölgesi olmuştur. Kahramanmaraş, Adıyaman, Malatya, Diyarbakır ve Hatay'da seçime katılım hem Türkiye geneline göre hem de önceki seçimlere göre daha düşük oranda gerçekleşmiştir.
- Katılımın en yüksek düzeyde olduğu bölgeler, Batı Marmara'nın güney ve doğu kesimleri, Doğu Marmara ve Ege'nin kuzey kesimleridir.
- Batı Marmara ve Ege bölgelerinin kıyı kesimlerinde seçimlere katılım, yüzde 90 düzeyinin üzerinde olmuştur.
- Batı Karadeniz ve Doğu Karadeniz bölgelerinde seçimlere katılım, Batı Marmara, Doğu Marmara, Ege ve Akdeniz bölgelerinin gerisinde kalmıştır.

Milletvekili Genel Seçimleri Katılım Oranları
14 Mayıs 2023

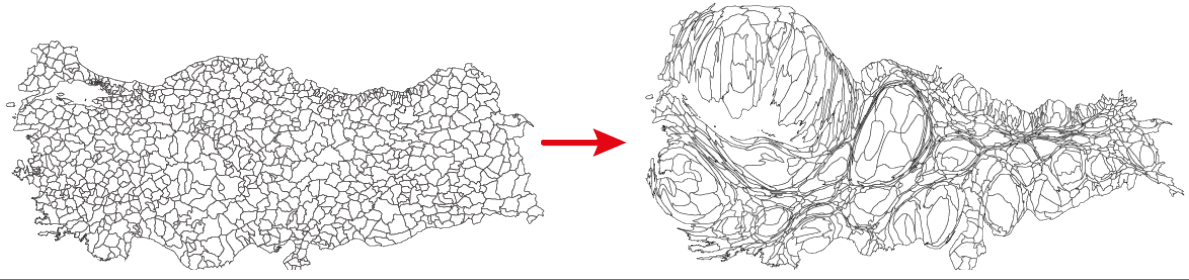

Katılım oranlarına dair analizi son seçimden bu yana meydana gelen değişim üzerinden gerçekleştirdiğimiz ve ilçeler bazında hazırladığımız aşağıdaki haritada da görüldüğü gibi Güneydoğu bölgesindeki bazı ilçelerde seçimlere katılım oranlarında kayda değer düşüşler dikkat çekmektedir.

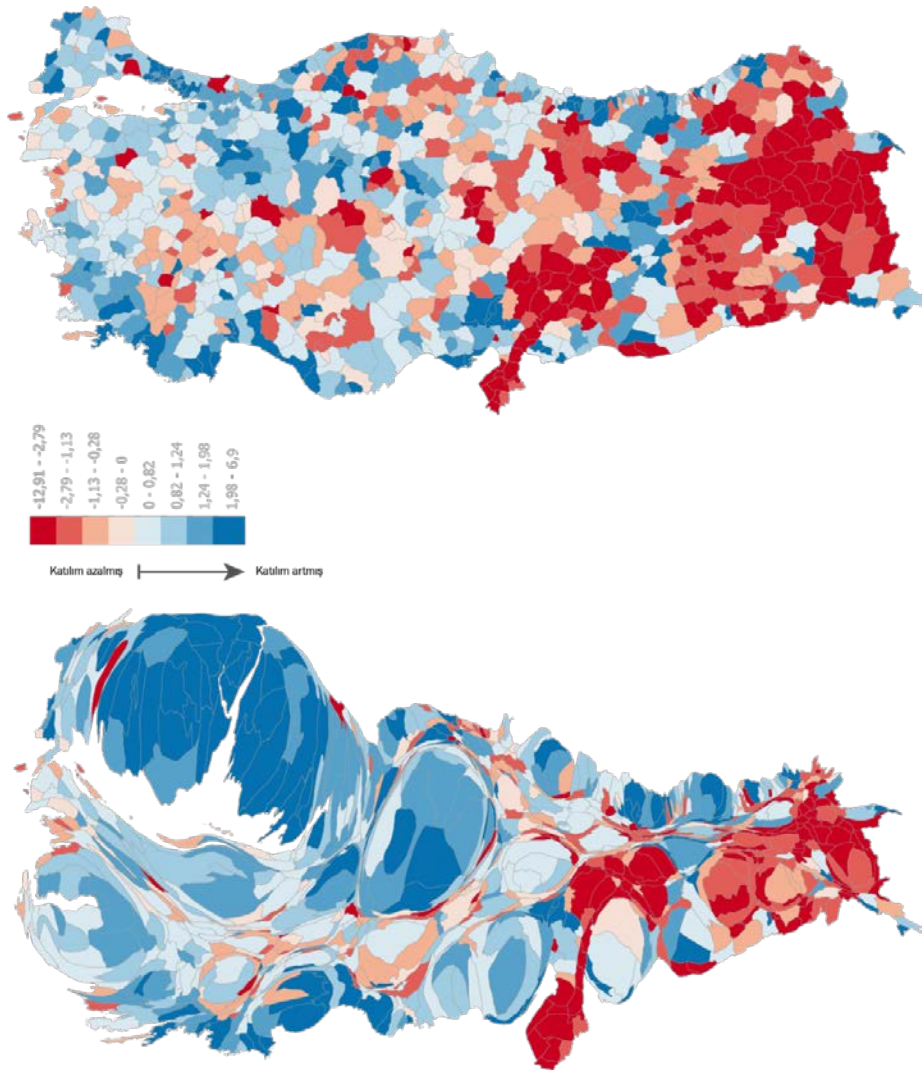
- 2018 seçimlerine göre katılımın en çok düştüğü bölgelerin başında Kuzeydoğu ve Ortadoğu Anadolu bölgeleri gelmektedir.
- Deprem bölgelerinden Hatay ve Kahramanmaraş'ta seçimlere katılımın daha yüksek oranda azaldığı görülmektedir.
- İstanbul, Marmara ve Ege bölgelerindeyse seçimlere katılım yükselmiş görülmektedir.

Kartogramlar:

Bu raporda, ilçe bazlı haritalarla birlikte kartogramlar da hazırladık. İlçe sınırlarının seçmen sayılarına oranlı olarak yeniden çizildiği bu haritalama metodu sayesinde, nüfusun 5'te birinin yaşadığı İstanbul'un ve diğer büyükşehirlerin seçmen sayısı açısından ülkedeki gerçek ağırlığını görebiliyoruz. Aynı şekilde, nüfusu görece düşük ancak yüzölçümü büyük olan ilçelerin sınırlarını da daraltarak, Türkiye nüfusunun dağılımına paralel şekilde, batıdan doğuya gidildikçe ilçe sınırlarının ufaldığı bir haritaya ulaşıyoruz.

Milletvekili Genel Seçimleri Katılım Oranı Farkları
2018 - 2023

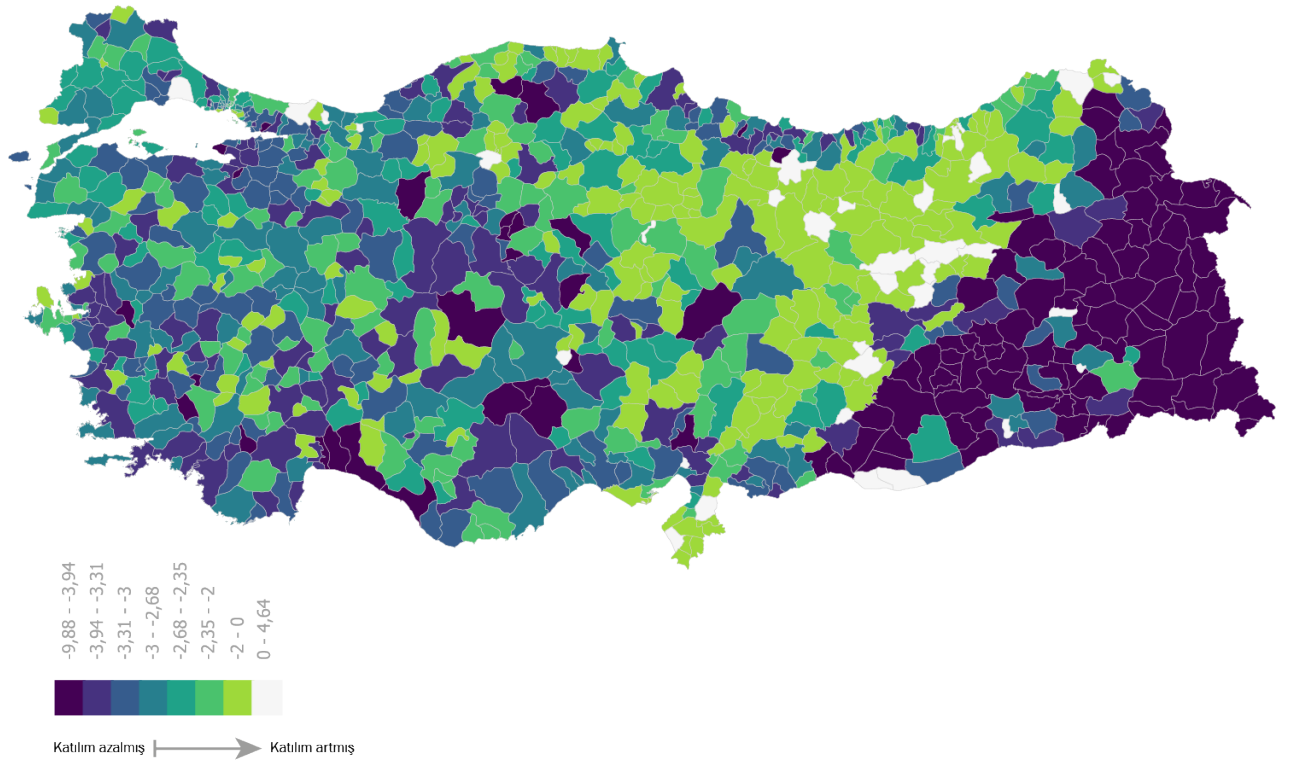

Yukarıda da belirtildiği gibi, cumhurbaşkanı seçimi 2. tur oylamasında seçime katılım oranı 4,7 puan düşmüştü. Oransal olarak bu düşüşe ilçe bazlı harita üzerinden bakıldığında, en yüksek oranda düşüşün doğu bölgeleri ile Ege'nin kıyı kesiminde yaşandığı görülüyor.

- Doğu bölgelerinde seçime katılım oransal olarak en yüksek düşüşün yaşandığı bölgeyken Ege ve Akdeniz'in kıyı kesimlerindeki katılım oranındaki düşüş de Türkiye geneline göre yüksektir.
- İstanbul'da seçime katılım da genel olarak azalmıştır. Seçmen sayıları da dikkate alındığında, İstanbul'daki oransal düşüşün çok daha yüksek sayıda seçmenin sandığa gitmediğini göstermektedir.

Cumhurbaşkanlığı Seçimleri 1. ve 2. Tur Arası Katılım Oranı Değişimleri
14 - 28 Mayıs 2023

2.3. Geçersiz Oylar

Eğitim, sosyo-ekonomik gelişmişlik gibi parametrelerle de ilişkili olan, ayrıca protest bir siyasal davranış biçimi olarak da değerlendirilebilecek olan geçersiz oyların, milletvekili ve cumhurbaşkanı seçimleri arasında nasıl farklılaştığı ile son seçimden bu yana geçersiz oyların oranının ne yönde değiştiği de önem taşıyor. Aşağıdaki tablo, çok partili hayattaki tüm genel seçimlerde gerçekleşen geçersiz oyların oranlarının ortalama yüzde 3-4 seviyesinde seyrettiğini, son 16 yılda ise geçersiz oy oranının yüzde 3'ün altına indiğini göstermektedir.

Seçim	Geçersiz oy (%)	Seçim	Geçersiz oy (%)
1950	3,1	1991	3,0
1954	1,6	1995	3,3
1957	1,4	1999	4,3
1961	3,6	2002	3,9
1965	4,5	2007	2,9
1969	4,5	2011	2,1
1973	4,5	2015	2,8
1977	3,5	2015	1,4
1983	4,9	2018	2,0
1987	2,6	2023	2,2

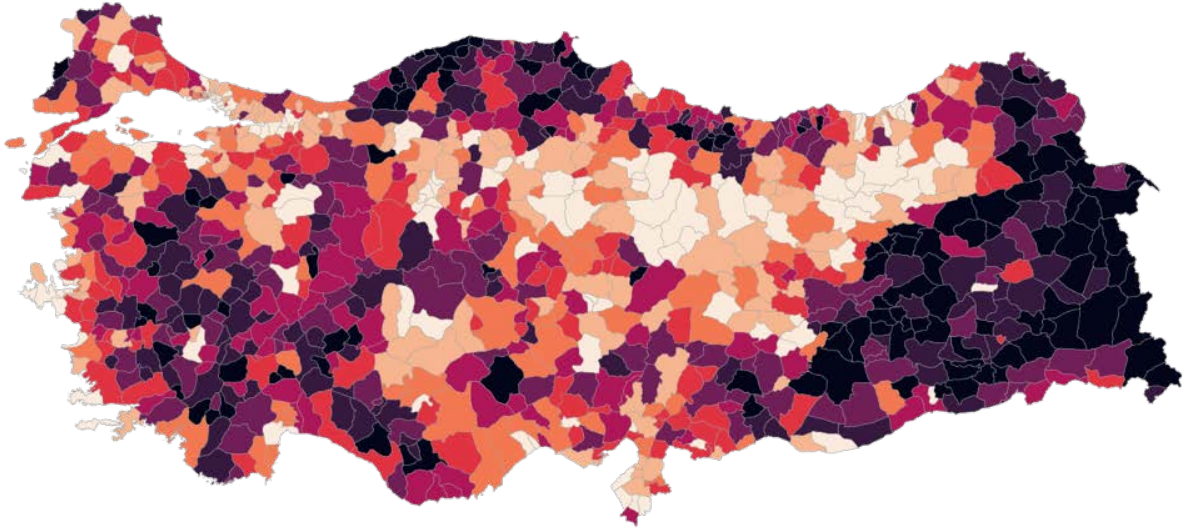
Seçeneklerin daha az olduğu cumhurbaşkanı seçimlerine ait oy pusulalarının geçersiz kabul edilme oranı ise hep daha düşük seviyelerde gerçekleşmiştir. 2014 seçiminde yüzde 1,8 olan oran, 2018’de yüzde 2,2’ye çıkmış; 14 Mayıs’ta ise yüzde 1,9 oranında gerçekleşmişti. Seçimin 2. tur oylamasında ise yüzde 1,6 oranında oy geçersiz kabul edildi.

Cumhurbaşkanı Seçimi	Geçersiz oy (%)
2014	1,8
2018	2,2
2023 - 1. Tur	1,9
2023 - 2. Tur	1,6

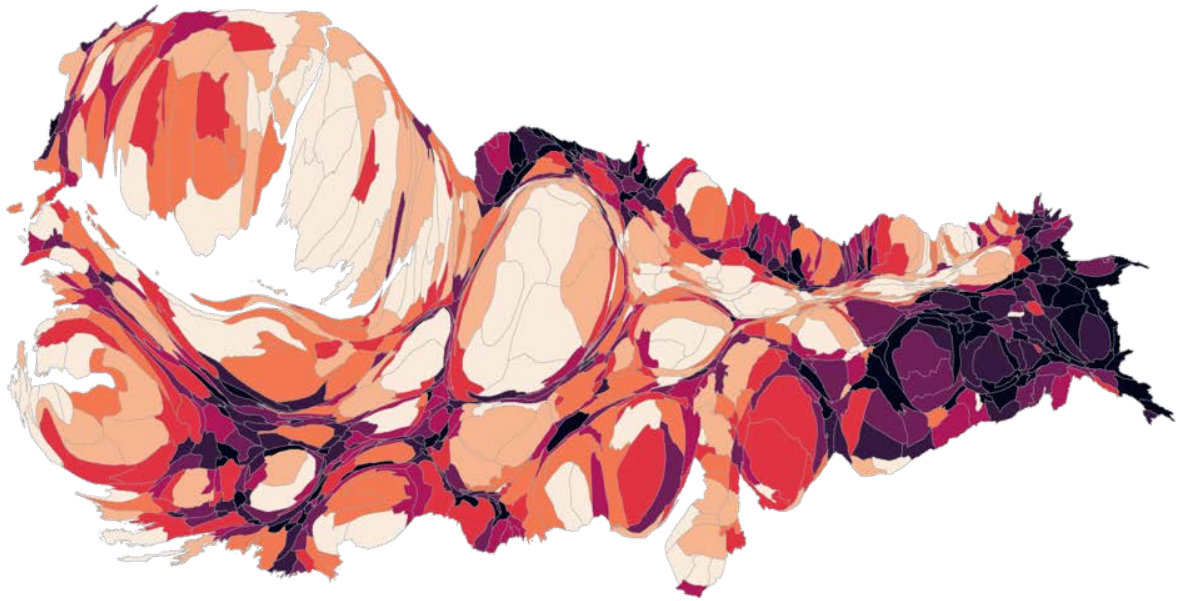
Geçersiz oyların Türkiye geneline dağılımına bakıldığında, en yüksek oranda geçersiz oyun doğu bölgelerinden geldiği görülmektedir. Batı Karadeniz’in kuzey kesimleri ile Ege’nin güney kesimlerinde de geçersiz oyların oranının Türkiye ortalamasının üzerine çıktığı ilçeler bulunmaktadır. Orta Anadolu ve Kuzeydoğu Anadolu’nun kuzey kesimlerinde geçersiz oy oranı Türkiye genelindeki en düşük seviyeye gelmektedir.

Milletvekili Genel Seçimleri Geçersiz Oy Oranları
14 Mayıs 2023

Geçersiz oy az → Geçersiz oylar artıyor

Genel Milletvekili Seçiminde Geçersiz Oyların En Yüksek Oranda Olduğu İlçeler

İl	İlçe	Katılım oranı (%)	Geçersiz oy oranı (%)
Şanlıurfa	Siverek	76,8	9,0
Antalya	Gündoğmuş	87,5	8,9
Diyarbakır	Eğil	73,9	8,3
Konya	Doğanhisar	88,7	8,0
Ağrı	Diyadin	67,6	7,7
Siirt	Pervari	82,2	7,5
Zonguldak	Gökçebey	87,6	7,4
Van	Bahçesaray	77,4	7,4
Ordu	Akkuş	83,0	7,3
Bingöl	Karlıova	70,7	7,1
Diyarbakır	Çüngüş	77,2	7,1
Diyarbakır	Hani	68,3	6,9
İzmir	Beydağ	91,4	6,7
Van	Çatak	81,4	6,7
Ordu	Gülköy	83,1	6,7
Siirt	Eruh	84,8	6,5
Diyarbakır	Dicle	75,5	6,5
Burdur	Altınyayla	89,1	6,4
İzmir	Kiraz	88,8	6,4
Kastamonu	Şenpazar	82,4	6,4
Erzurum	Karaçoban	70,7	6,3
Diyarbakır	Kulp	78,6	6,3
Van	Saray	73,1	6,2
Mardin	Dargeçit	78,3	6,2
Trabzon	Tonya	87,7	6,2
Karabük	Yenice	87,9	6,1
Isparta	Aksu	86,8	6,0
Şanlıurfa	Halfeti	72,9	6,0
Ordu	Kabataş	87,1	6,0
Bursa	Büyükorhan	91,4	6,0

Cumhurbaşkanı Seçimi 1. Tur Oylamasında Geçersiz Oyların En Yüksek Oranda Olduğu İlçeler

İl	İlçe	Katılım oranı (%)	Geçersiz oy oranı (%)
Antalya	Gündoğmuş	87,5	7,5
Diyarbakır	Eğil	73,9	7,1
Van	Bahçesaray	77,4	6,7
Ordu	Akkuş	83,0	6,5
Konya	Doğanhisar	88,7	6,4
Bingöl	Karlıova	70,9	6,3
Diyarbakır	Dicle	75,4	5,8
Sinop	Saraydüzü	86,9	5,7
Ordu	Gölköy	83,2	5,7
Ordu	Kabataş	87,1	5,6
Diyarbakır	Çüngüş	77,0	5,6
Zonguldak	Gökçebey	87,6	5,5
Karaman	Sarıveliler	86,3	5,4
Kastamonu	Şenpazar	82,4	5,4
Kastamonu	Doğanyurt	80,0	5,4
Karabük	Yenice	87,8	5,4
Diyarbakır	Hani	68,1	5,4
Trabzon	Tonya	87,4	5,3
Van	Çatak	81,4	5,3
Elazığ	Arıcak	76,1	5,3
Ordu	Aybastı	83,1	5,3
Burdur	Altınyayla	89,1	5,2
Bartın	Ulus	88,0	5,2
Diyarbakır	Kulp	78,6	5,2
Bursa	Büyükorhan	78,6	5,2
Balıkesir	Sındırgı	92,4	5,1
Sinop	Dikmen	84,1	5,1
Isparta	Aksu	86,8	5,0
Ağrı	Diyadin	67,6	5,0
Bursa	Harmancık	90,8	5,0

Cumhurbaşkanı Seçimi 2. Tur Oylamasında Geçersiz Oyların En Yüksek Oranda Olduğu İlçeler

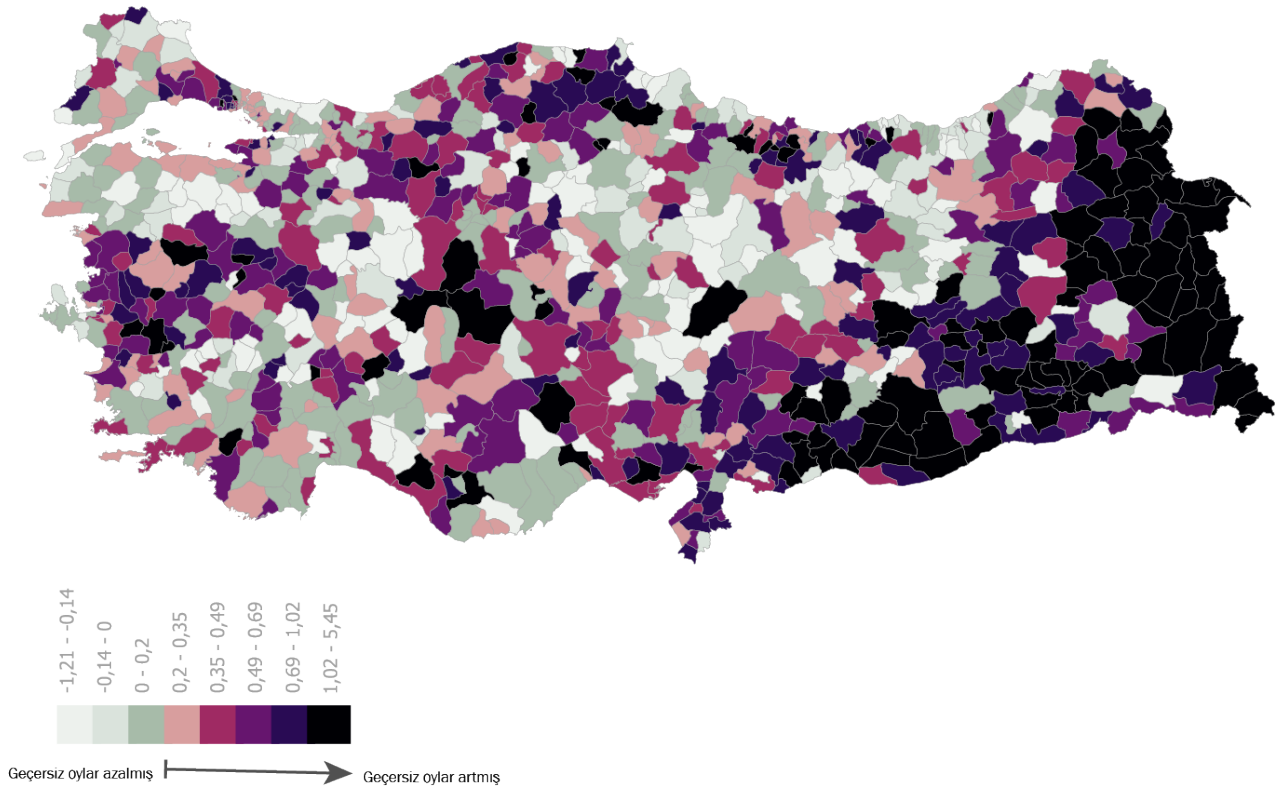
İl	İlçe	Katılım oranı (%)	Geçersiz oy oranı (%)
Hatay	Kırıkhan	81,2	4,9
Bingöl	Karlıova	66,3	4,4
Diyarbakır	Eğil	67,1	4,2
Antalya	Gündoğmuş	85,1	4,0
Batman	Hasankeyf	79,2	3,9
Elazığ	Arıcak	73,8	3,8
Konya	Doğanhisar	86,4	3,6
Diyarbakır	Dicle	66,4	3,5
Isparta	Aksu	85,2	3,4
Siirt	Eruh	80,2	3,4
Zonguldak	Gökçebey	84,7	3,3
Diyarbakır	Çüngüş	73,4	3,3
Diyarbakır	Hani	62,4	3,3
Hakkari	Şemdinli	74,9	3,2
Adıyaman	Samsat	95,6	3,2
Trabzon	Tonya	85,2	3,1
Konya	Yalılıyük	82,8	3,1
Konya	Taşkent	86,6	3,1
Siirt	Pervari	80,3	3,1
Karabük	Yenice	85,4	3,1
Van	Bahcesaray	74,8	3,1
Karaman	Sarıveliler	83,9	3,0
Burdur	Altınyayla	85,8	3,0
Mardin	Dargeçit	72,5	3,0
Diyarbakır	Kulp	72,0	3,0
Hakkari	Derecik	74,3	2,9
Afyon	Kızılören	84,6	2,9
Burdur	Ağlasun	90,1	2,9
Batman	Beşiri	82,8	2,9
Diyarbakır	Hazro	70,5	2,9

Aşağıdaki harita ise ilçe bazlı olarak geçersiz oy oranlarının 2018 seçimine göre değişim farkını göstermektedir.

- Güneydoğu Anadolu, Ortadoğu Anadolu ve Kuzeydoğu Anadolu bölgelerinde geçersiz oyların oranı, 2018 seçimlerine göre yükselmiştir.
- Batı Marmara ve Anadolu'nun iç kesimlerinde geçersiz oy oranı 2018 seçimine göre azalmıştır.
- Deprem bölgesinde genel itibarıyla geçersiz oy oranı yükselirken tüm deprem bölgesine göre geçersiz oyların oranı daha az bir oranda artmıştır.

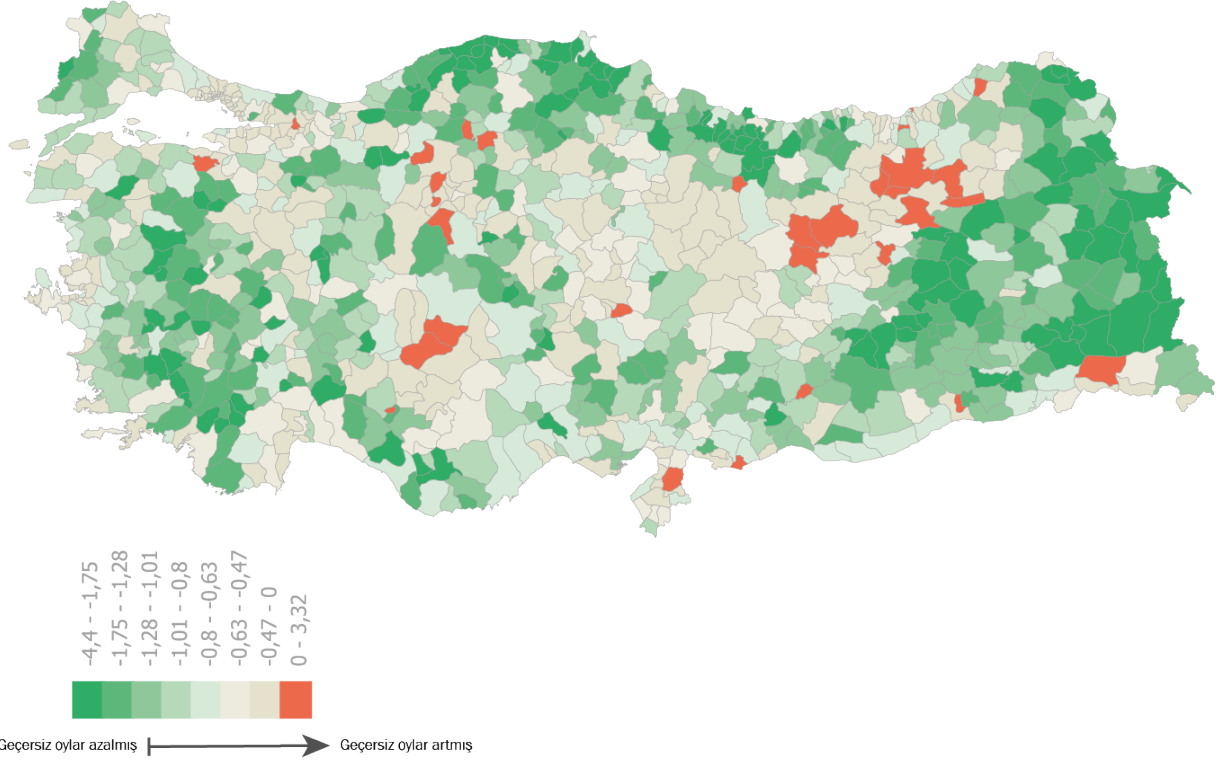
Milletvekili Genel Seçimleri Geçersiz Oy Oranı Farkları 2018 - 2023

Aşağıdaki harita ise cumhurbaşkanı seçiminin iki turu arasındaki geçersiz oy değişim farkını göstermektedir.

- 2. tur oylamasında seçime katılımın en çok düştüğü bölgeler, Ortadoğu Anadolu, Kuzeydoğu Anadolu ve Batı Karadeniz bölgeleri olmuştur.
- Ege'nin iç kesimleri ve Batı Marmara'da da seçime katılım Türkiye ortalamasının üzerinde bir seviyede düşmüştür.
- Orta Anadolu bölgesi katılım oranının en az düştüğü bölge olmuştur.

Cumhurbaşkanlığı Seçimleri 1. Turlar Arası Geçersiz Oy Oranı Farkları
14 Mayıs - 28 Mayıs 2023

2.4. Seçim Sonuçları

Aşağıdaki tablo, 14 Mayıs seçimindeki geçerli oyların cumhurbaşkanı adaylarına göre nihai dağılımını göstermektedir.

Cumhurbaşkanı Seçimi 1. Tur Oylaması	Seçime Katılmayan/Geçersiz Oy Dahil Seçim Sonucu (%)	Seçim Sonucu (%)
Recep Tayyip Erdoğan	42,9	49,2
Muharrem İnce	0,4	0,4
Kemal Kılıçdaroğlu	39,3	45,1
Sinan Oğan	4,6	5,3
Seçime katılmayan / Geçersiz oy	12,8	
Toplam	100,0	100,0

Aşağıdaki tablo, 28 Mayıs seçimindeki geçerli oyların cumhurbaşkanı adaylarına göre nihai dağılımını göstermektedir.

Cumhurbaşkanı Seçimi 2. Tur Oylaması	Seçime Katılmayan/Geçersiz Oy Dahil Seçim Sonucu (%)	Seçim Sonucu (%)
Recep Tayyip Erdoğan	43,9	52,2
Kemal Kılıçdaroğlu	40,7	47,8
Seçime katılmayan / Geçersiz oy	15,4	
Toplam	100,0	100,0

Aşağıdaki tablo, 14 Mayıs seçimindeki geçerli oyların ittifaklara ve siyasi partilere göre nihai dağılımını göstermektedir.

Partiler	Seçime Katılmayan/Geçersiz Oy Dahil Seçim Sonucu (%)	Seçim Sonucu (%)	İttifaklar	Seçim Sonucu (%)
Ak Parti	30,6	35,3	Cumhur İttifakı	49,2
MHP	8,7	10,0		
Yeniden Refah Partisi	2,5	2,9		
BBP	0,9	1,0		
CHP	22,0	25,4	Millet İttifakı	35,3
İyi Parti	8,6	9,9		
Yeşil Sol Parti	7,6	8,8	Emek ve Özgürlük İttifakı	10,5
TİP	1,5	1,7		
Zafer Partisi	2,0	2,3		
Diğer	2,3	2,7		
Seçime katılmayan / Geçersiz oy	13,4			
Toplam	100,0	100,0	Toplam	100,0

2.5. Yıllar İçinde Oy Oranlarındaki Seyir

14 Mayıs genel milletvekili seçimi sonuçlarına göre Ak Parti'nin oyu, 2018'den bu yana 7 puan, 1 Kasım 2015'ten bu yana 14 puan azalmış görünmektedir. Ak Parti'nin bugün 14 Mayıs itibarıyla oy oranı ilk kez seçime girdiği 2002 yılı seviyesindedir. Buna karşın Ak Parti'nin kaybettiği seçmenler muhalefet blokuna geçmemekte, Cumhur İttifakı içinde kalmaktadır.

MHP'nin oyu son seçimden bu yana 1 puan azalsa da Yeniden Refah Partisi'nin yüzde 2,9 oranında oya erişmesi, Cumhur İttifakı'nın çoğunluğu almasını, iktidar partisi olan Ak Parti'ye de dolaylı desteğin sürmesini sağlamıştır.

CHP, bir dönem yerleştiği yüzde 20 çizgisini kırmış ve yüzde 25 oranına ulaşmışsa da son 20 yıldaki seçimlere göre alabileceği en yüksek potansiyel oy seviyesine erişmemiştir.

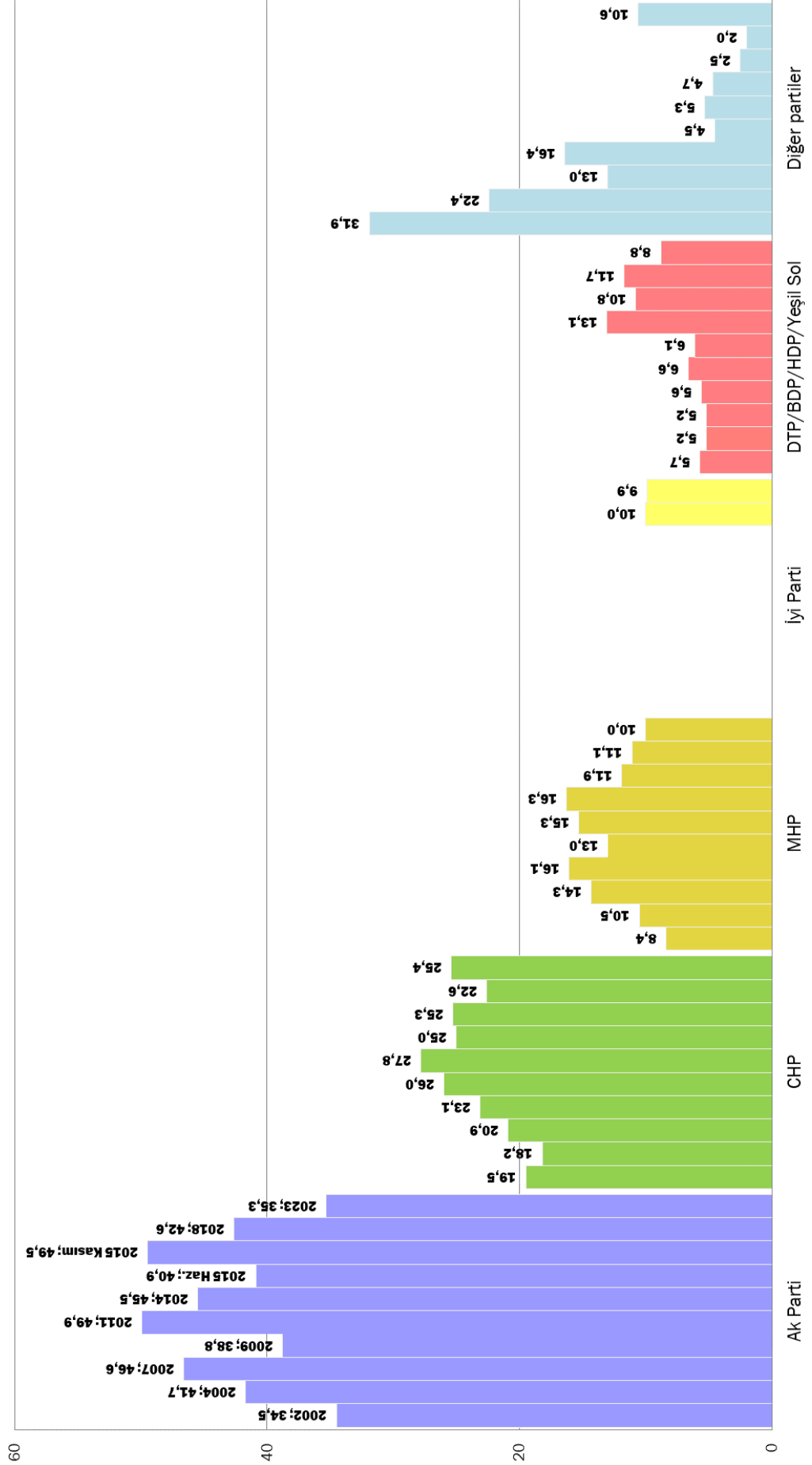
Millet İttifakı'nın bir diğer bileşeni olan İyi Parti de ilk kez girdiği 2018 seçimlerinde aldığı oy oranını korumuş ve ne iktidar blokundan ne ittifak dışı diğer partilerden oy alarak parlamento çoğunluğunu sağlamada bir katkı sağlayamamıştır.

Yeşil Sol Parti, yüzde 8,8 oy oranına ulaşarak HDP'nin 2018 seçiminde aldığı oy oranının gerisinde kalmış; seçim barajının yüzde 7'ye düşmesinin, TİP ile ittifak yaparak seçime girmesinin ve cumhurbaşkanı seçiminde başka bir ittifakın adayını desteklemesinin muhtemel etkileriyle oy kaybı yaşamıştır.

TİP, Yeniden Refah Partisi ve Zafer Partisi'nin bulunduğu diğer partiler kümesi de son seçimlerden bu yana büyük oranda büyümüş; bu gruptaki partilerin toplam oy oranının yarıya yakınının ittifak içinde kalması nedeniyle parlamento aritmetiğine de etkisi olmuştur.

Yıllar içindeki oy değişimi

2.6. 2018 ile 2023 Oy Oranlarının Kıyası

Aşağıdaki tablo, 14 Mayıs genel seçim sonuçlarının son üç seçim ile karşılaştırmasını göstermektedir. Tablodaki oranlar seçime katılmayanlar ve geçersiz oylar da dahil toplam seçmen içindeki oranlardır.

Seçime katılmayanlar 7 Haziran seçimlerinden bu yana düzenli olarak azalmış; geçersiz oy oranı da 24 Haziran seçimlerine göre az da olsa yükselmiştir. Seçime katılmayanlar 24 Haziran 2018'e göre 0,3 puan, 1 Kasım 2015'e göre 1,2 puan, 7 Haziran 2015'e göre 2,3 puan azalmıştır.

Partiler	Seçimler						
	14 Mayıs'23 (%)	24 Haziran'18 (%)	14 Mayıs'23 - 24 Haz'18 farkı (%)	1 Kasım'15 (%)	14 Mayıs'23 - 1 Kasım'15 farkı (%)	7 Haziran'15 (%)	14 Mayıs'23 - 7 Haziran'15 farkı (%)
Katılmayan	11,2	11,5	-0,3	12,4	-1,2	13,5	-2,3
Geçersiz oy	2,2	1,8	0,4	1,2	1,0	2,7	-0,5
Ak Parti	30,6	36,9	-6,3	42,7	-12,1	34,1	-3,5
MHP	8,7	9,6	-0,9	10,3	-1,6	13,8	-5,1
CHP	22,0	19,6	2,4	21,9	0,1	21,1	0,9
İyi Parti	8,6	8,6	-	-	-	-	-
Yeşil Sol/HDP	7,6	10,1	-2,5	9,3	-1,7	10,9	-3,3
Diğer	9,1	1,8	7,3	2,2	6,9	3,9	5,2
Toplam Seçmen	100,0	100,0		100,0		100,0	

Toplam seçmen üzerinden bakıldığında;

- Ak Parti 24 Haziran oylarından 6,3 puan, 1 Kasım oylarından 12,1 puan kaybetmiştir.
- MHP 24 Haziran oylarından 0,9 puan, 1 Kasım oylarından 1,6 puan kaybetmiştir.
- CHP 24 Haziran oylarına 2,4 puan, 1 Kasım oylarına 0,1 puan eklemiştir.
- İyi Parti 24 Haziran oylarını korumuştur.
- Yeşil Sol Parti/HDP 24 Haziran oylarından 2,5 puan, 1 Kasım oylarından 1,7 puan kaybetmiştir.

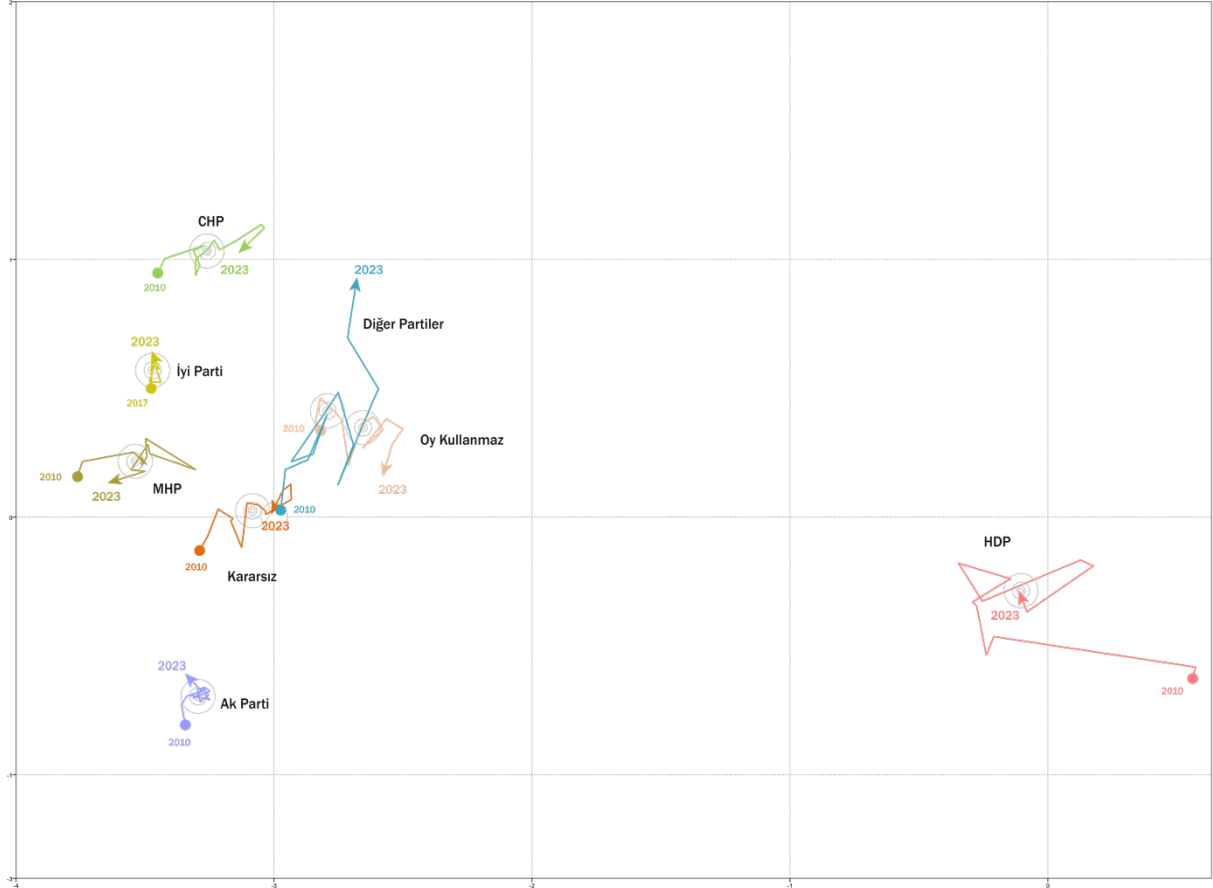

Yukarıdaki kartezyen düzlem, siyasi parti kümelerinin demografik ve toplumsal kümelerle ilişki, mesafe ve örüntülerini göstermektedir. Bu haritadan görülen, Ak Parti'nin oy kaybına rağmen bir kitle partisi olmayı sürdürmesi, HDP'nin diğer siyasi parti tabanları ve toplumsal kümelere mesafelenerek CHP, İyi Parti ve MHP'nin, Ak Parti ve diğer siyasi partilere göre konumlanmalarının Türkiye'de siyasetin kimlikler ve kutuplaşma üzerinden kurulduğudur.

Siyasi parti seçmen kümelerinin toplumsal düzlemdeki bu konumlanmalarında daha ilginç olanı, KONDA Barometresi'nde 2010 yılından bu yana izlediğimiz hareketliliktir. Aşağıdaki diyagramda görüldüğü gibi, siyasi partilerin seçmen tabanları ya çok sınırlı hareket etmekte ya da başlangıç noktalarına geri dönmektedir. Bu da Türkiye'de siyasetin ve seçmen kümelerinin son 13 yılda ne kadar sınırlı bir hareketlilik göstererek kimlikler üzerinden inşa olan kutuplaşmaya sıkıştığını göstermektedir.

Toplumsal Doku Haritası - Siyasi Partilerin Yıllar İçinde Hareketleri, 2010 → 2023

Çoklu Mütakabiliyet Analizi - Multiple Correspondence Analysis
KONDA Veri Ambarı'ndan üretilmiştir.

3.2. Seçmen Büyüklük Kümelerine Göre Analiz

Bu başlık altında yapacağımız seçmen büyüklük kümelerine göre analiz, toplam seçmen sayısının dört eşit dilime ayrıldığı ve seçmen büyüklüklerinin belirli seviyelerden ayrıştırıldığı bir yöntemdir. Buna göre Türkiye, “2 metropol”, “8 metropol”, “17 büyükşehir” ve “54 il” olarak gruplanmaktadır. Bu seçmen büyüklük kümeleri, seçim sonuçlarında bir örüntü de ortaya çıkarmaktadır.

3.2.1. Seçmen büyüklük kümelerinde partiler

Küme	Seçmen büyüklüğü	Kümedeki toplam seçmen sayısı	Ülke top. seç. içinde küme (%)
2 Metropol	seçmen > 4 milyon	16,1 milyon	25,8
8 Metropol	1,2 milyon < seçmen < 4 milyon	15,7 milyon	25,1
17 Büyükşehir	0,6 milyon < seçmen < 1,2 milyon	15,5 milyon	24,8
54 İl	seçmen < 0,6 milyon	15,1 milyon	24,3
Türkiye	-	62,4 milyon	100

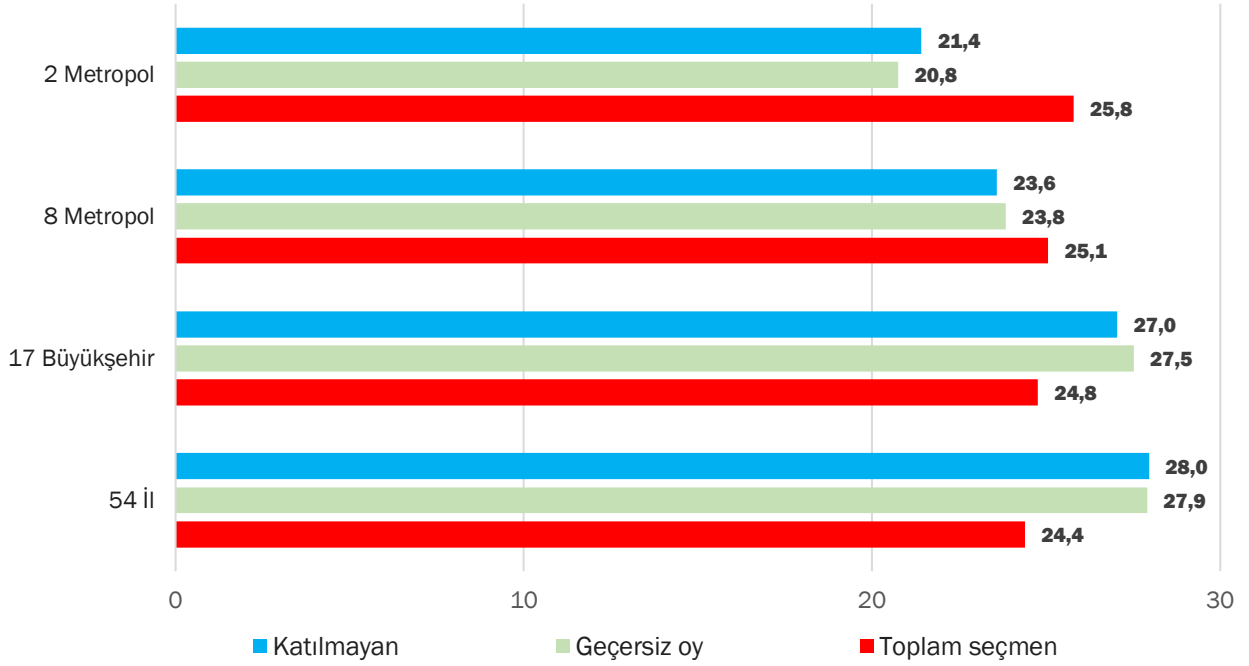
Küme	İller
2 Metropol	Ankara, İstanbul
8 Metropol	Antalya, Adana, Bursa, İzmir, Gaziantep, Konya, Kocaeli, Mersin
17 Büyükşehir	Aydın, Balıkesir, Denizli, Diyarbakır, Eskişehir, Hatay, Kahramanmaraş, Manisa, Muğla, Sakarya, Samsun, Kayseri, Ordu, Şanlıurfa, Tekirdağ, Trabzon, Van
54 İl	Diğer iller

Seçmenlerin, seçime katılmayanların ve geçersiz oyların seçmen büyüklüğüne göre oluşturulan dört kümeye nasıl dağıldığına bakıldığında, geçersiz oy oranlarının 17 büyükşehir ve 51 ilden oluşan kümelerde görece yoğunlaştığı görülmektedir. Geçersiz oyların beşte biri Ankara ve İstanbul’dan gelmektedir. Seçime katılmayanların yarısından fazlası, 17 büyükşehir ile 54 ilden oluşan kümelerde bulunmaktadır.

Seçmenlerin, seçime katılmayanların ve geçersiz oyların kümelere dağılımı

Aşağıdaki tablo, seçmen büyüklüklerine göre dört kümeye ait genel milletvekili seçimi oylaması dağılımını seçime katılmayanlar ve geçersiz oylar da dahil olacak şekilde göstermektedir. Partilerin toplam seçmenin ne kadarından oy aldığı hesaplamasının yanı sıra, seçime katılmayanların ve geçersiz oyların oranı da burada yer almaktadır.

	Katılmayan	Geçersiz	Ak Parti	MHP	CHP	İyi Parti	Yeşil Sol	Diğer	Toplam
2 Metropol	9,0	1,8	31,3	6,5	25,8	8,4	6,1	11,1	100,0
8 Metropol	10,2	2,1	29,8	8,1	25,1	9,2	6,1	9,4	100,0
17 Büyükşehir	11,8	2,4	30,7	8,8	20,2	8,6	9,1	8,2	100,0
54 İl	12,4	2,5	32,0	11,7	16,7	7,5	9,5	7,6	100,0
TÜRKİYE	11,2	2,2	30,6	8,7	22,0	8,6	7,6	9,1	100,0

Ak Parti 54 ilden oluşan son kümede ülke ortalamasının üstünde, 8 metropolden oluşan ikinci kümede ise ülke ortalamasının altında oy almıştır. 2 metropol ve 17 büyükşehirde ise ülke ortalamasındadır. Ak Parti'nin oyundaki bu örüntü, 2018 seçimi ile neredeyse aynıdır.

CHP'nin oyu metropollerden büyükşehir olmayan il merkezlerine gidildikçe azalmaktadır. CHP'nin en yüksek oranda oy aldığı seçmen büyüklük kümesi, 2 büyük metropoldür. CHP'nin buradaki oyu yüzde 25,8 düzeyindedir. CHP, 8 metropolde de Türkiye ortalamasının üzerinde oy alırken 17 büyükşehir ile 54 ildeki oy oranı, Türkiye ortalamasının altında kalmaktadır.

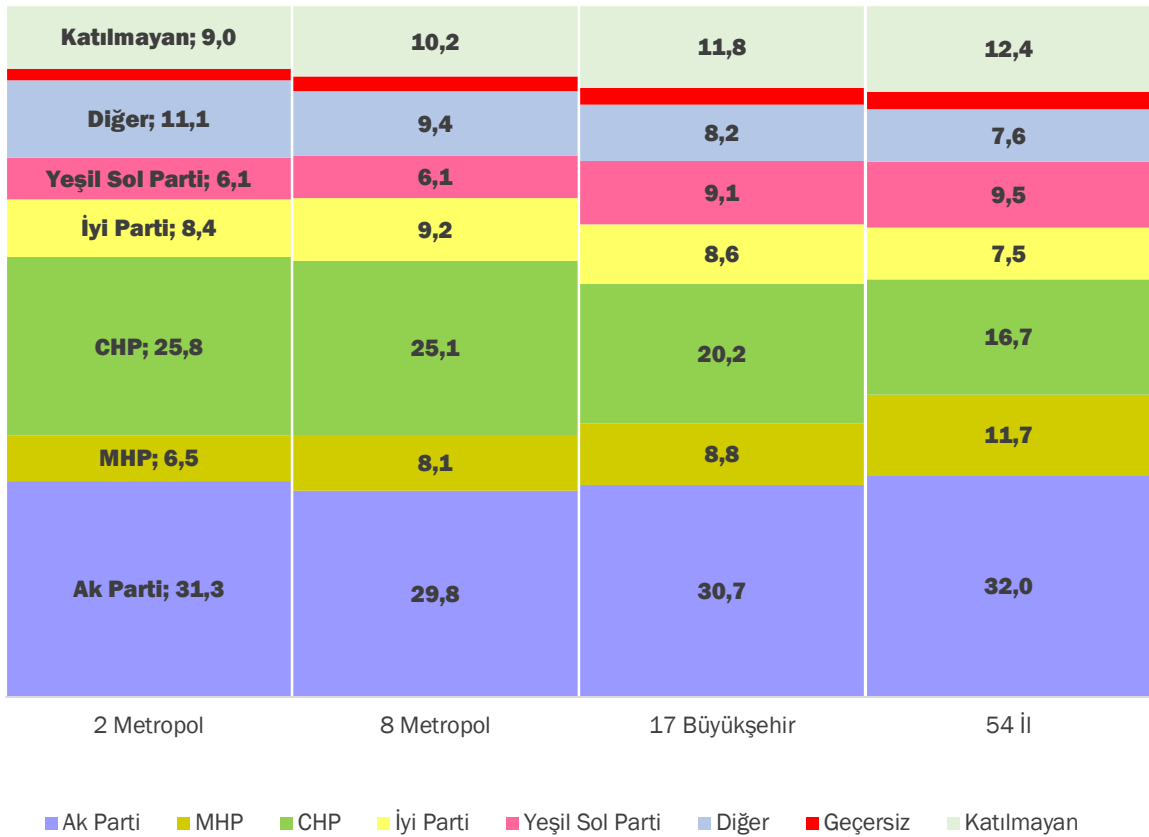
MHP ise tıpkı 2018 yılında olduğu gibi CHP oylarının seyrini tersten yaşamaktadır. MHP'nin düşük illerin oluşturduğu seçmen büyüklük kümelerinde oy oranı yükselirken metropollerde

gerilemektedir. Yine de MHP'nin 2 metropoldeki oy oranı, Türkiye genelinde aldığı oy oranıyla aynı düzeydedir.

Yeşil Sol Parti de MHP'ye benzer seyirle kırlarda ve kentlerde görece daha yüksek oranlara ulaşmaktadır. Bununla birlikte Yeşil Sol Parti'nin metropollerde aldığı oy, Türkiye genelinde aldığı oyun gerisinde kalmaktadır.

İyi Parti ise bu dört küme arasında 54 ilin oluşturduğu illerde Türkiye genelinde aldığı oyun gerisine düşerken 8 metropolde Türkiye genelinde aldığı oydan daha yüksek oranda oy almıştır.

Seçmen Büyüklük Kümelerinde Seçim Sonuçları

3.2.2. Seçmen büyüklük kümelerinde oy kazanımları ve kayıpları

Seçmen büyüklüklerine göre oluşturulan dört kümedeki 24 Haziran'18, 1 Kasım'15 ve 7 Haziran'15'e göre oy kayıp ya da kazanımlarına bakıldığında;

Ak Parti 24 Haziran'a göre dört kümede de ülke ortalamasına (6,3 puan) paralel oy kaybetmiş. Ak Parti'nin 24 Haziran'18'e göre en çok oy kaybettiği küme -7,4 puan ile 54 ilden oluşan küme olmuş. Diğer kümelerde Ak Parti'nin oy kaybı, Türkiye genelindeki kaybının gerisinde kalıyor.

MHP, 7 Haziran'15'ten bu yana düzenli olarak oy kaybetmiş görünüyor. 24 Haziran'18'e göre de 0,9 puan oy kaybetmiş durumda. MHP, bu oy kaybına rağmen, 54 ildeki oy oranını stabil tutmuş ancak metropollerde oy kaybı yaşamış görünüyor.

CHP 24 Haziran'18'e göre 2,4 puan oy kazanırken 2 metropolden de 54 ilden de oy kazanmış görünüyor. Diğer kümelerden de oy kazanan CHP'nin 2 metropol ve 54 ilden arttığı oy oranı, Türkiye genelinde arttığı oy oranının üzerinde bulunuyor. CHP'nin 1 Kasım'15'e göre diğer kümelerde oy kaybetmesine karşın, 54 ilde 1,2 puan oy kazanması ise dikkat çekiyor.

İyi Parti, ilk kez seçime girdiği 24 Haziran'18'e göre oyunu korumuş durumda. İyi Parti 2 metropolden aldığı oy oranını 0,4 puan artırırken diğer kümelerde oy kaybı yaşamış görünüyor. En fazla oy kaybı yaşadığı küme ise 0,9 puan oy kaybı ile 8 metropol oluyor.

Yeşil Sol Parti/HDP, 24 Haziran'18'e göre 2,5 puan oy kaybederken bu oy kaybı daha çok 2 metropolden gelmiş. Diğer kümelerde de oy kaybeden Yeşil Sol/HDP, 54 ilden de son seçimlerde düzenli olarak oy kaybetme eğilimi sergiliyor. Yeşil Sol/HDP'nin 2 metropolde 24 Haziran'18'den bu yana, 1 Kasım'15'te olduğundan daha yüksek oranda oy kaybetmiş olması da dikkat çekiyor.

Bölge	Oy kayıp - kazanç	Ak Parti	MHP	CHP	İyi Parti	HDP/Yeşil Sol Parti	Diğer	Geçersiz	Oy kull.
TÜRKİYE	24 Haz.'18'e göre	-6,3	-0,9	2,4	0,0	-2,5	7,3	0,4	-0,3
	1 Kasım'15'e göre	-12,1	-1,6	0,1		-1,7	6,9	1,0	-1,2
	7 Haz.'15'e göre	-3,5	-5,1	0,9		-3,3	5,2	-0,5	-2,3
2 Metropol	24 Haz.'18'e göre	-5,5	-1,8	2,8	0,4	-3,5	9,5	0,4	-2,2
	1 Kasım'15'e göre	-11,7	-2,2	-0,7		-1,6	9,2	0,8	-2,2
	7 Haz.'15'e göre	-2,5	-4,2	1,6		-2,5	6,1	-2,6	-4,2
8 Metropol	24 Haz.'18'e göre	-5,0	-1,1	2,3	-0,9	-2,3	7,7	0,4	-1,0
	1 Kasım'15'e göre	-10,5	-3,8	-0,4		-0,8	7,3	1,0	-1,9
	7 Haz.'15'e göre	-2,6	-7,3	0,1		-2,2	5,8	0,1	-3,2
17 Büyük şehir	24 Haz.'18'e göre	-5,8	-0,7	1,9	-0,2	-2,3	6,3	0,4	0,4
	1 Kasım'15'e göre	-11,8	-1,2	-0,1		-1,9	5,9	1,1	-0,7
	7 Haz.'15'e göre	-3,2	-4,8	0,1		-2,2	5,8	0,1	-3,2
54 İl	24 Haz.'18'e göre	-6,3	-0,9	2,4	0	-2,5	7,3	0,4	-0,3
	1 Kasım'15'e göre	-12,1	-1,6	0,1		-1,7	6,9	1,0	-1,2
	7 Haz.'15'e göre	-3,5	-5,1	0,9		-3,3	5,2	-0,5	-2,3

3.3. Bölgesel Analiz

Bu bölümde seçim sonuçlarını 12 NUTS bölgesi detayında inceliyoruz.

3.3.1. Bölgelerde parti performansları

İstatistikî bölge birimleri sınıflandırması

12 bölge esas alınarak hesapladığımızda (seçime katılmayanlar ve geçersiz oylar da dahil) bölgeler bazında oy dağılımı aşağıdaki tabloda ve grafikte görülmektedir.

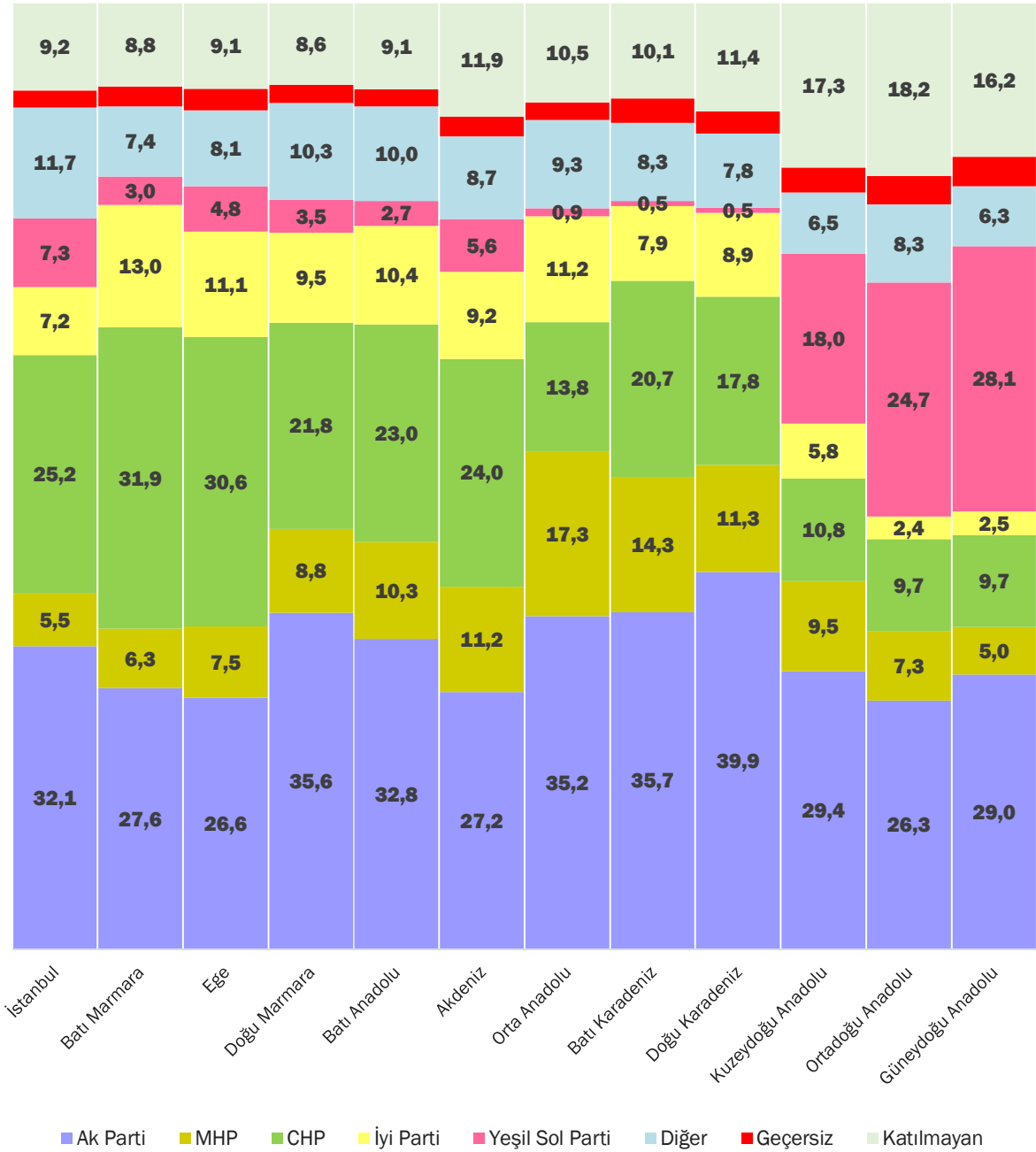
	Katılmayan	Geçersiz	Ak Parti	MHP	CHP	İyi Parti	Yeşil Sol Parti	Diğer	Toplam
İstanbul	9,2	1,8	32,1	5,5	25,2	7,2	7,3	11,7	100,0
Batı Marmara	8,8	2,1	27,6	6,3	31,9	13,0	3,0	7,4	100,0
Ege	9,1	2,2	26,6	7,5	30,6	11,1	4,8	8,1	100,0
Doğu Marmara	8,6	1,9	35,6	8,8	21,8	9,5	3,5	10,3	100,0
Batı Anadolu	9,1	1,8	32,8	10,3	23,0	10,4	2,7	10,0	100,0
Akdeniz	11,9	2,1	27,2	11,2	24,0	9,2	5,6	8,7	100,0
Orta Anadolu	10,5	1,9	35,2	17,3	13,8	11,2	0,9	9,3	100,0
Batı Karadeniz	10,1	2,6	35,7	14,3	20,7	7,9	0,5	8,3	100,0
Doğu Karadeniz	11,4	2,3	39,9	11,3	17,8	8,9	0,5	7,8	100,0
Kuzeydoğu Ana.	17,3	2,6	29,4	9,5	10,8	5,8	18,0	6,5	100,0
Ortadoğu Ana.	18,2	3,0	26,3	7,3	9,7	2,4	24,7	8,3	100,0
Güneydoğu Ana.	16,2	3,1	29,0	5,0	9,7	2,5	28,1	6,3	100,0
TÜRKİYE	11,2	2,2	30,6	8,7	22,0	8,6	7,8	9,1	100,0

Bölgelerdeki seçim sonuçlarının 12 NUTS bölgesinde nasıl dağıldığına baktığımızda, Doğu Karadeniz'deki oyların yüzde 39,9'unun Ak Parti'ye gittiğini görüyoruz. Orta Anadolu'da ise seçmenin yüzde 26,3'ü Ak Parti'yi tercih etmiş durumda. Bu bölgeler, Ak Parti'nin en yüksek oy oranına eriştiği bölgeler oluyor.

Batı Marmara'da oyların yüzde 31,9'u CHP'ye giderken Orta Anadolu'daki oyların yüzde 17,3'ü MHP'den yana kullanılmış durumda. Güneydoğu Anadolu'da ise oyların yüzde 28,1'i Yeşil Sol Parti'den yana kullanılmış. Kuzeydoğu Anadolu ve Orta Anadolu'daki seçmenin sırasıyla yüzde 17,3 ve yüzde 18,2'sinin sandığa gitmediğini görüyoruz.

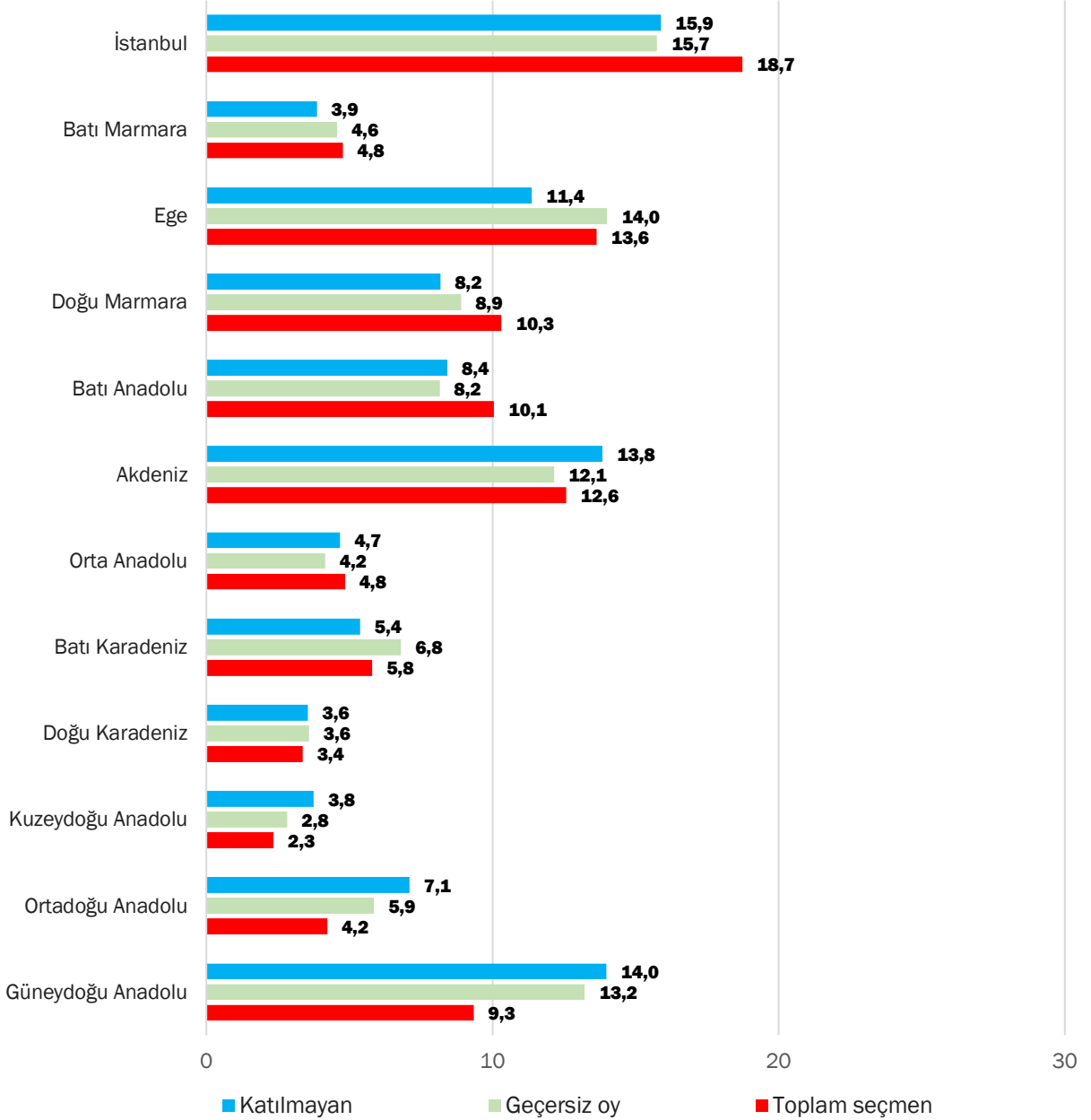
Bölgelerde seçim sonuçları

Seçmenlerin, seçime katılmayanların ve geçersiz oyların 12 bölgede nasıl dağıldığına baktığımızda, geçersiz oy oranlarının İstanbul, Ege ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde görece yoğunlaştığını görüyoruz. Geçersiz oyların yüzde 42,9'u İstanbul, Ege ve Güneydoğu Anadolu bölgesinden geliyor. Seçime katılmayanların neredeyse yarısının İstanbul, Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu'da olduğunu görmekteyiz.

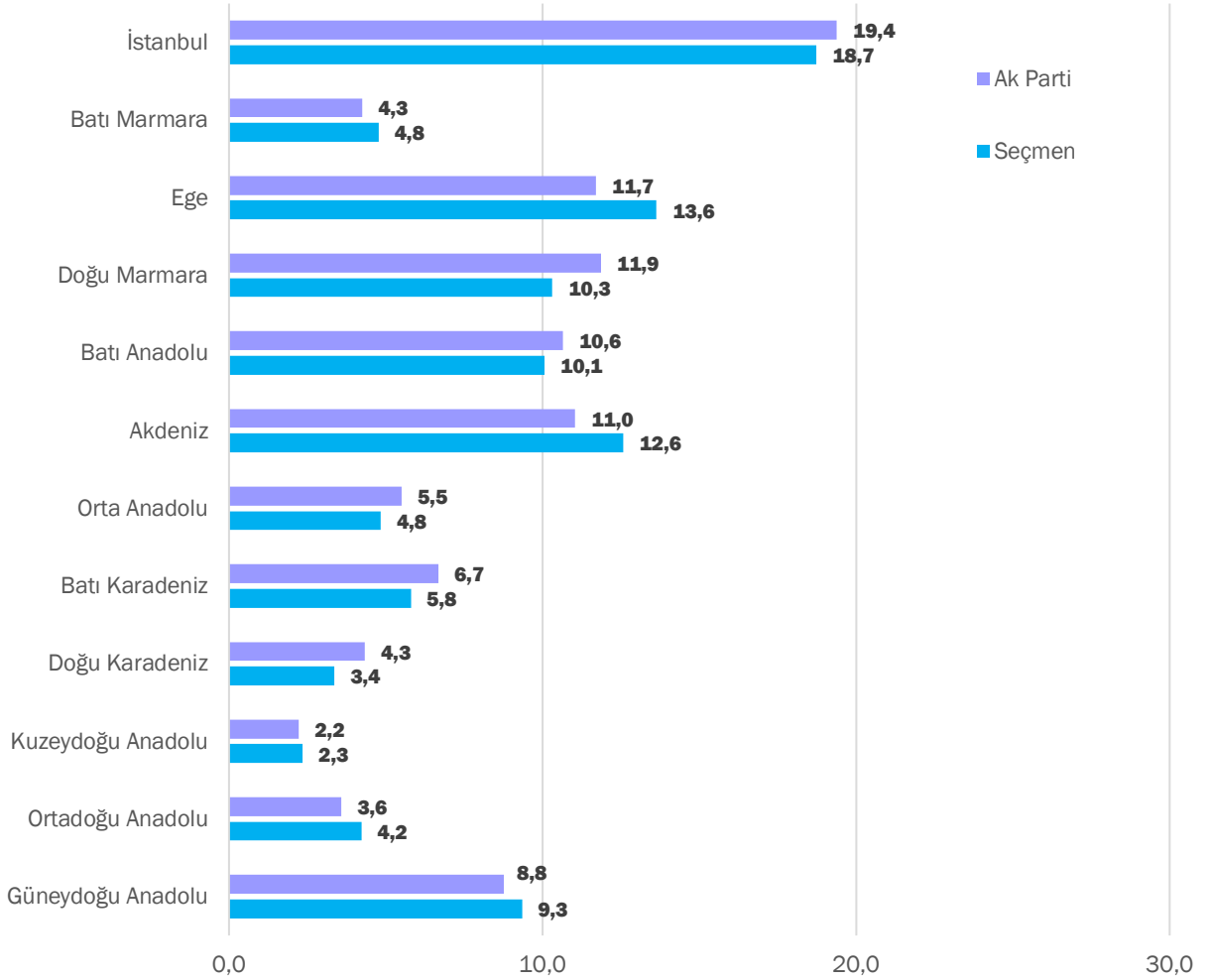
Seçmenlerin, seçime katılmayanların ve geçersiz oyların bölgelere dağılımı

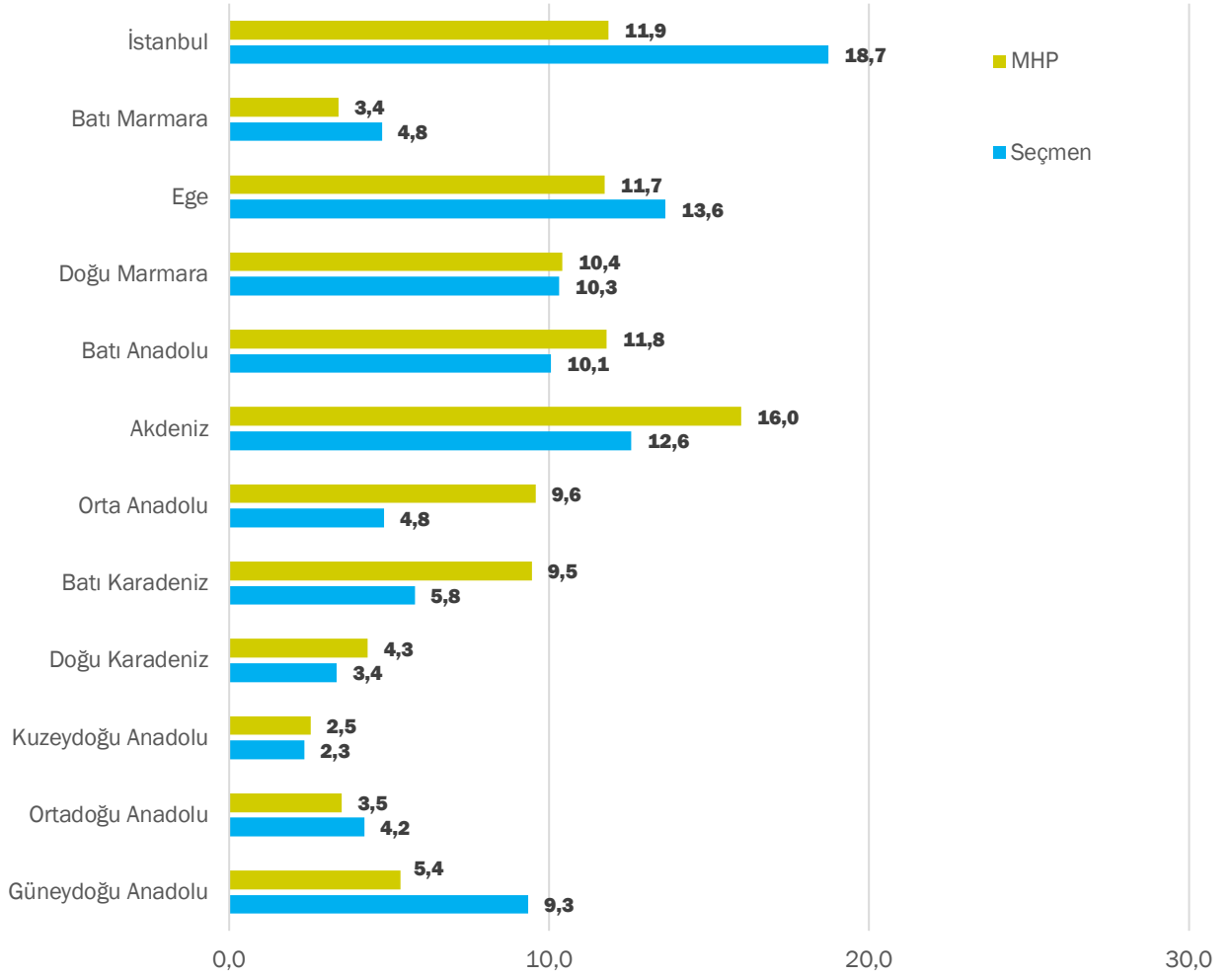
Ak Parti'nin aldığı oyların 12 bölgede nasıl dağıldığına baktığımızda, partinin aldığı her beş oydan birinin İstanbul'dan geldiğini görüyoruz. Ülke genelindeki tüm seçmenin yüzde 18,7'si İstanbul'da olmasına karşın, Ak Parti'nin tüm ülkede aldığı oyun yüzde 19,4'ü İstanbul'dan geliyor. Doğu Karadeniz, Kuzeydoğu Anadolu ve Ortadoğu Anadolu gibi bölgelerden aldığı oy oranları ise sırasıyla yüzde 4,3, yüzde 2,2 ve yüzde 3,6. Grafikte de görüldüğü gibi, Ak Parti Türkiye'nin 12 bölgesinden de oldukça dengeli şekilde oy alabilmektedir.

Bölgelere göre seçmen ve Ak Parti oyları dağılımı

MHP'nin aldığı oyların 12 bölgede nasıl dağıldığına baktığımızda, partinin aldığı oyların yüzde 16'sının Akdeniz'den geldiğini görüyoruz. En düşük oyun geldiği yerler olan Batı Marmara ve Kuzeydoğu Anadolu'da ise oy oranları yüzde 3,4 ve yüzde 2,5. MHP, toplam seçmenin en yoğun bulunduğu İstanbul'dan ise tüm Türkiye'de aldığı oyun yüzde 11,9'unu alarak geride kalıyor.

Bölgelere göre seçmen ve MHP oyları dağılımı

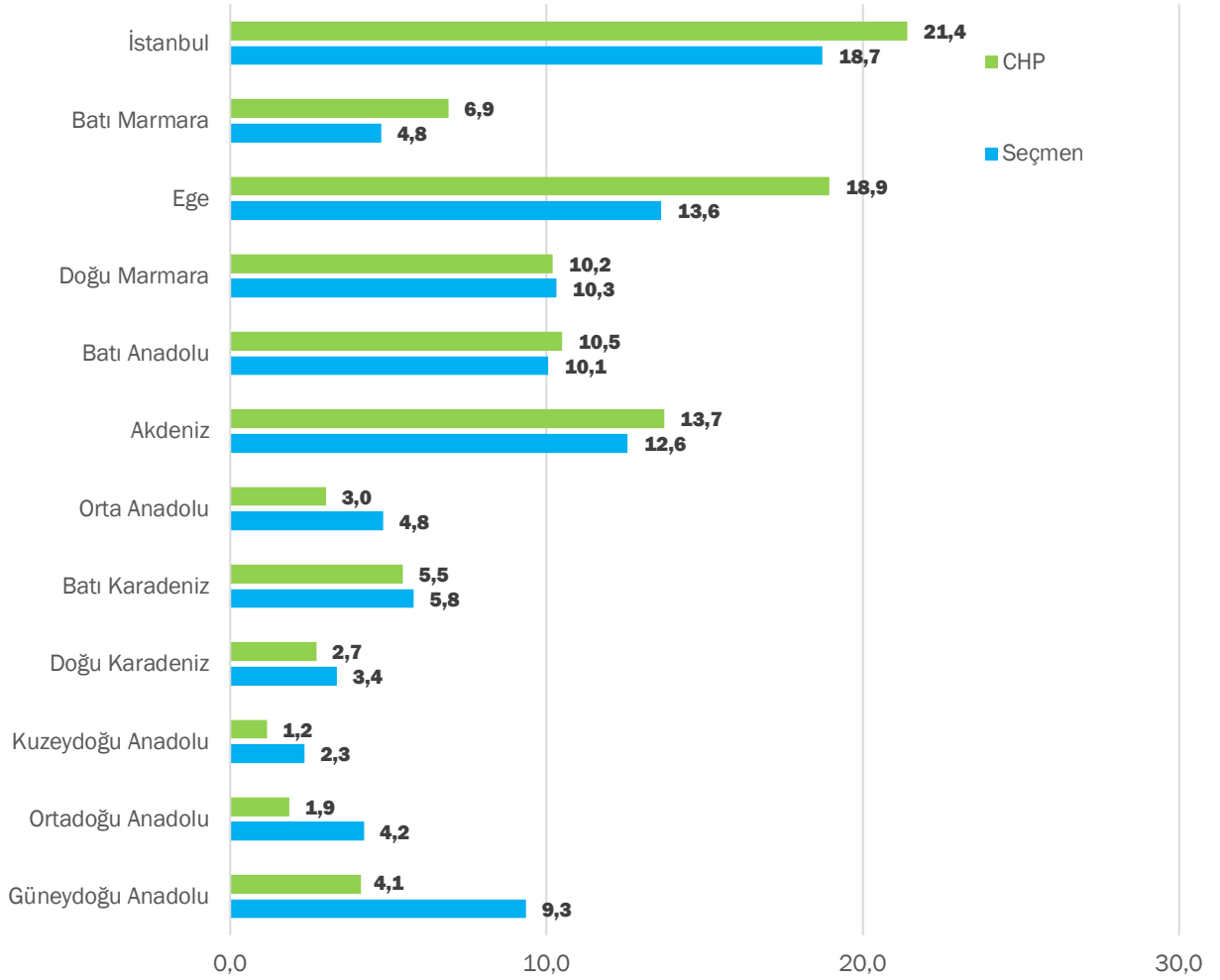

CHP partinin aldığı oyların beşte birinden daha fazlasını İstanbul'dan alıyor. Tüm seçmenin yüzde 18,7'sinin İstanbul'da olmasına karşın CHP'nin tüm ülkede aldığı oyun yüzde 21,4'ü İstanbul'dan geliyor. Partinin aldığı oyların yüzde 54'ü İstanbul, Ege ve Akdeniz bölgesinden gelmektedir. En düşük oy aldığı bölgeler olan Kuzeydoğu Anadolu ve Orta Anadolu'daki oy oranları ise yüzde 1,2 ve yüzde 1,9 seviyesindedir. CHP, raporun ilerleyen bölümlerinde göreceğimiz gibi, Kılıçdaroğlu'nun yüksek oranda oy alabildiği doğu bölgelerinden toplam oyunun yüzde 7,2'sini alabilmiştir. Buna karşın bu bölgede, toplam seçmenin yüzde 15,8'si oy kullanmaktadır.

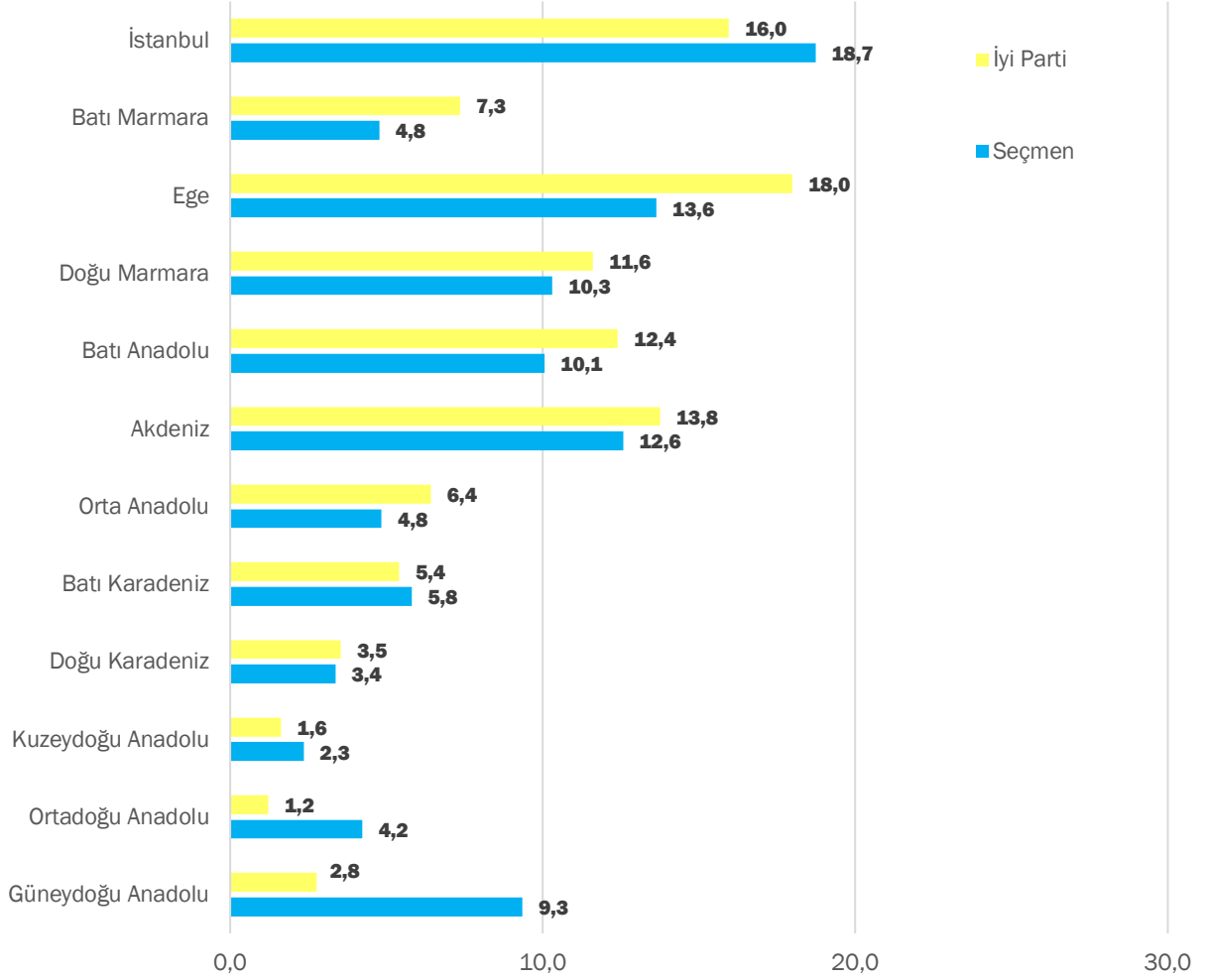
Bölgelere göre seçmen ve CHP oyları dağılımı

İyi Parti'nin aldığı oyların 12 bölgede nasıl dağıldığına baktığımızda, aldığı oyların yüzde 18'inin Ege'den, yüzde 16'sının ise İstanbul'dan geldiğini görüyoruz. İyi Parti, aldığı oyların neredeyse yarısını İstanbul, Ege ve Akdeniz'den alıyor. Tüm seçmenin yüzde 26,2'si Ege ve Akdeniz'de oy kullanmasına karşın İyi Parti'nin tüm ülkede aldığı oyun yüzde 31,8'i bu iki bölgeden gelmektedir. En düşük oy aldığı bölgeler olan Kuzeydoğu Anadolu ve Orta Anadolu'daki oranlar ise yüzde 1,6 ve yüzde 1,2'dir.

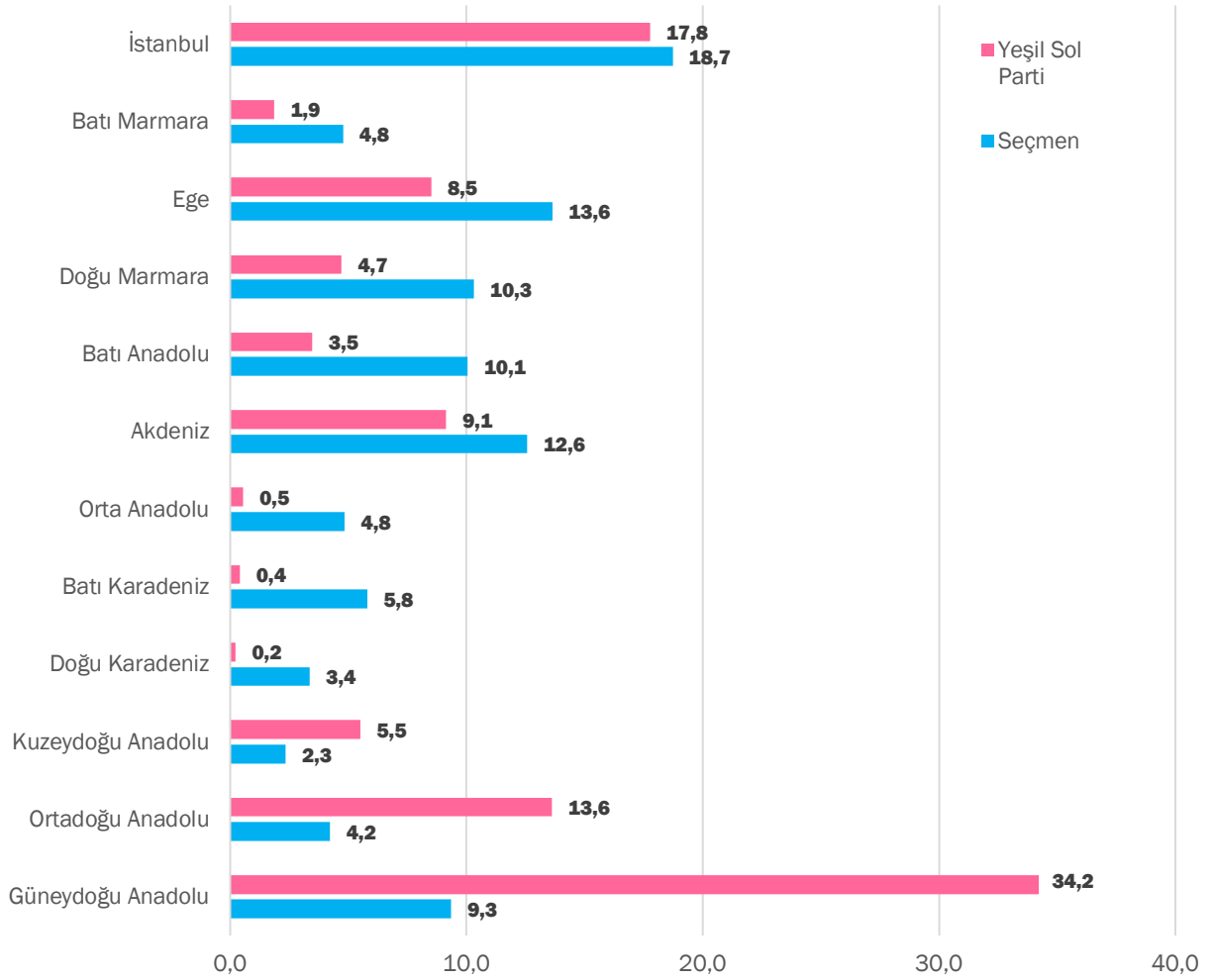
Bölgelere göre seçmen ve İyi Parti oyları dağılımı

Yeşil Sol Parti, aldığı oyların yarısından fazlasını İstanbul ve Güneydoğu Anadolu'dan alıyor. Partinin ülke genelinde aldığı oyların yüzde 17,8'i İstanbul'dan gelmiş durumda. Ülke genelindeki seçmenlerin yüzde 9,3'ü Güneydoğu Anadolu'da oy kullanmasına karşın Yeşil Sol Parti'nin burada aldığı oy oranı yüzde 34,2. En düşük oy aldığı bölgeler arasında ise Orta Anadolu, Batı Karadeniz ve Doğu Karadeniz ön plana çıkıyor. Genel olarak Yeşil Sol Parti, doğu bölgelerinde hakim parti olarak oy toplamının yarısından fazlasını alırken toplam seçmen payına yakın oranda İstanbul'dan da oy alabilmektedir.

Bölgelere göre seçmen ve Yeşil Sol Parti oyları dağılımı

3.3.2. Bölgesel oy kazanımları ve kayıpları

Partilerin oy oranlarının geçmiş seçimlere göre 12 bölgede nasıl değiştiğine baktığımızda, Ak Parti'nin 24 Haziran 2018 seçimlerine göre ülke genelinde 6,3 puanlık oy kaybı yaşadığını görüyoruz. Haziran'18 seçimlerine göre oy oranını artıran ana akım tek siyasi partinin CHP olduğu görülmekte. CHP ülke genelinde yüzde 0,9'luk bir oy artış oranına sahip.

Ak Parti'nin Orta Anadolu'da, Ortadoğu Anadolu ve Batı Karadeniz'de yaşadığı yüzde 9,2, yüzde 8,7 ve yüzde 8,6'lık oy kayıpları ön plana çıkmakta.

MHP'nin Batı Anadolu'da ise yüzde 1,9'luk bir oy düşüşü yaşadığını görüyoruz.

CHP'nin ise Batı Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve İstanbul'da artırdığı oy oranları ön plana çıkıyor. Bu bölgelerde artırdığı oy oranları sırasıyla yüzde 4,1, yüzde 4 ve yüzde 2,2.

İyi Parti oy oranını en belirgin şekilde yüzde 2,5'le Orta Anadolu'da artırıyor.

Yeşil Sol Parti/HDP'nin ise Haziran'18 seçimlerine göre İstanbul'da yüzde 3,7'lik, Ortadoğu Anadolu'da yüzde 4,1, Kuzeydoğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'da da yüzde 3,8'lik oy kayıpları yaşadığını görüyoruz.

Bölge	Oy kayıp - kazanç	Ak Parti	MHP	CHP	İyi Parti	Yeşil Sol Parti/HDP	Diğer	Geçersiz	Oy kull.
TÜRKİYE	24 Haz.'18'e göre	-6,3	-0,9	2,4	0	-2,5	7,3	0,4	-0,3
	1 Kas.'15'e göre	-12,1	-1,6	0,1		-1,7	6,9	1,0	-1,2
	7 Haz.'15'e göre	-3,5	-5,1	0,9		-3,3	5,2	-0,5	-2,3
İstanbul	24 Haz.'18'e göre	-5,1	-1,6	2,2	0,2	-3,7	10,0	0,5	-2,4
	1 Kas.'15'e göre	-10,7	-1,9	-1,1		-1,7	9,8	0,9	-2,4
	7 Haz.'15'e göre	-1,1	-3,4	1,4		-2,8	6,7	-3,5	-4,5
Batı Marmara	24 Haz.'18'e göre	-4,3	-0,2	-0,4	0,2	-1,1	6,2	0,2	-0,8
	1 Kas.'15'e göre	-6,4	-4,9	-5,3		0,2	5,0	1,0	-2,7
	7 Haz.'15'e göre	-0,7	-9,7	-4,2		-0,1	4,4	0,2	-2,8
Ege	24 Haz.'18'e göre	-4,8	-0,2	1,2	-0,3	-2,2	6,8	0,3	-0,8
	1 Kas.'15'e göre	-8,2	-4,8	-2,3		-0,6	5,8	0,9	-2,1
	7 Haz.'15'e göre	-2,0	-8,4	-1,5		-1,4	4,6	0,0	-2,5
Doğu Marmara	24 Haz.'18'e göre	-6,8	-1,4	2,4	-0,4	-1,1	8,3	0,2	-1,3
	1 Kas.'15'e göre	-13,7	-1,5	-0,6		-0,1	7,6	0,7	-1,8
	7 Haz.'15'e göre	-3,9	-6,1	-0,9		-0,8	5,7	-0,5	-2,9
Batı Anadolu	24 Haz.'18'e göre	-7,7	-1,9	4,1	0,5	-2,2	8,1	0,3	-1,2
	1 Kas.'15'e göre	-16,9	-1,5	1,5		-0,9	8,0	0,7	-1,3
	7 Haz.'15'e göre	-8,6	-5,0	2,6		-1,5	5,2	-0,1	-3,0

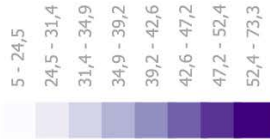
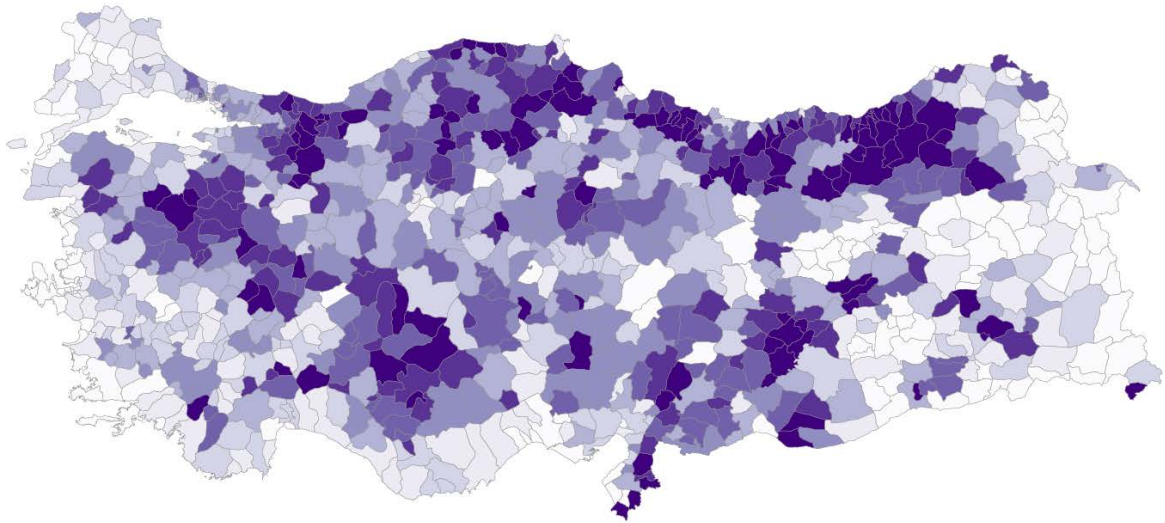
Akdeniz	24 Haz.'18'e göre	-5,0	-0,5	2,7	-2,0	-3,1	7,3	0,4	0,1
	1 Kas.'15'e göre	-9,9	-1,5	1,5		-0,9	8,0	0,7	-1,3
	7 Haz.'15'e göre	-3,0	-7,8	0,9		-2,6	5,7	0,3	-2,6
Orta Anadolu	24 Haz.'18'e göre	-9,2	-1,0	1,1	2,5	-1,0	7,7	0,2	-0,3
	1 Kas.'15'e göre	-20,2	2,7	2,5		-0,5	5,8	0,7	-2,1
	7 Haz.'15'e göre	-9,4	-5,1	2,4		-0,8	5,5	-1,2	-2,5
Batı Karadeniz	24 Haz.'18'e göre	-8,6	1,3	3,0	-0,6	-1,2	6,6	0,2	-0,7
	1 Kas.'15'e göre	-14,8	2,5	1,2		-0,5	5,5	1,1	-2,8
	7 Haz.'15'e göre	-5,4	-2,7	0,3		-0,5	4,5	0,2	-4,3
Doğu Karadeniz	24 Haz.'18'e göre	-5,8	-0,6	2,3	0,2	-0,9	5,9	0,2	-1,4
	1 Kas.'15'e göre	-13,7	1,6	1,4		-0,4	5,3	1,1	-4,1
	7 Haz.'15'e göre	-4,0	-2,7	0,3		-0,3	4,1	0,7	-6,8
Kuzeydoğu Anadolu	24 Haz.'18'e göre	-5,8	-2,2	3,4	1,0	-3,8	4,9	0,6	1,7
	1 Kas.'15'e göre	-11,0	0,7	3,8		-4,9	4,5	1,3	-0,4
	7 Haz.'15'e göre	-0,1	-4,4	4,9		-11,5	3,7	0,7	1,0
Ortadoğu Anadolu	24 Haz.'18'e göre	-8,7	0,4	3,1	-0,6	-4,1	6,2	0,6	3,0
	1 Kas.'15'e göre	-12,8	2,9	4,3		-6,6	6,6	1,3	1,9
	7 Haz.'15'e göre	-3,5	0,9	4,6		-13,6	5,5	1,0	2,6
Güneydoğu Anadolu	24 Haz.'18'e göre	-4,0	-0,8	4,0	-0,4	-3,8	3,1	0,9	0,9
	1 Kas.'15'e göre	-9,4	1,8	4,3		-6,6	4,6	1,4	1,5
	7 Haz.'15'e göre	1,6	-0,6	4,6		-12,3	2,8	1,1	0,3

3.4. İlçeler Bazında Analiz

3.4.1. İlçe bazında seçim haritaları

Ak Parti'nin aldığı oyların yüzde 65-70 bandında olduğu bölgelerin Doğu Karadeniz, Batı Anadolu ve Orta Anadolu olduğu görülmektedir. En düşük oy aldığı bölgelerde ise Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgeleri ön plana çıkmaktadır. Ülkenin iç kesimlerinde çok dominant olmamakla birlikte gücünü korumakta ve ülke genelinde aldığı oy oranını bu bölgelerde hâlâ yakalamaktadır.

Ak Parti Oy Dağılımı 14 Mayıs 2023

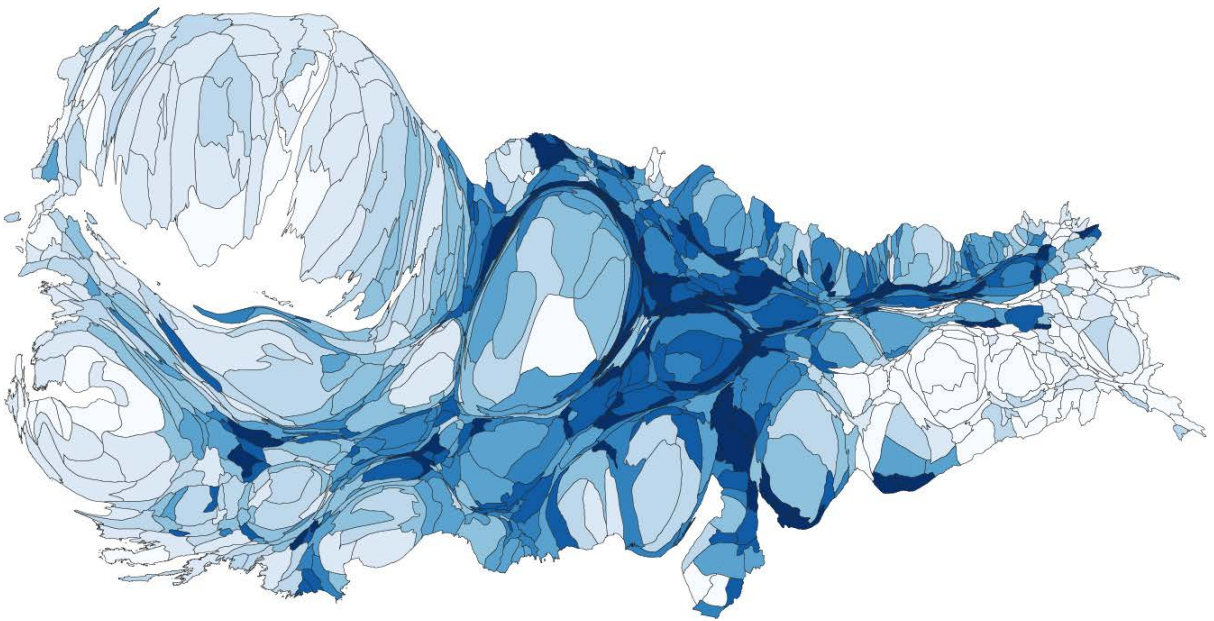
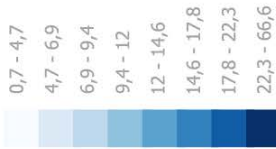
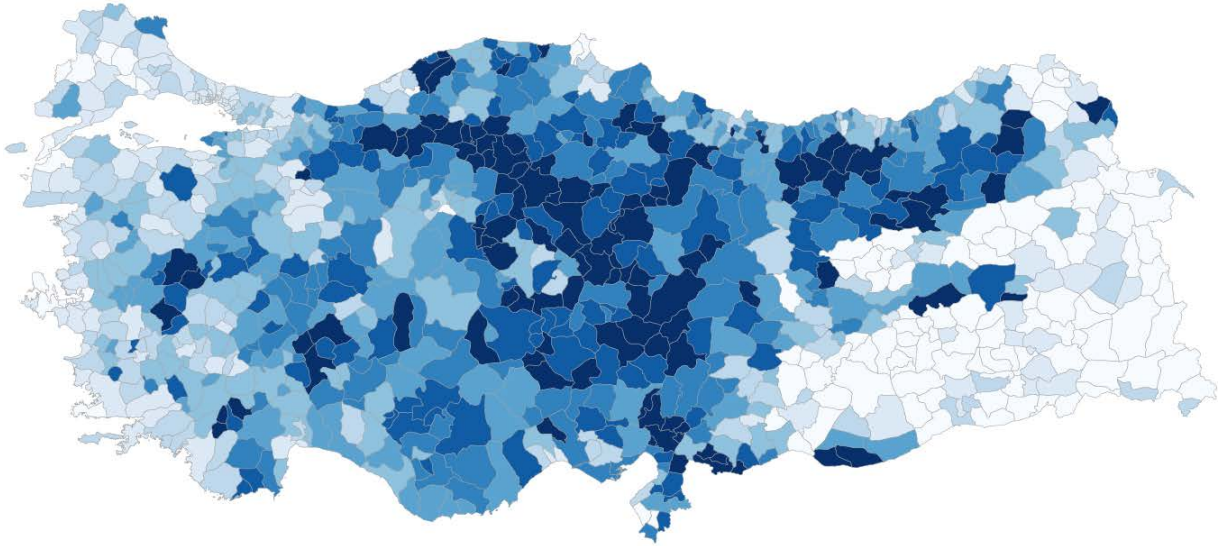
CHP'nin aldığı oyların en belirgin olarak öne çıktığı bölgelerin Batı Marmara, İstanbul, Ege ve Akdeniz olduğu görülmektedir. Öte yandan, CHP Doğu Marmara ve Doğu Anadolu'nun kimi bölgelerinden de oy alabilmiştir. Ülkenin kıyı kesimlerinde baskın bir görüntü çizen CHP, ülkenin iç kesimlerinde de varlığını hissettirmeye ve ülke genelinde aldığı oy oranını korumaya devam etmektedir.

CHP Oy Dağılımı 14 Mayıs 2023

MHP'nin oy aldığı bölgelerde Akdeniz, Orta Anadolu, Batı Karadeniz ve Doğu Karadeniz gibi istikrarını sürdürdüğü bölgelerin ön plana çıktığı görülmektedir. Parti ne olursa olsun söz konusu bölgelerdeki güçlü görüntüsünü korumaya ve ülke genelindeki etkinliğini sürdürmeye devam etmektedir. MHP'nin zayıf olduğu bölgelerse İstanbul, Batı Marmara ve Ege'nin kıyı kesimidir.

MHP Oy Dağılımı 14 Mayıs 2023

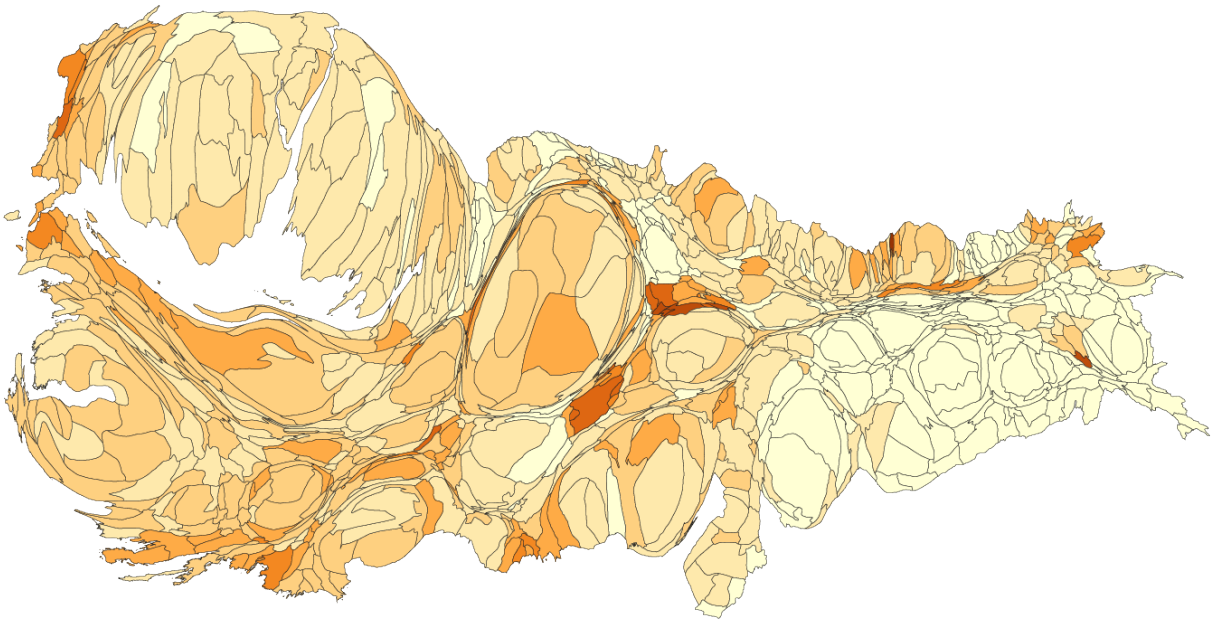
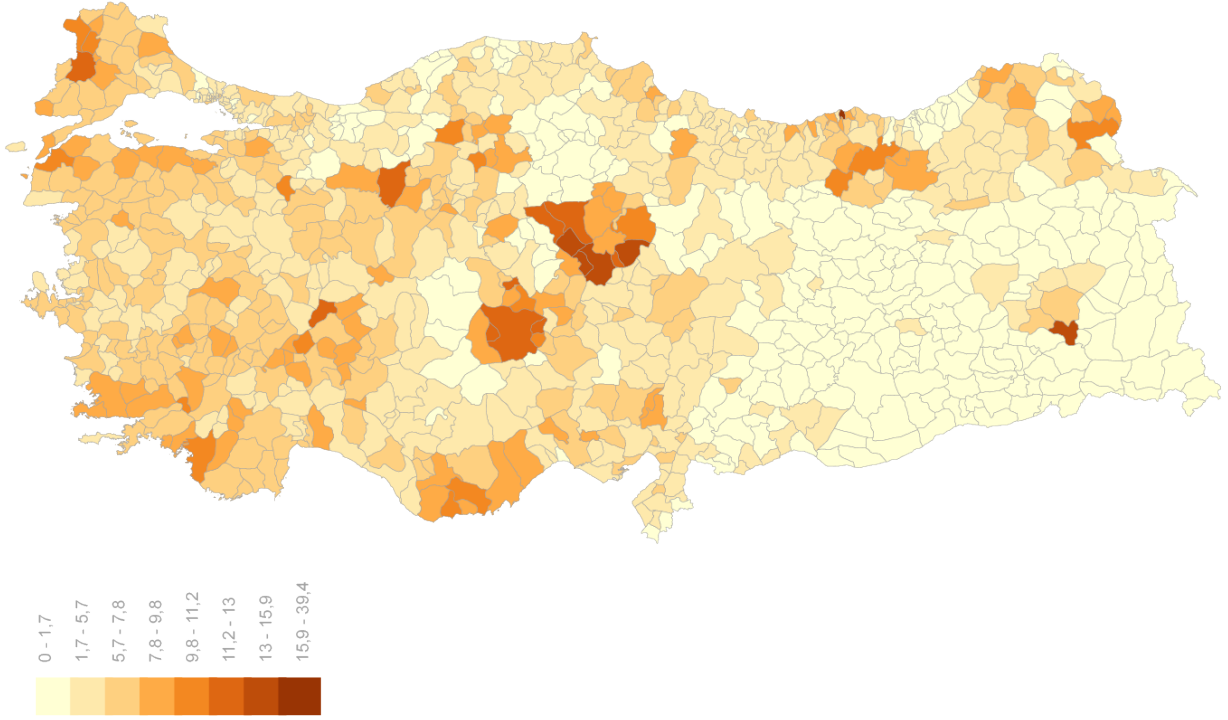

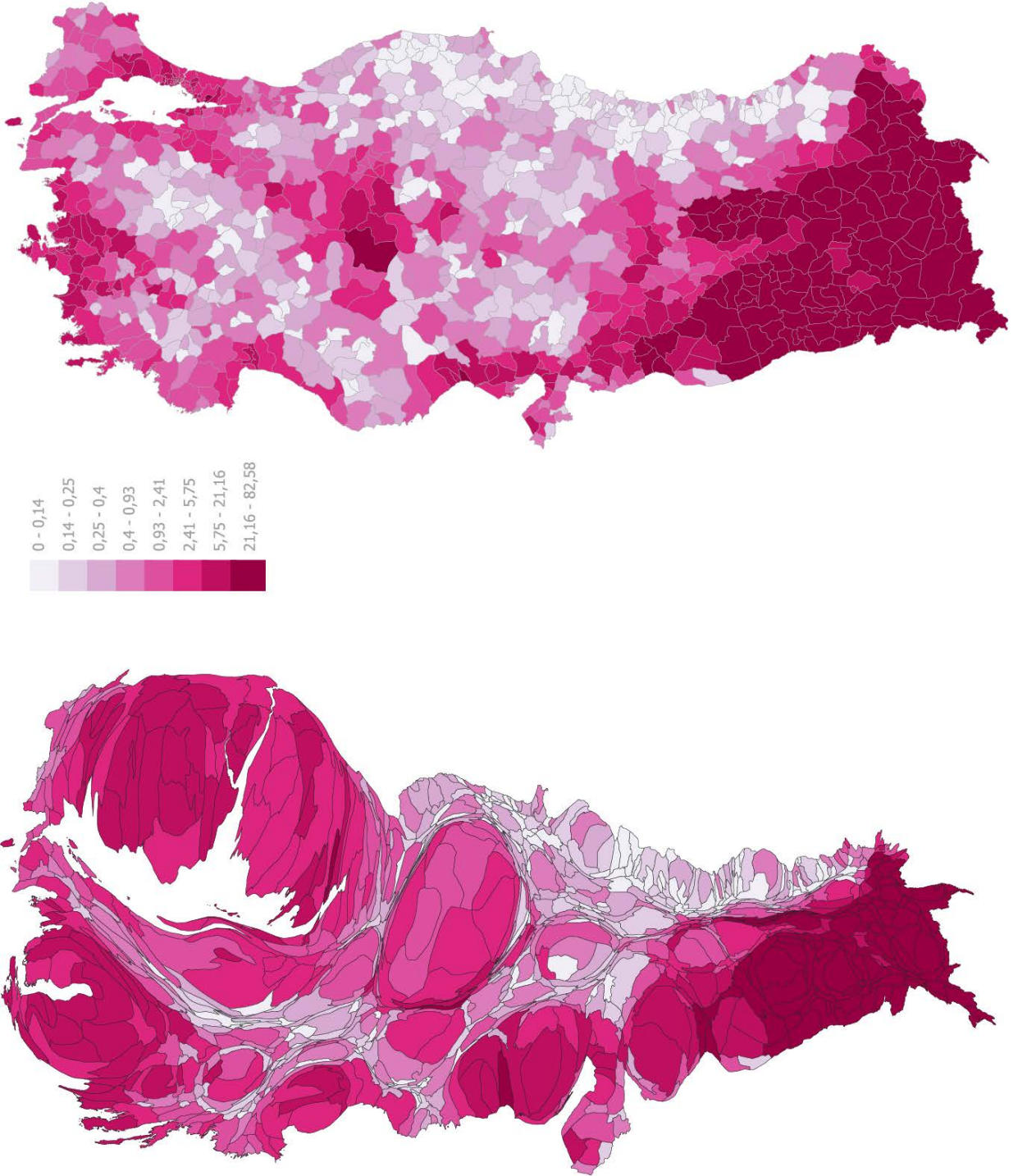
İyi Parti'nin oy oranıyla gücünü hissettirdiği bölgeler Batı Marmara, Ege, Akdeniz ve Batı Anadolu olarak öne çıkmaktadır. İyi Parti söz konusu bölgelerde yüzde 15 bandında oy almaya devam etmektedir. Parti Güneydoğu Anadolu ve Ortadoğu Anadolu'da neredeyse hiç oy alamamış durumdadır.

İyi Parti Oy Dağılımı 14 Mayıs 2023

Yeşil Sol Parti'nin bölgesel olarak en fazla oy aldığı bölgeler arasında İstanbul, Güneydoğu Anadolu, Ortadoğu Anadolu ve Kuzeydoğu Anadolu bulunmaktadır. Parti söz konusu bölgelerde gücünü korumaya ve her zamanki oy oranını yakalamaya devam etmektedir. Batı Marmara, Ege ve Akdeniz'de Yeşil Sol Parti'nin aldığı oy oranı da Türkiye genelinde aldığı oy ortalamasının üzerine çıkmaktadır.

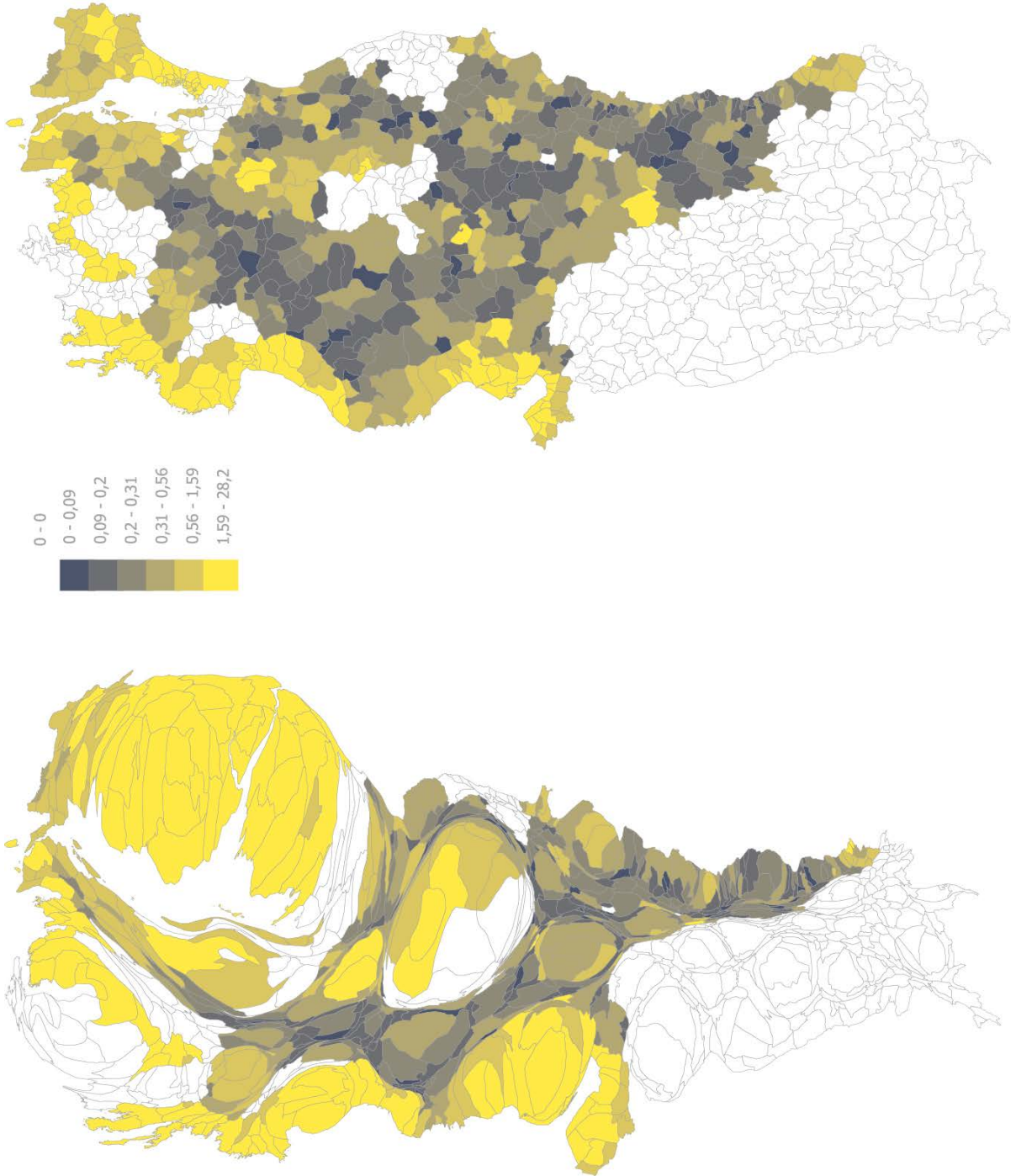
Yeşil Sol Parti Oy Dağılımı 14 Mayıs 2023

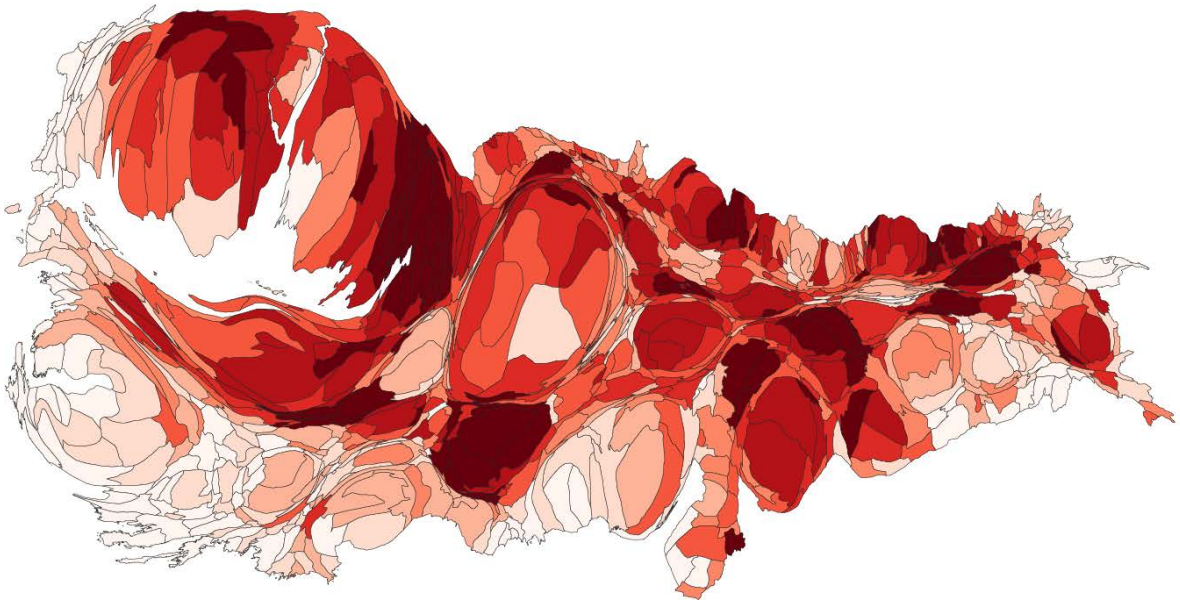
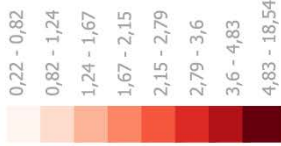
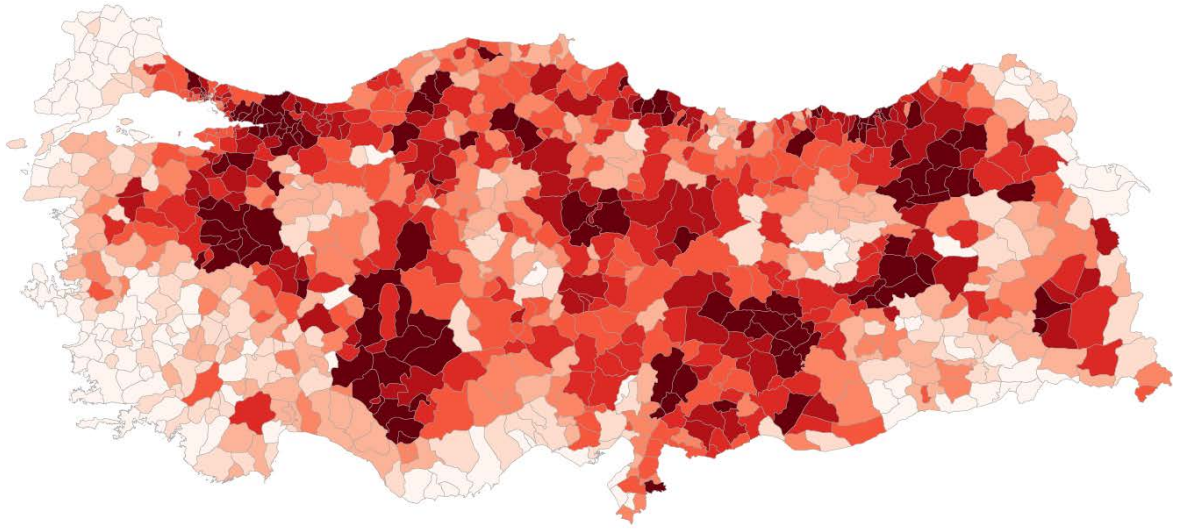
İstanbul ve Akdeniz bölgelerinde TİP'in Türkiye geneline göre yüksek oranda oy aldığı görülmektedir. Partinin Güneydoğu Anadolu ve Ortadoğu Anadolu'da seçime girmediği de hesaba katıldığında ülke genelinde aldığı oy oranı olan yüzde 1,7'ye ülke genelinin büyük bölümünde yaklaşmış, bazı bölgelerde ise bu oy oranını geçmiş durumdadır. Seçmen sayısının büyük olduğu bölgelerde TİP'in yüksek oy oranına ulaşması TİP için avantaj yaratmıştır.

TİP Oy Dağılımı 14 Mayıs 2023

Yeniden Refah Partisi'nin aldığı oy, Türkiye'nin batı kıyı şeridi haricinde Türkiye'ye coğrafi olarak heterojen biçimde dağılmaktadır. Batı Marmara'nın Çanakkale ve Balıkesir haricindeki kesimi, Ege'nin iç kesimleri ve Akdeniz'in güney kesimleri haricinde Yeniden Refah Partisi girdiği seçim çevrelerinde oy alabilmiş görünmektedir. Yeniden Refah Partisi, İstanbul ve Ankara ile birlikte en çok Konya, Kocaeli ve Gaziantep çevrelerinden oy alabilmiş durumdadır.

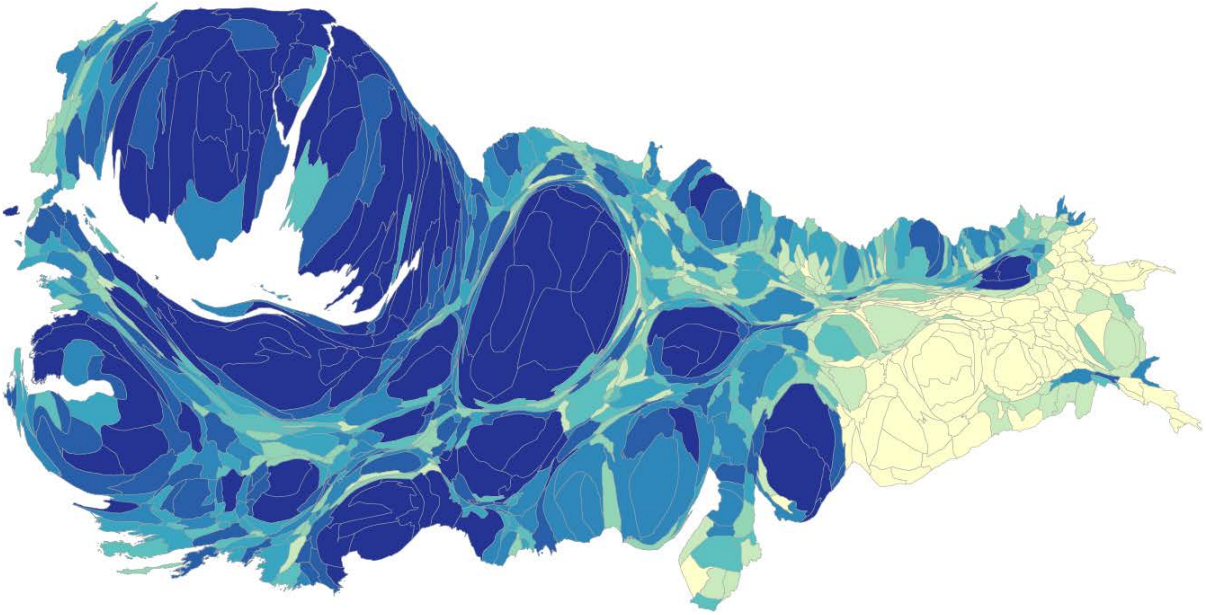
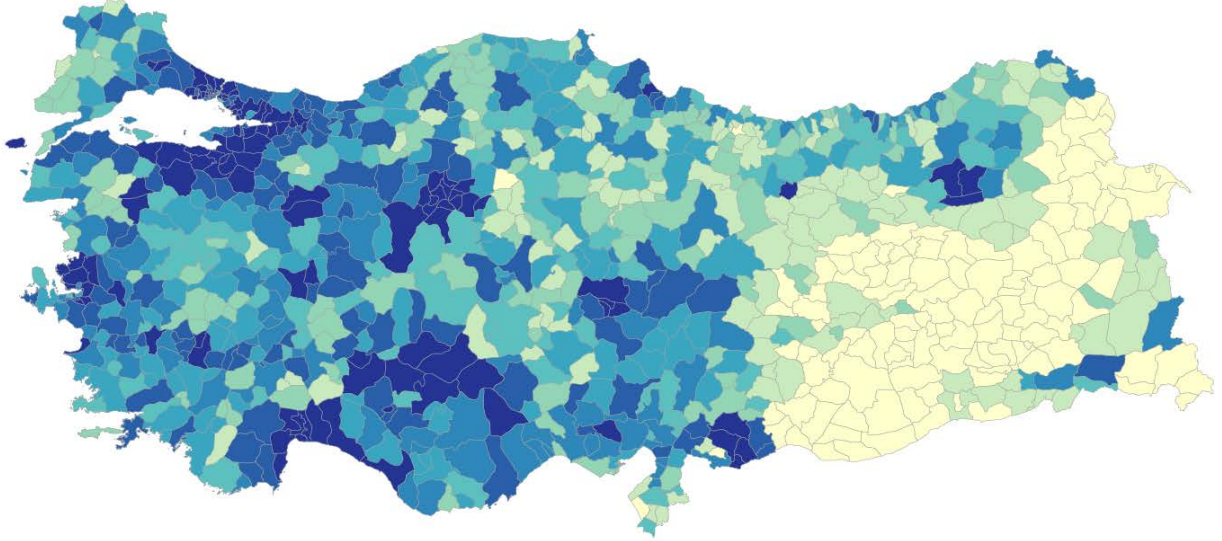
Yeniden Refah Partisi Oy Dağılımı 14 Mayıs 2023

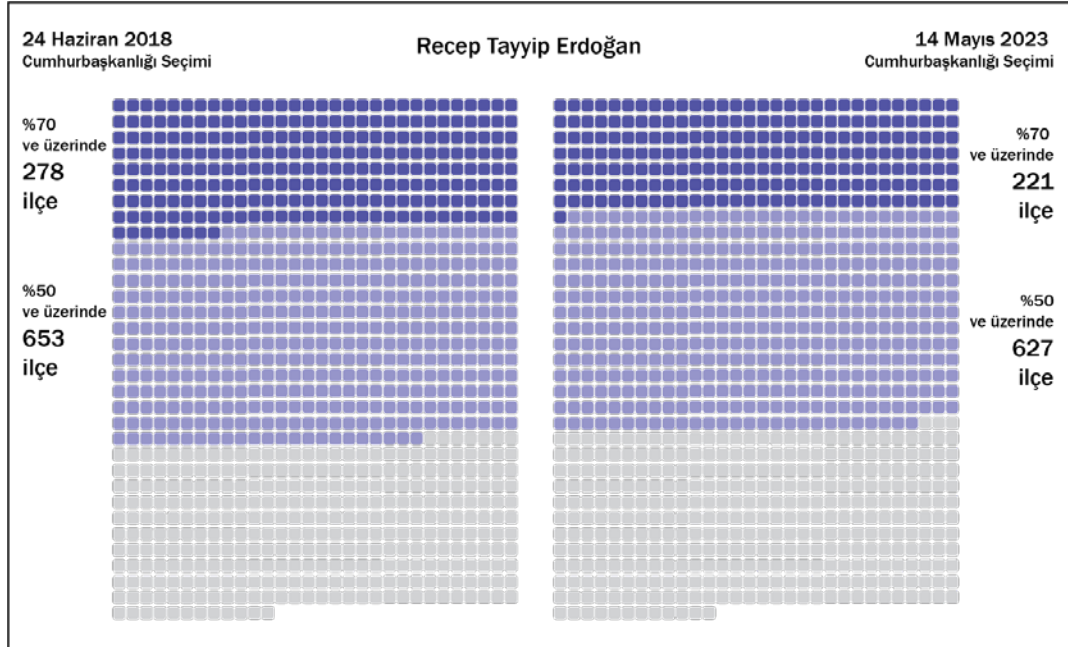
Zafer Partisi'nin oylarının Güneydoğu Anadolu, Ortadoğu Anadolu ve Kuzeydoğu Anadolu dışında, ülke genelinde heterojen biçimde dağıldığı görülmektedir. Parti söz konusu üç bölge haricindeki tüm bölgelerde ülke genelinde aldığı oy oranını yakalamış durumdadır.

Zafer Partisi Oy Dağılımı
14 Mayıs 2023

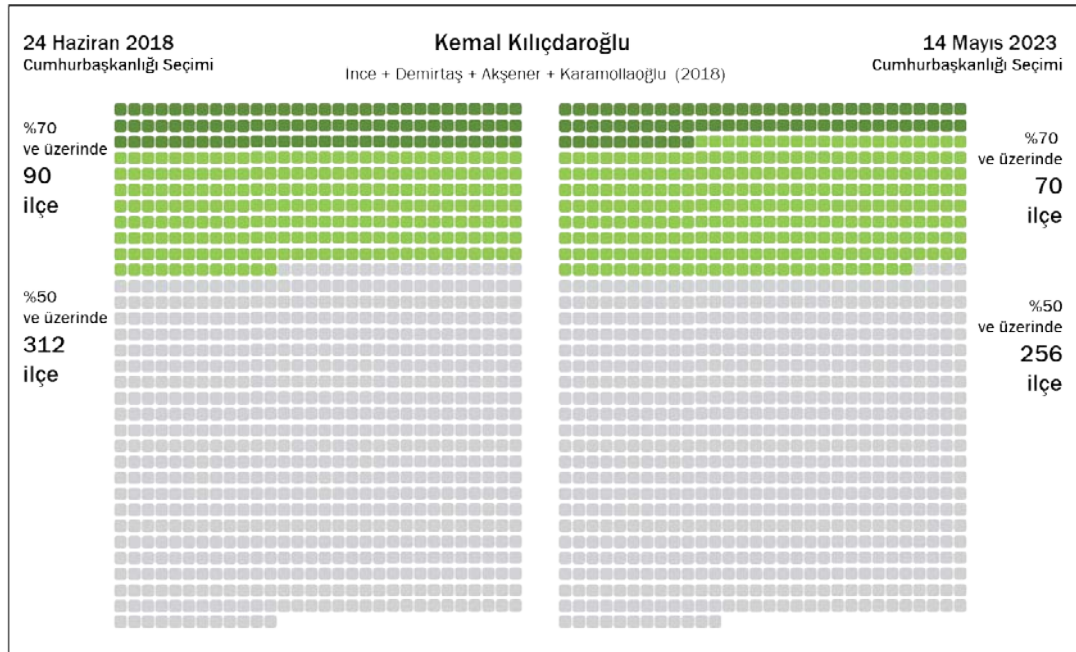

3.4.2. İlçe bazında sandık verileri

Recep Tayyip Erdoğan'ın seçimin ilk turunda yüzde 70 ve üzerinde oy aldığı ilçe sayısını Haziran'18 seçimleriyle karşılaştırdığımızda 278'den 221'e düşmüştür. Yüzde 50'nin üzerinde oy aldığı ilçe sayısı ise Haziran'18 seçimlerinde 653'ken, bu seçimde 627'ye düşmüştür.

Kemal Kılıçdaroğlu, seçimin 1. tur oylamasında 70 ilçede yüzde 70 ve üzerinde oy almıştır. Bu sayı, 2018 seçiminde muhalefet adaylarının toplamı için 90'dı. Muhalefetin yüzde 50 ve üzerinde oy aldığı ilçe sayısı ise bu seçimde 312'den 256'ya düşmüştür.

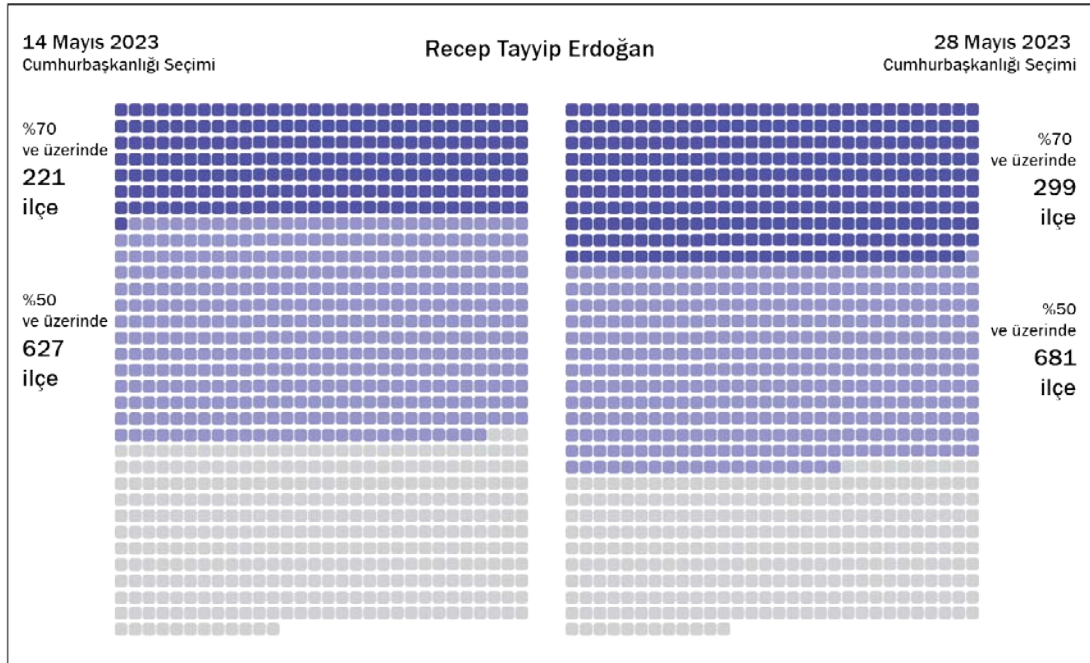

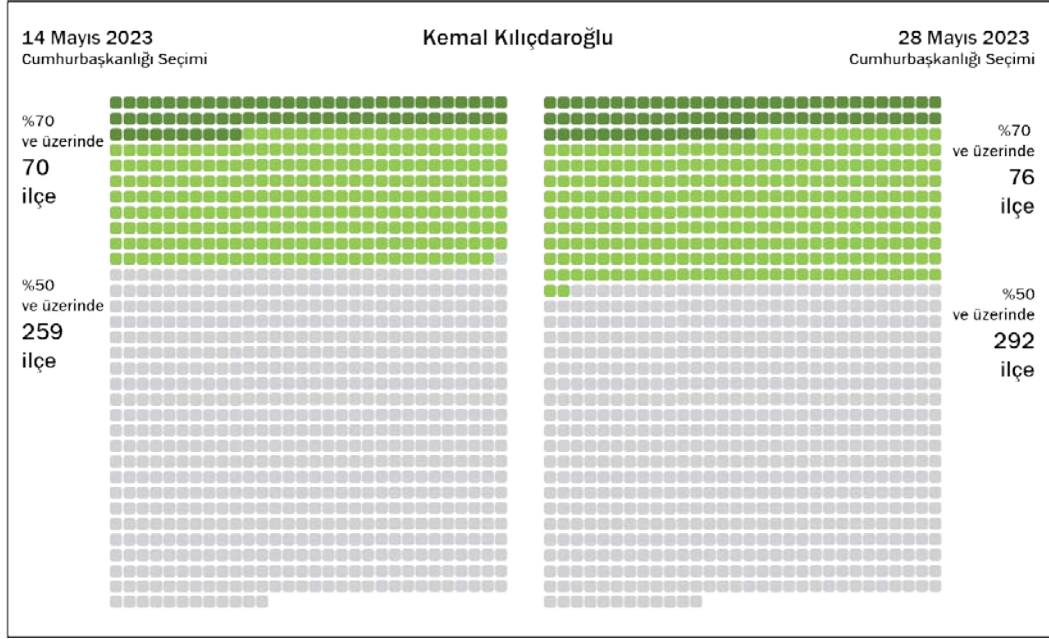
Cumhurbaşkanı seçiminin 1. tur oylamasında adayların en az oranda oy aldıkları ilçelere bakıldığında, Recep Tayyip Erdoğan'ın yüzde 10 ve altında oy aldığı 6, yüzde 20 ve altında oy aldığı ilçe sayısının 30 olduğu görülmektedir. 2018 seçimine göre Erdoğan'ın yüzde 10 ve altında oy aldığı ilçe sayısı 2 artmış; yüzde 20 ve altında oy aldığı ilçe sayısı 3 azalmıştır.

Kemal Kılıçdaroğlu'nun ise en az oy aldığı ilçe sayısı, 2018 seçiminde muhalefet adaylarının en az oy aldığı ilçe sayısının üzerine çıkmıştır. 2018'de Muharrem İnce ve Selahattin Demirtaş 7 ilçede yüzde 10 ve altında oy almışken bu sayı Kılıçdaroğlu için 14 olmuştur. İnce ve Demirtaş'ın 107 ilçede yüzde 20 ve altında oy almasına karşın Kılıçdaroğlu 148 ilçede yüzde 20 ve altında oy almıştır.

Cumhurbaşkanı Seçimi 1. Tur Oylaması (En az oy alınan ilçeler)		2018	2023
Recep Tayyip Erdoğan	% 10 ve altında oy aldığı ilçe sayısı	4	6
	% 20 ve altında oy aldığı ilçe sayısı	33	30
Kemal Kılıçdaroğlu / İnce + Demirtaş + Akşener + Karamollaoğlu (2018)	% 10 ve altında oy aldığı ilçe sayısı	7	14
	% 20 ve altında oy aldığı ilçe sayısı	107	148

Cumhurbaşkanı seçiminin 2. tur oylamasında adayların en yüksek oranda oy aldıkları ilçelere baktığımızda, Erdoğan'ın 299 ilçede yüzde 70 ve üzerinde, 681 ilçede de yüzde 50 ve üzerinde oy aldığı görülmektedir. Kılıçdaroğlu, 76 ilçede yüzde 70 ve üzerinde oya ulaşırken yüzde 50 ve üzerinde oy aldığı ilçe sayısı 292'dir.

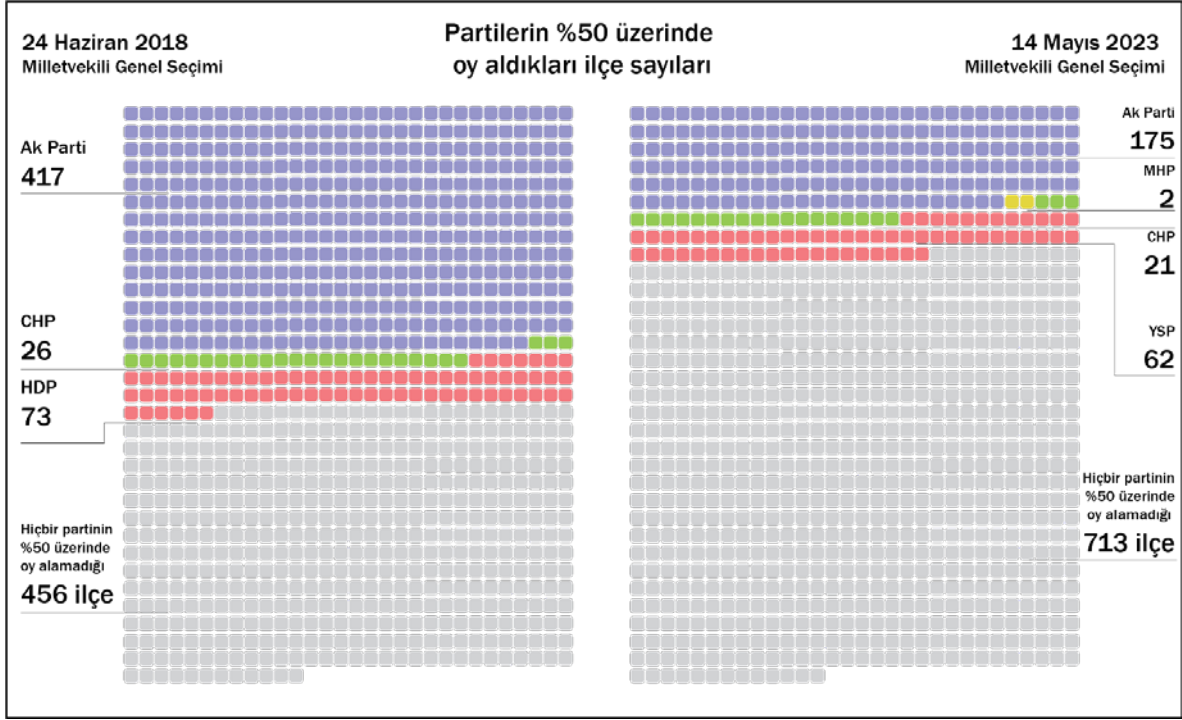
Cumhurbaşkanı Seçimi 2. Tur Oylaması (En az oy alınan ilçeler)		2023
Recep Tayyip Erdoğan	% 10 ve altında oy aldığı ilçe sayısı	4
	% 20 ve altında oy aldığı ilçe sayısı	24
Kemal Kılıçdaroğlu	% 10 ve altında oy aldığı ilçe sayısı	10
	% 20 ve altında oy aldığı ilçe sayısı	123

Erdoğan, 4 ilçede yüzde 10 ve altında oy almışken Kılıçdaroğlu 10 ilçede yüzde 10 ve altında oy almıştır. Erdoğan'ın yüzde 20 ve altında oy aldığı ilçe sayısı 24'ken bu sayı Kılıçdaroğlu için 123'tür.

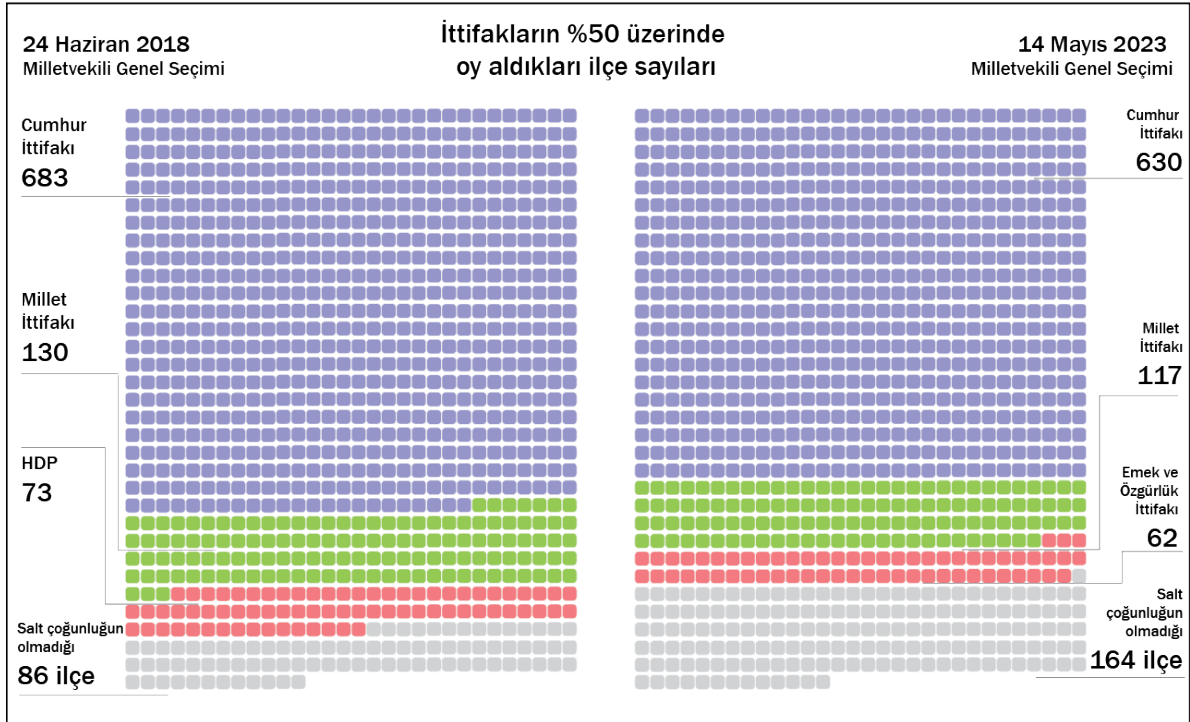
Ak Parti'nin yüzde 50 üzerinde oy aldığı ilçe sayısı Haziran'18 seçimlerinde 417'yken, bu seçimde keskin bir şekilde 175'e düşmüştür. CHP'nin ve Yeşil Sol Parti'nin Haziran'18 seçimlerinde yüzde 50 ve üzerinde oy aldığı ilçe sayısı, sırasıyla 26 ve 73'ken, bu ilçe sayıları 21 ve 62'ye gerilemiştir.

Hiçbir partinin yüzde 50 ve üzerinde oy alamadığı ilçe sayısı Haziran'18 seçimlerinde 456'ken geride bıraktığımız seçimde bu sayı 713'e yükselmiştir.

Cumhur İttifakı'nın yüzde 50'nin üzerinde oy aldığı ilçe sayısı Haziran'18'de 683'ken, ittifakın bu seçimde 630 ilçede yüzde 50'nin üzerinde oy aldığı görülmektedir. Millet İttifakı'ndaki değişim 130'dan 117'ye; Emek ve Özgürlük İttifakı'ndaki değişim ise 73'ten 62'ye doğru azalmış durumdadır. Hiçbir ittifakın salt çoğunluğu elde edemediği ilçe sayısı Haziran'18 seçiminde 86'yken söz konusu ilçe sayısının bu seçimde 164'e kadar yükseldiği görülmektedir.

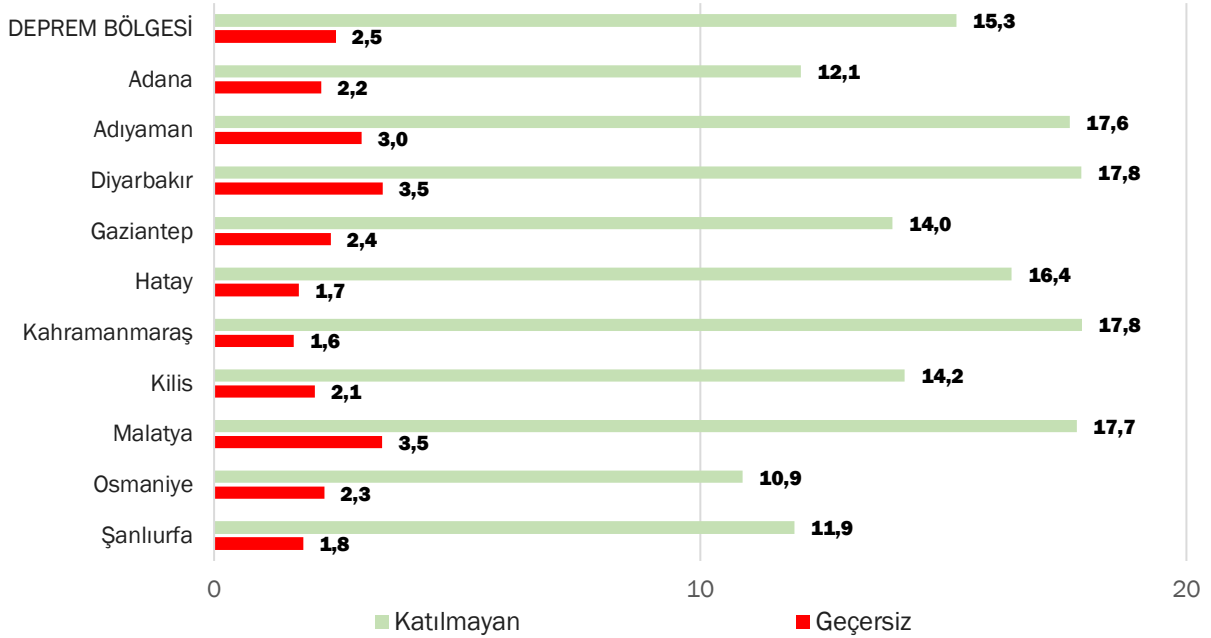

3.5. Deprem Bölgesinde Siyasal Katılım ve Seçmen Davranışı

6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli gerçekleşen depremlerin resmî olarak 10 ili etkilediği açıklanmış; bu illerde yaşayan seçmenlerin deprem sonrasındaki hareketliliği ve ölüm sayıları çokça tartışılmıştı. Bu başlık altında deprem bölgesinde yaşayan seçmenlerin siyasal katılımlarını inceleyeceğiz.

Deprem bölgesinde seçmenin yüzde 15'inin sandığa gitmediği görülmektedir. Seçime katılımın en düşük olduğu iller arasında Diyarbakır, Kahramanmaraş, Malatya ve Adıyaman ön plana çıkmaktadır. Diyarbakır'da ve Kahramanmaraş'ta seçmenlerin yüzde 17,8'i sandığa gitmemiş. Deprem bölgesinde sandığa gitmeme oranının en düşük olduğu il ise yüzde 10,9'la Osmaniye.

Deprem Bölgesinde Seçime Katılmayan Seçmen ve Geçersiz Oy Oranları

Deprem bölgesindeki oyların yüzde 31'inin Ak Parti'ye, yüzde 15,8'inin ise CHP'ye gittiği görülmektedir. MHP'nin aldığı oy yüzde 8,9'ken, İyi Parti ve Yeşil Sol Parti'nin aldığı oy oranları yüzde 13,1. İllere göre baktığımızda Adıyaman'da toplam seçmenin yüzde 41,5'inin oyunu Ak Parti'den yana kullandığı görülmektedir. Bu oran Kilis'te yüzde 39,9, Gaziantep'te ise yüzde 37,6. Şanlıurfa'da seçmenlerin yüzde 28,6'sı oyunu Ak Parti'ye, yüzde 24,6'sı ise MHP'ye vermiştir. CHP Hatay'da yüzde 23,2'lik bir oy oranı yakalarken diğer partilere giden oy oranının yüzde 11,7 olduğunu görmekteyiz. Diyarbakır'da ise neredeyse her iki oydan biri Yeşil Sol Parti'ye gitmiş.

	Katılmayan	Geçersiz	Ak Parti	MHP	CHP	İyi Parti	Yeşil Sol	Diğer	Toplam
Adana	12,1	2,2	26,4	9,5	24,5	9,2	8,3	7,8	100,0
Adıyaman	17,6	3,0	41,5	3,4	14,8		9,5	10,0	100,0
Diyarbakır	17,8	3,5	18,2	1,3	6,5	1,8	47,8	3,1	100,0
Gaziantep	14,0	2,4	37,6	8,1	17,0	4,5	7,6	8,8	100,0
Hatay	16,4	1,7	27,7	10,0	23,2	6,6	2,7	11,7	100,0
Kahramanmaraş	17,8	1,6	36,4	10,4	17,4	3,2	2,6	10,6	100,0
Kilis	14,2	2,1	39,9	13,5	13,6	5,9	1,2	9,5	100,0
Malatya	17,7	3,5	33,9	7,4	6,3	3,6	19,6	8,0	100,0
Osmaniye	10,9	2,3	34,5	23,3	17,5	5,0	1,0	5,6	100,0
Şanlıurfa	11,9	1,8	28,6	24,6	14,9	10,8	1,9	5,4	100,0
DEPREM BÖLGESİ	15,3	2,5	31,0	8,9	15,8	5,3	13,1	8,1	100,0
TÜRKİYE	11,2	2,2	30,6	8,7	22,0	8,6	7,6	9,1	100,0

3.6. Deprem Bölgesinde Oy Kazanım ve Kayıpları

Deprem bölgesinde oy kazanım ve kayıplarına bakıldığında;

- Seçime katılmayanların en çok depremin asıl olarak etkilediği Kahramanmaraş, Adıyaman ve Hatay'da arttığı görülüyor. Seçime katılmayanların oranı Kahramanmaraş'ta 5,9 puan, Hatay'da 5,6 puan, Adıyaman'da 4,4 puan ve Kilis'te 4 puan yükselmiş. Malatya'da seçime katılmayanların oranı ise 0,3 puan azalmış.
- Geçersiz oylar, 1 puanın altında kalacak şekilde artarken en çok artış 1,6 puanla Malatya'da olmuş.
- Ak Parti deprem bölgesinde Diyarbakır hariç tüm illerde oy kaybetmiş olsa da bu oylar tümüyle muhalefet partilerine geçmemiş. Kahramanmaraş'ta Ak Parti 10,3 puan oy kaybederken CHP 2,9 puan oy kazanabilmiş.

Oy kayıp – kazanç (24 Haziran'18'e göre)	Katılmayan	Geçersiz	Ak Parti	MHP	CHP	İyi Parti	Yeşil Sol/HDP	Diğer
Adana	-1,4	0,6	-3,0	-0,5	2,4	-1,1	-3,1	6,2
Adıyaman	4,4	0,9	-5,1	-4,3	4,6	-4,5	-3,5	7,5
Diyarbakır	1,9	0,6	0,8	0,2	4,4	-0,5	-5,4	-2,0
Gaziantep	-0,1	0,8	-5,8	-2,6	4,3	-1,1	-2,4	6,9
Hatay	5,6	0,4	-4,1	-2,7	-3,6	0,8	-7,0	10,6
Kahramanmaraş	5,9	0,2	-10,3	-3,6	2,9	-0,5	-3,5	8,9
Kilis	4,0	0,4	-11,6	-0,9	5,0	-2,6	-2,2	7,7
Malatya	-0,3	1,6	-8,3	0,0	3,2	2,1	-3,6	5,3
Osmaniye	-1,1	0,3	-9,3	5,7	5,0	-3,8	-1,0	4,1
Şanlıurfa	-1,4	0,3	-2,3	-2,4	3,4	-0,5	-1,1	4,0
DEPREM BÖLGESİ	1,6	0,7	-5,3	-1,5	2,5	-0,6	-3,3	5,9
TÜRKİYE	-0,3	0,4	-6,3	-0,9	2,4	0,0	-2,5	7,3

4. CUMHURBAŞKANI SEÇİMİ 1. TUR OYLAMASININ ANALİZİ

Bu bölümde, 14 Mayıs 2023'te gerçekleştirilen cumhurbaşkanı seçimi 1. tur oylaması sonuçları analiz edilecektir.

4.1. Bölgesel Analiz

Aşağıdaki tablo, cumhurbaşkanı seçiminde kullanılan oyların, seçime katılmayanlar ve geçersiz oylar da dahil olmak üzere 12 bölgede nasıl dağıldığını göstermektedir.

İstanbul'da Kemal Kılıçdaroğlu'nun yüzde 43,4, Recep Tayyip Erdoğan'ın ise yüzde 41,7 aldığını görülmektedir.

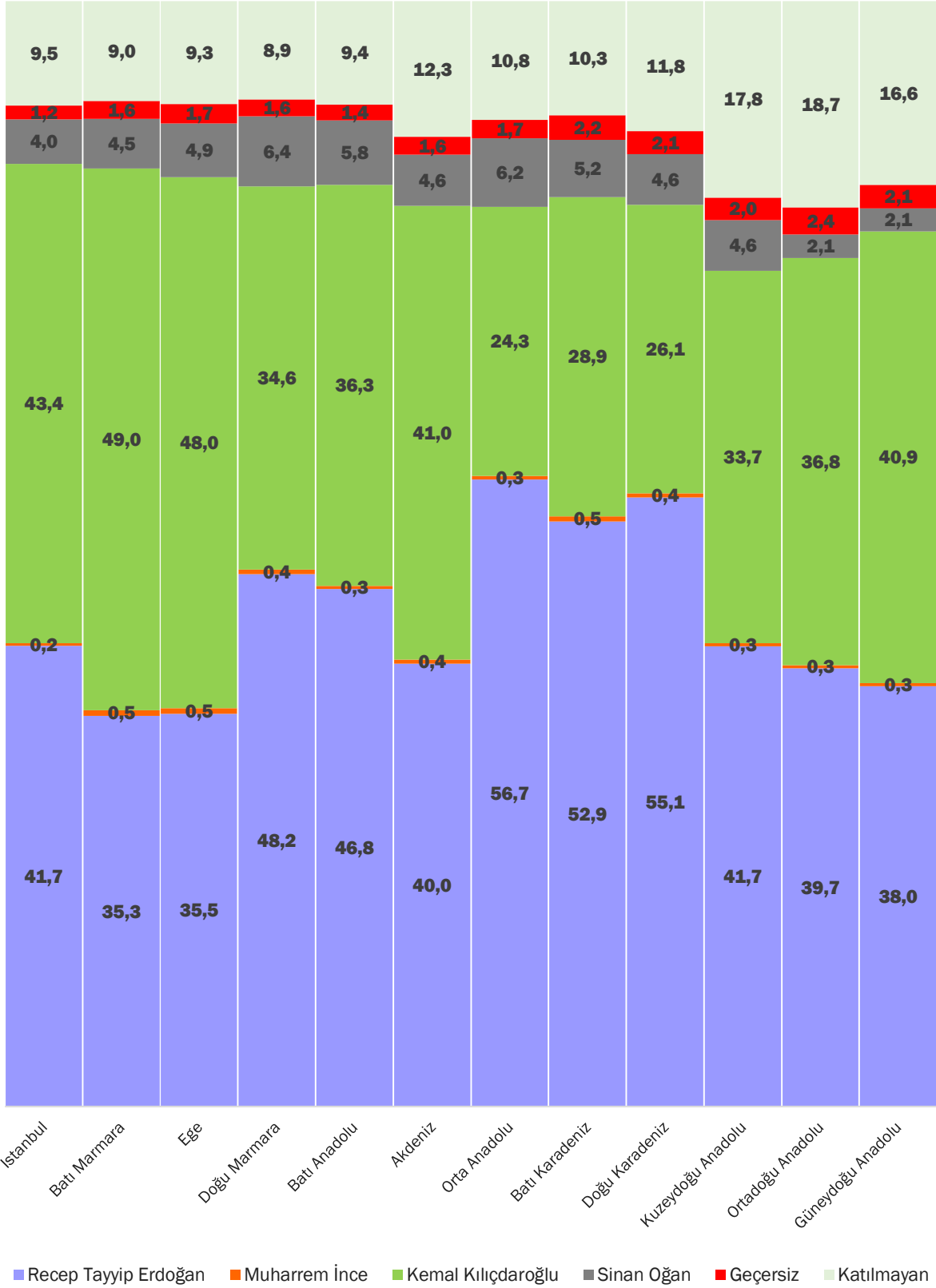
	Katılmayan	Geçersiz	Erdoğan	İnce	Kılıçdaroğlu	Oğan	Toplam
İstanbul	9,5	1,2	41,7	0,2	43,4	4,0	100,0
Batı Marmara	9,0	1,6	35,3	0,5	49,0	4,5	100,0
Ege	9,3	1,7	35,3	0,5	48,0	4,9	100,0
Doğu Marmara	8,9	1,6	48,2	0,4	34,6	6,4	100,0
Batı Anadolu	9,4	1,4	46,8	0,3	36,3	5,8	100,0
Akdeniz	12,3	1,6	40,0	0,4	41,0	4,6	100,0
Orta Anadolu	10,8	1,7	56,7	0,3	24,3	6,2	100,0
Batı Karadeniz	10,3	2,2	52,9	0,5	28,9	5,2	100,0
Doğu Karadeniz	11,8	2,1	55,1	0,4	26,1	4,6	100,0
Kuzeydoğu Ana.	17,8	2,0	41,7	0,3	33,7	4,6	100,0
Ortadoğu Ana.	18,7	2,4	39,7	0,3	36,8	2,1	100,0
Güneydoğu Ana.	16,6	2,1	38,0	0,3	40,9	2,1	100,0
TÜRKİYE	11,2	1,7	42,9	0,4	39,3	4,6	100,0

Kemal Kılıçdaroğlu, Batı Marmara ve Ege'de neredeyse her iki oydan birini alırken; Recep Tayyip Erdoğan, Orta Anadolu, Batı Karadeniz ve Doğu Karadeniz'de oyların yüzde 50'den daha fazlasını almış durumdadır.

Kemal Kılıçdaroğlu'nun Batı Marmara ve Ege'de aldığı oy oranları yüzde 49 ve yüzde 48. Erdoğan'ın ise Orta Anadolu, Batı Karadeniz ve Doğu Karadeniz'de aldığı oy oranları yüzde 56,7, yüzde 52,9 ve yüzde 55,1. Kılıçdaroğlu'nun bu bölgelerde aldığı oy oranı, Türkiye genelinde aldığı oy oranının üzerindedir.

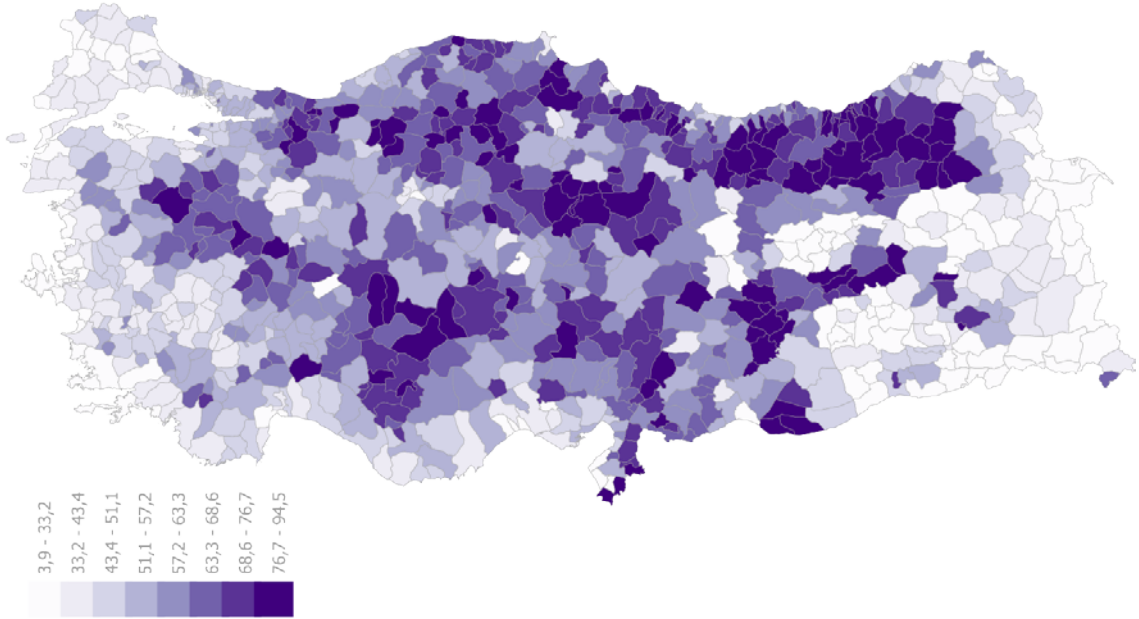
Bölgelerde Cumhurbaşkanlığı Seçimi Sonuçları

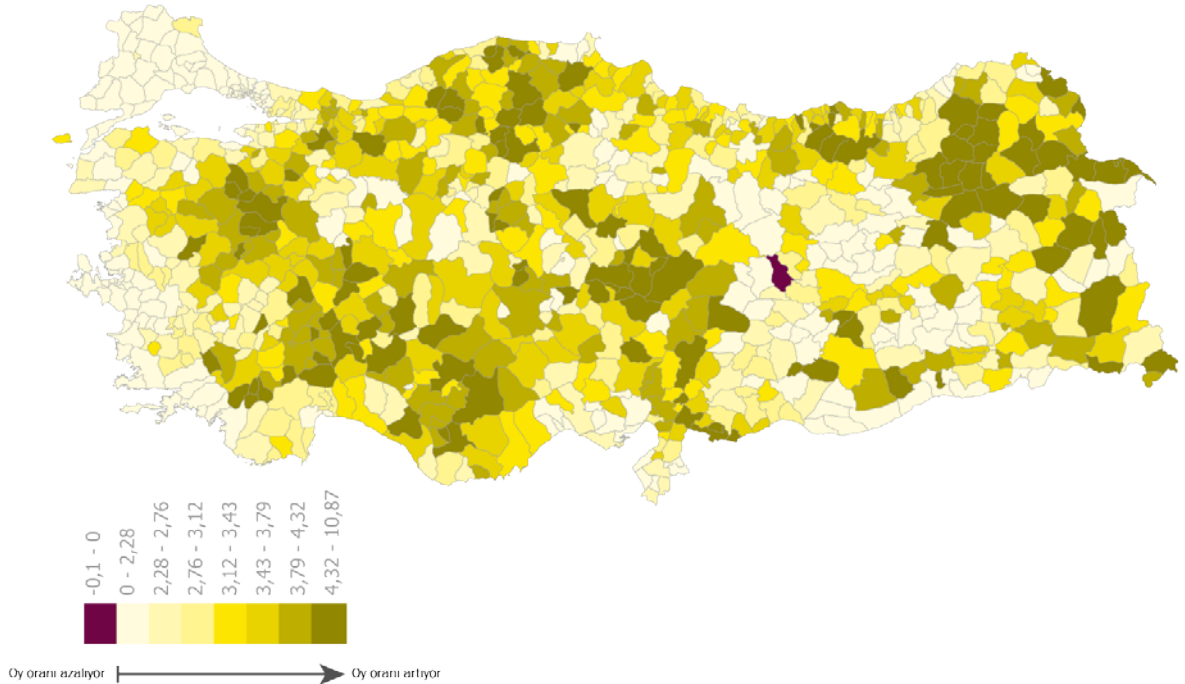
4.2. İlçe Bazında Seçim Haritaları

Recep Tayyip Erdoğan'ın aldığı oy oranına ilçe bazlı bakıldığında, en yüksek oyun Orta Karadeniz, Doğu Karadeniz, Batı Anadolu ve Orta Anadolu'dan geldiği görülmektedir. Erdoğan; Batı Marmara, Ege, Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu'da çok baskın olmamakla birlikte belli bir oy oranını korumaktadır.

Recep Tayyip Erdoğan Cumhurbaşkanlığı Seçimleri 1. tur Oy Dağılımları
14 Mayıs 2023

Recep Tayyip Erdoğan Cumhurbaşkanlığı Seçimleri 1. ve 2. turlar arası oy oranı değişimleri
28 Mayıs 2023

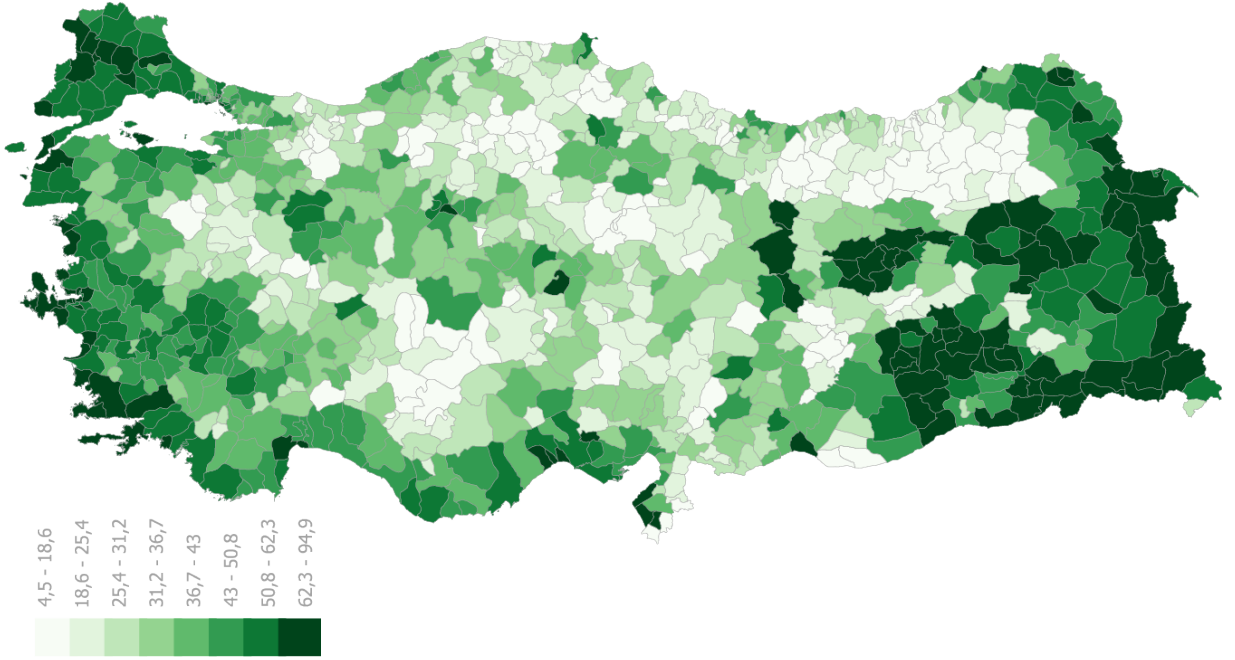

Recep Tayyip Erdoğan'ın En Yüksek Oranda Oy Aldığı 30 İlçe

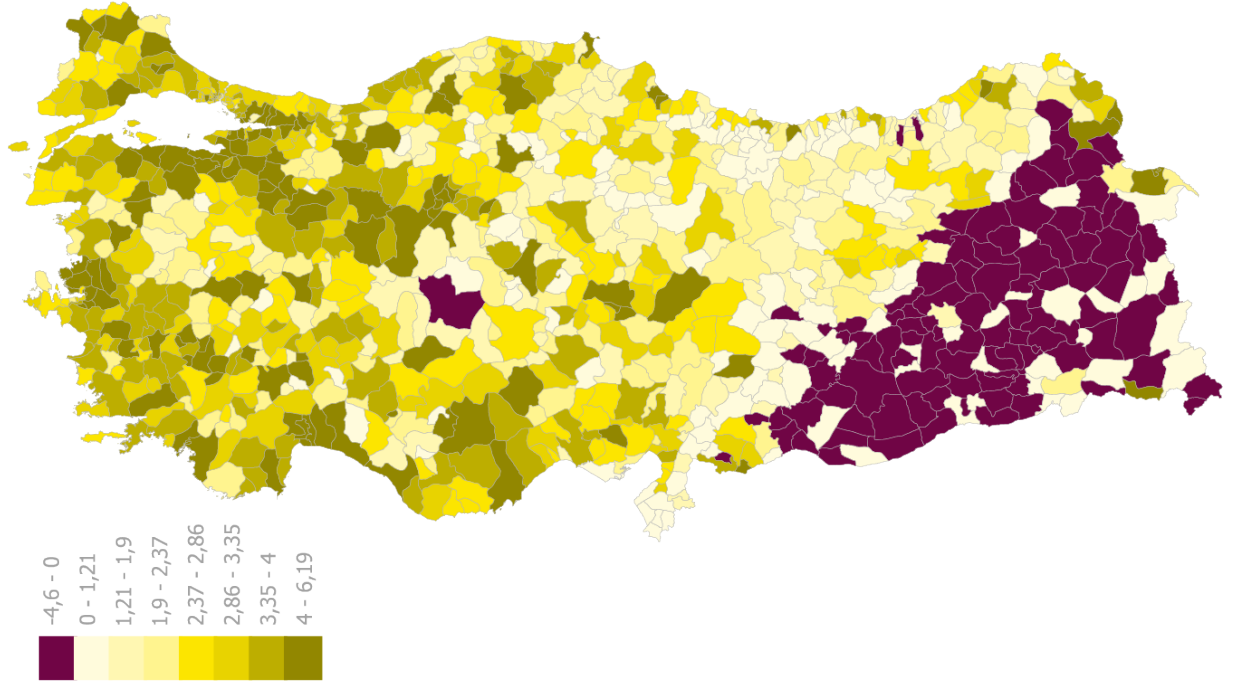
İl	İlçe	Oy oranı	Katılım oranı	Geçersiz oy oranı
Şanlıurfa	Harran	94,5	87,1	1,0
Adıyaman	Sincik	93,3	91,4	1,1
Şanlıurfa	Akçakale	91,1	86,7	1,2
Sivas	Doğanşar	88,9	88,5	1,3
Trabzon	Hayrat	88,1	87,5	2,2
Çankırı	Orta	88,1	87,3	2,2
Malatya	Kale	87,7	90,4	1,1
Giresun	Çamoluk	87,6	83,5	2,4
Bolu	Dörtdivan	87,4	90,2	1,9
Gümüşhane	Köse	87,2	81,5	2,2
Çankırı	Yapraklı	87,1	87,0	2,3
Nevşehir	Acıgöl	87,1	91,3	2,6
Erzurum	Pazaryolu	86,8	84,5	1,6
Elazığ	Palu	86,7	84,3	3,1
Bayburt	Demirözü	86,6	90,8	0,7
Yozgat	Saraykent	86,3	75,9	2,7
Konya	Güneysinır	86,1	92,7	1,6
Rize	İkizdere	86,0	82,8	1,7
Ordu	Çatalpınar	85,8	89,0	2,6
Adıyaman	Gerger	85,7	77,2	2,2
Rize	Güneysu	85,1	93,4	1,7
Bolu	Gerede	84,7	92,8	2,0
Erzurum	Tortum	84,5	87,7	1,9
Hatay	Altınözü	84,4	86,1	1,4
Giresun	Alucra	84,1	80,2	2,7
Yozgat	Kadıışehri	84,0	89,1	2,2
Adıyaman	Samsat	84,0	90,9	2,2
Samsun	Ayvacık	84,0	87,3	2,6
Ordu	Kumru	83,7	86,3	3,6
Samsun	Asarcık	83,7	85,6	3,0

Kemal Kılıçdaroğlu'nun en çok oy aldığı bölgeler arasında Batı Marmara, İstanbul, Ege, Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgeleridir. Kıyı kesimlerinde baskın olan Kılıçdaroğlu, ülkenin iç kesimlerinde de ortalama oy oranının altında oy alabilmektedir.

Kemal Kılıçdaroğlu Cumhurbaşkanlığı Seçimleri 1. tur Oy Dağılımları
14 Mayıs 2023

Kemal Kılıçdaroğlu Cumhurbaşkanlığı Seçimleri 1. ve 2. turlar arası oy oranı değişimleri
28 Mayıs 2023

Oy oranı azalıyor → Oy oranı artıyor

Kemal Kılıçdaroğlu'nun En Yüksek Oranda Oy Aldığı 30 İlçe

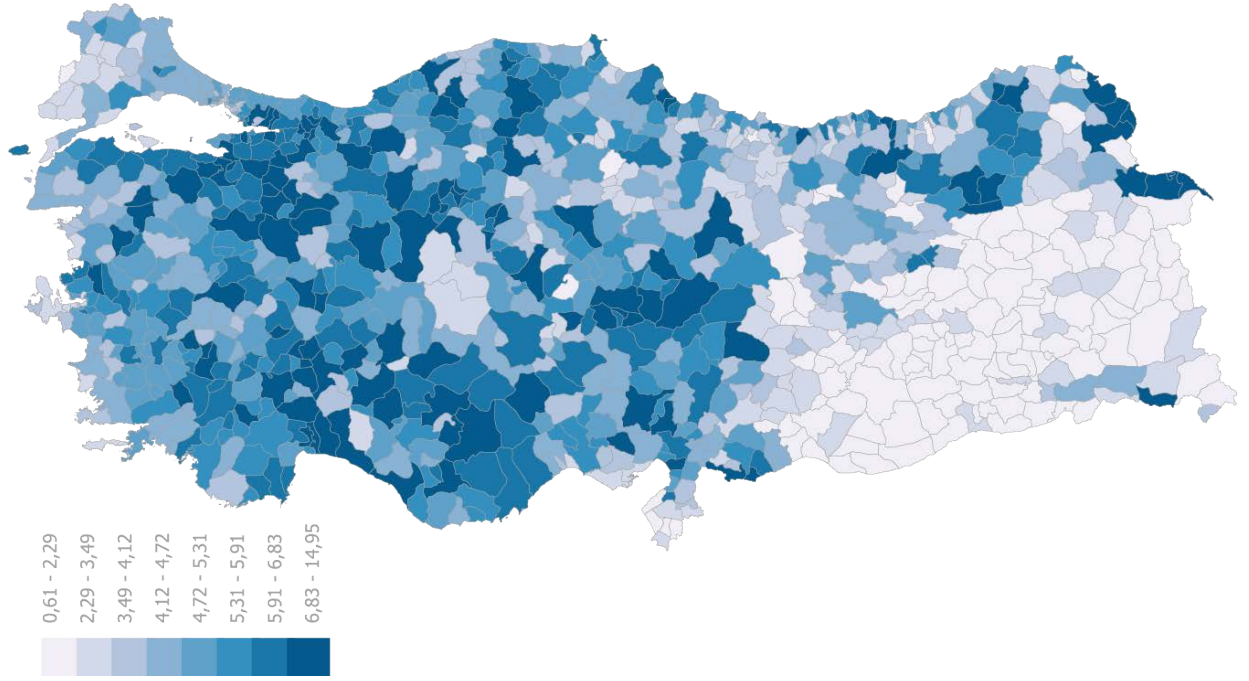

İl	İlçe	Oy oranı	Katılım oranı	Geçersiz oy oranı
Ardahan	Damal	94,9	86,6	2,8
Hatay	Samandağ	91,8	84,1	0,9
Hatay	Defne	90,4	82,0	1,0
Muş	Varto	82,9	77,1	2,8
Tunceli	Ovacık	87,9	86,1	1,0
Tunceli	Pülümür	86,2	89,4	1,7
Tunceli	Nazımiye	86,1	89,8	1,3
Tunceli	Mazgirt	84,9	85,3	1,0
Tunceli	Merkez	84,8	87,3	0,8
Mardin	Nusaybin	84,0	78,8	3,1
Diyarbakır	Lice	83,9	83,6	3,2
Diyarbakır	Kocaköy	83,6	84,6	4,0
Tunceli	Hozat	83,4	87,4	1,3
Kars	Diğor	83,3	74,9	3,5
Şırnak	Cizre	83,2	85,7	2,7
İzmir	Narlidere	82,9	91,6	1,1
Mardin	Derik	82,6	82,3	1,7
Hakkari	Yüksekova	82,4	83,8	3,2
Ağrı	Doğubeyazıt	81,4	73,4	3,1
İstanbul	Kadıköy	80,6	91,2	0,8
İstanbul	Beşiktaş	80,5	90,3	0,8
Mardin	Kızıltepe	80,4	85,6	1,9
İzmir	Karşıyaka	80,2	91,7	0,8
Van	Özalp	80,2	71,4	4,4
Muş	Bulanık	80,0	74,3	3,1
Şırnak	Silopi	79,5	87,7	2,6
Muş	Malazgirt	79,0	76,3	2,9
İzmir	Güzelbahçe	79,0	91,4	0,8
Diyarbakır	Bismil	78,7	85,4	3,0
Diyarbakır	Silvan	78,6	83,6	3,8

Sinan Oğan'ın en çok oy aldığı bölgeler arasında Doğu Marmara, Batı Anadolu, Orta Anadolu ve Akdeniz bölgelerinin olduğu görölmektedir. Ortadoğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinden neredeyse hiç oy alamayan Oğan, geri kalan bölgelerdeki oyunu kısmen homojen şekilde dağıtabilmiştir.

Sinan Oğan Cumhurbaşkanlığı Seçimleri 1. tur Oy Dağılımları
14 Mayıs 2023

Sinan Oğan'ın En Yüksek Oranda Oy Aldığı 30 İlçe

İl	İlçe	Oy oranı	Katılım oranı	Geçersiz oy oranı
İğdır	Karakoyunlu	15,0	77,9	2,6
İğdır	Merkez	12,7	80,2	2,5
Kayseri	Talas	10,6	90,7	1,3
Kars	Akyaka	9,8	77,3	3,0
Kastamonu	Merkez	9,5	90,1	2,3
Kırıkkale	Yahşihan	9,3	89,7	1,8
Kayseri	Melikgazi	9,3	91,8	1,5
Kayseri	Kocasinan	9,2	91,1	1,7
Çankırı	Merkez	9,0	90,2	2,0
Bilecik	Bozüyük	8,8	92,9	1,8
Erzurum	Palandöken	8,8	88,9	1,7
Bolu	Merkez	8,7	91,9	1,8
Karabük	Merkez	8,7	89,8	2,1
Bilecik	Pazaryeri	8,7	91,4	2,5
İğdır	Aralık	8,6	76,9	3,6
Kayseri	Pınarbaşı	8,5	85,6	2,3
Kilis	Elbeyli	8,5	92,7	1,4
Bilecik	Merkez	8,4	91,5	1,9
Hakkari	Çukurca	8,4	79,4	1,9
Bursa	Osmangazi	8,3	90,6	1,6
Sakarya	Serdivan	8,3	91,2	1,4
Erzurum	Yakutiye	8,3	89,7	1,7
Isparta	Merkez	8,3	91,1	1,8
Konya	Selçuklu	8,2	90,2	1,4
Karaman	Merkez	8,2	90,2	1,4
Artvin	Murgul	8,2	88,1	2,3
Ankara	Kahramankazan	8,2	88,1	2,3
Denizli	Pamukkale	8,1	91,4	1,8
İğdır	Tuzluca	8,1	75,0	3,6
Karabük	Safranbolu	8,1	90,8	2,1

4.3. Deprem Bölgesi

Cumhurbaşkanı seçimi sonuçlarına deprem bölgesindeki illere göre baktığımızda Recep Tayyip Erdoğan'ın bu bölgede yüzde 44,1'lik bir oy oranı yakaladığını görüyoruz. Kemal Kılıçdaroğlu'nun deprem bölgesindeki oy oranı ise yüzde 35,1 seviyesindedir.

Erdoğan'ın Adıyaman, Gaziantep, Kahramanmaraş, Kilis, Osmaniye ve Şanlıurfa'da her iki seçmenden birinin oyunu aldığı görülmektedir. Kemal Kılıçdaroğlu'nun yüzde 50'nin üzerinde oy aldığı tek il ise yüzde 56,8'lik oy oranıyla Diyarbakır. Kılıçdaroğlu'nun deprem bölgesinde en çok oyu aldığı Diyarbakır'ı dışarıda tutarsak Erdoğan, deprem bölgesinde en az oy aldığı iller olan Adana ve Hatay'da dahi yüzde 37,8'lik ve yüzde 39'3'lük oy oranlarını yakalamış durumdadır.

	Katılmayan	Geçersiz	Erdoğan	İnce	Kılıçdaroğlu	Oğan	Toplam
Adana	12,4	1,6	37,8	0,3	43,8	4,1	100,0
Adıyaman	18,0	2,0	52,9	0,3	25,0	1,7	100,0
Diyarbakır	18,3	2,7	20,9	0,2	56,8	1,0	100,0
Gaziantep	14,3	1,6	50,2	0,3	29,1	4,4	100,0
Hatay	16,8	1,2	39,3	0,3	39,4	2,9	100,0
Kahramanmaraş	18,3	1,4	55,7	0,3	21,7	2,6	100,0
Kilis	14,6	1,7	60,2	0,4	18,6	4,6	100,0
Malatya	18,2	1,7	49,7	0,3	28,9	1,3	100,0
Osmaniye	11,2	1,8	57,0	0,6	23,5	5,9	100,0
Şanlıurfa	12,3	1,8	53,5	0,5	26,4	5,5	100,0
DEPREM BÖLGESİ	15,7	1,8	44,1	0,3	35,1	3,1	100,0
TÜRKİYE	11,2	1,7	42,9	0,4	39,3	4,6	100,0

4.4. Katılım ve Oy Oranlarındaki Örüntüler

Aşağıdaki harita, Recep Tayyip Erdoğan'ın seçimin 1. tur oylamasında aldığı oyun ilçe bazlı dağılımını katılım oranıyla bir arada göstermektedir.

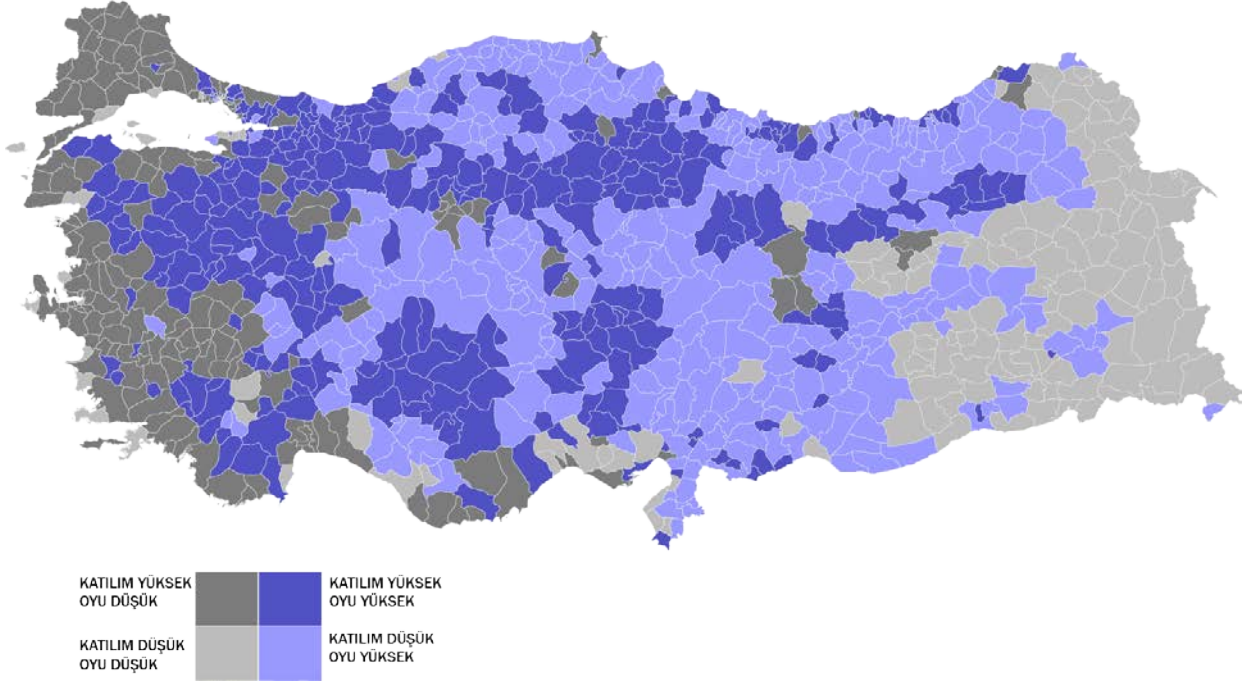
Katılım oranı ile Erdoğan'ın oyu arasındaki ilişki ve örüntüyü incelediğimizde;

- Katılım oranının yüksek olduğu Batı Marmara, Ege ve Akdeniz'de Erdoğan'ın daha düşük oy oranına sahip olduğunu görmekteyiz.
- Doğu bölgelerinde ise katılım oranının az olmasına, Erdoğan'ın oyunun az olması da eşlik etmektedir. Deprem bölgesinde ise katılım daha az olmakla birlikte Erdoğan'ın oyu yükselmektedir.
- Erdoğan'ın oyunun yüksek olduğu ve Türkiye geneline en çok dağıldığı ilçelerde katılım oranı daha azdır.

- Hem katılımın hem Erdoğan'ın oyunun yüksek olduğu ilçeler ise daha az olmakla birlikte, Batı Marmara'dan Orta Anadolu ve Batı Anadolu'ya kadar uzanan bir hatta kayda değer bir örüntü çıkarmaktadır. Batı Anadolu'da Konya çevresinde katılımın yüksek olmasıyla birlikte, Erdoğan'ın oyu da yükselmektedir.

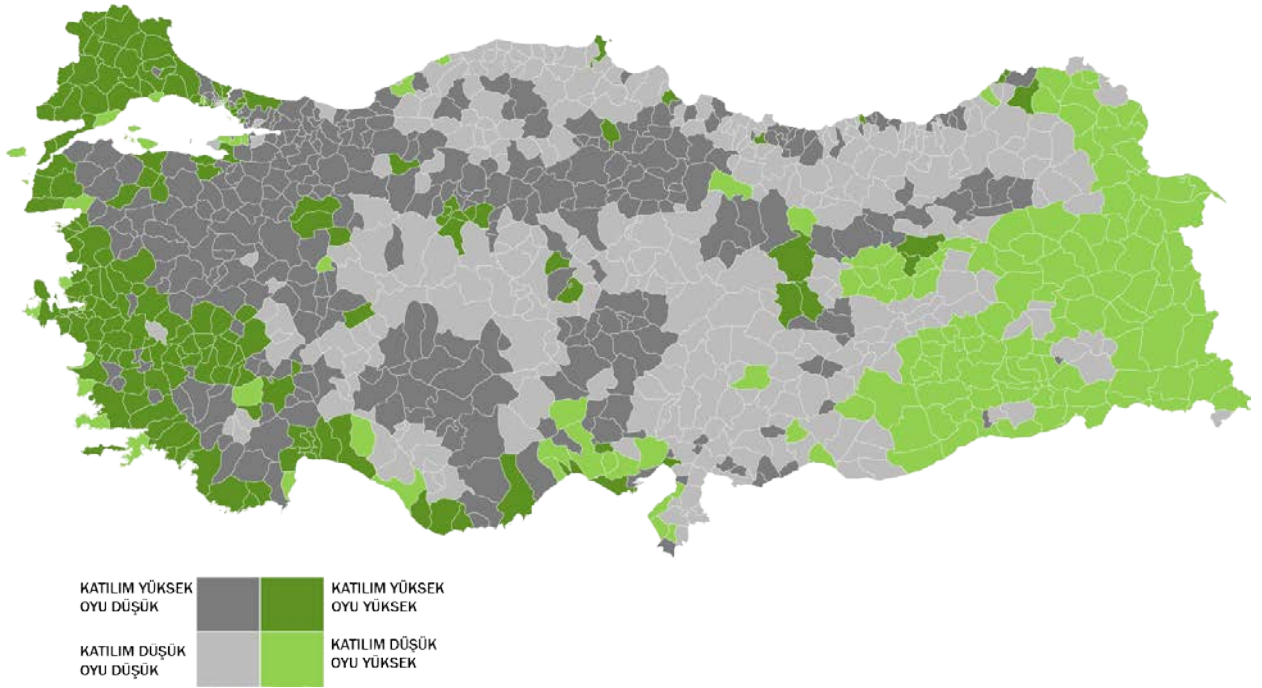
**Katılım ve Recep Tayyip Erdoğan'ın
Oy Oranları Arasındaki Örüntü**

Aşağıdaki harita da aynı örüntüyü Kılıçdaroğlu için göstermektedir.

- Batı Marmara, Ege ve Akdeniz'in kıyı kesimlerinde katılım yüksekken Kılıçdaroğlu'nun oyu da yüksek.
- Doğu bölgelerinde katılım oranı düşükken Kılıçdaroğlu'nun oyu Türkiye geneline göre yüksektir.
- Batı Marmara, Doğu Marmara ve Batı Anadolu'da katılım yüksek olmakla birlikte Kılıçdaroğlu daha düşük oy oranına erişmekte; ilçe bazlı olarak en geniş alana yayılan şekilde ise katılımın düşük olduğu ilçelerde Kılıçdaroğlu'nun oyu da azalmaktadır.

Katılım ve Kemal Kılıçdaroğlu'nun Oy Oranları Arasındaki Örüntü

4.5. Oy Tercihlerinde Geçişler: 2018-2023

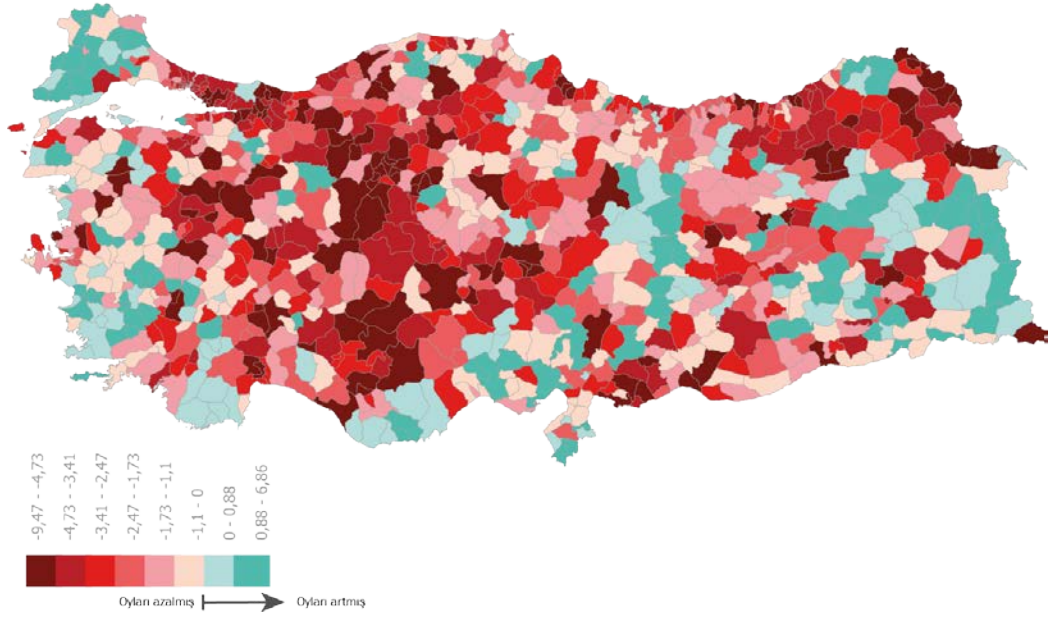
Bu başlık altındaki haritalar, Erdoğan ve Kılıçdaroğlu'nun 2018 seçimine göre ilçe bazlı olarak oy değişimlerini göstermektedir.

24 Haziran 2018'deki seçime göre Erdoğan 202 ilçede oyunu arttırmış görünüyor. Bu ilçeler en çok Batı Marmara, Ege, Akdeniz ve Ortadoğu Anadolu bölgelerinde bulunuyor. Doğu Karadeniz ve Orta Anadolu'da da bir örüntü ortaya koyacak biçimde Erdoğan'ın oyunu arttırdığı ilçeler bulunuyor. Erdoğan'ın 10 ilçedeki oyu ise aynı oranda kalmış. Erdoğan, 760 ilçede ise yüzde 0,1 ve yüzde 9,5 oranında değişecek şekilde oy kaybı yaşamış durumdadır.

Erdoğan'ın oy kaybı yaşadığı ilçeler, Türkiye'ye heterojen dağılıyor. Hemen her bölgede Erdoğan'ın oy kaybettiği ilçe bulunuyor. En yüksek oranda oy kaybı yaşadığı ilçeler İstanbul ve Ankara gibi en büyük metropoller, ancak bu metropollerdeki seçmen sayılarının büyüklüğü ve son seçime göre artışı nedeniyle, Erdoğan mevcut oy miktarını koruyan ve hatta arttıran bir aday olarak öne geçmiş görünüyor.

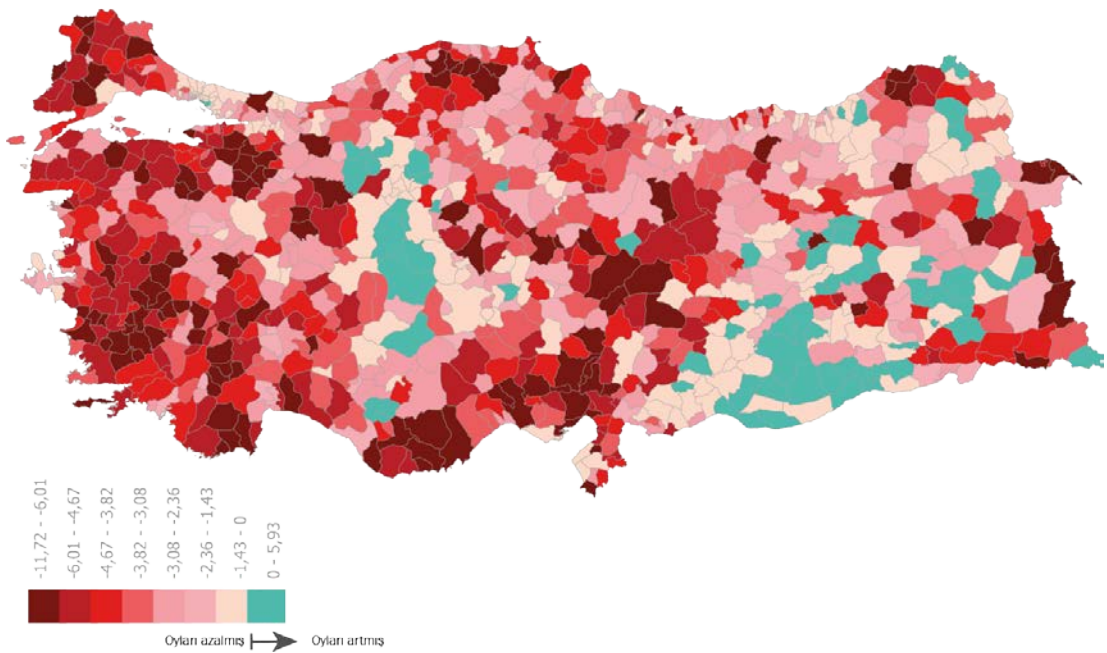
Recep Tayyip Erdoğan - 2018 - 2023 Cumhurbaşkanlığı Seçimleri 1. Tur Oy Oranları Arasındaki Fark

Kılıçdaroğlu'nun 2018 seçiminde muhalefet adaylarının (İnce, Demirtaş, Akşener, Karamollaoğlu) toplamına göre oy arttığı ilçe sayısı sadece 49'dur. 899 ilçede muhalefetin oyu azalmış görünüyor. Kılıçdaroğlu'nun 2018'deki muhalefet adaylarına göre oy oranının en az oranda düştüğü ilçeler en çok Güneydoğu Anadolu ve Batı Anadolu'da bulunuyor. Kılıçdaroğlu, Ege, Batı Marmara ve Akdeniz'de en yüksek oranda oy kaybı yaşamış durumdadır.

Kemal Kılıçdaroğlu* - 2018 - 2023 Cumhurbaşkanlığı Seçimleri 1. Tur Oy Oranları Arasındaki Fark

*2018 için İnce, Demirtaş, Akşener Karamollaoğlu oyları toplamından hareket edilmiştir.

5. CUMHURBAŞKANI SEÇİMİ 2. TUR OYLAMASININ ANALİZİ

Bu bölümde, 28 Mayıs 2023'te gerçekleştirilen cumhurbaşkanı seçimi 2. tur oylaması sonuçları analiz edilecektir.

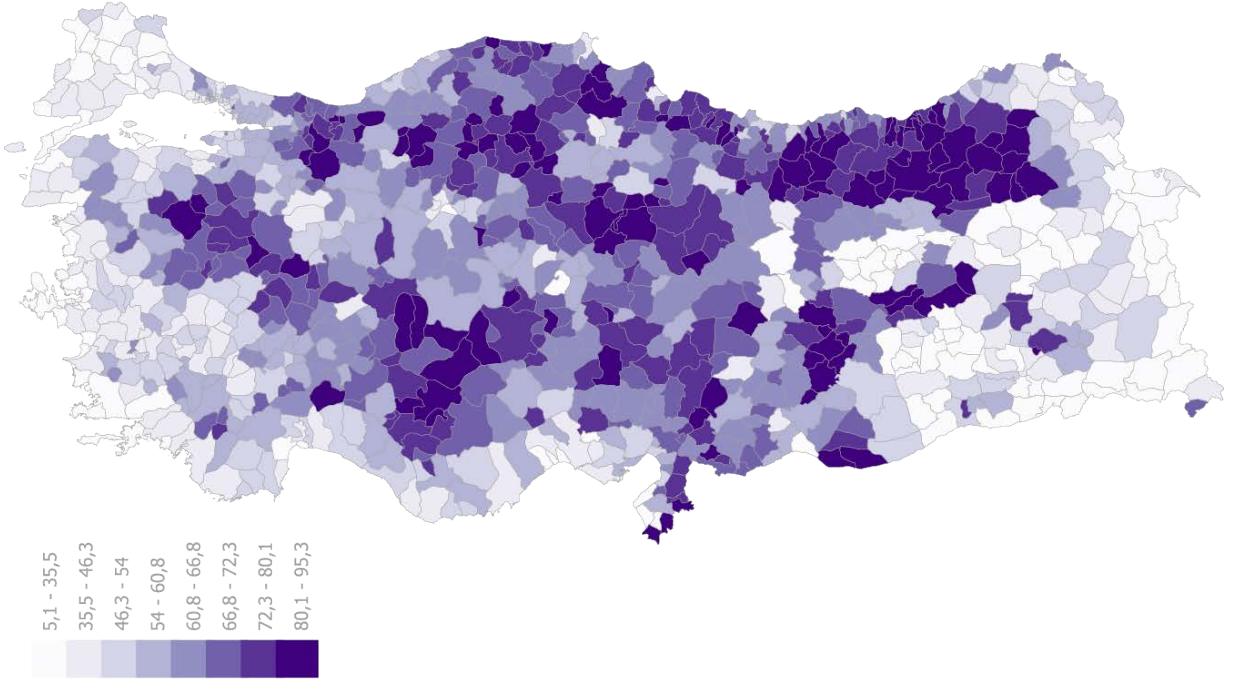
5.1. İlçe Bazında 2. Tur Oylaması Seçim Haritaları

Erdoğan'ın 2. turda aldığı oyun ilçeler bazındaki dağılımı, 1. tur sonundakine oldukça benzer. Erdoğan, en yüksek oy oranına Doğu Karadeniz, Batı Karadeniz ve Batı Anadolu'da ulaşmaktadır. Ege'nin doğusu ve Doğu Marmara'nın batısındaki oy oranı da Türkiye genelinde ulaştığı oy ortalamasının üzerindedir. Deprem bölgesinde Erdoğan'ın oyu, Malatya, Adıyaman, Şanlıurfa boyunca yüksek seviyede seyrederken Hatay'ın doğusundaki ilçelerde yüksek oy oranına erişmesi de dikkat çekmektedir.

**Recep Tayyip Erdoğan Cumhurbaşkanlığı Seçimleri 2. tur Oy Dağılımları
28 Mayıs 2023**

**Recep Tayyip Erdoğan Seçmenlerinin Oluşturduğu Türkiye Kartogramı
28 Mayıs 2023**

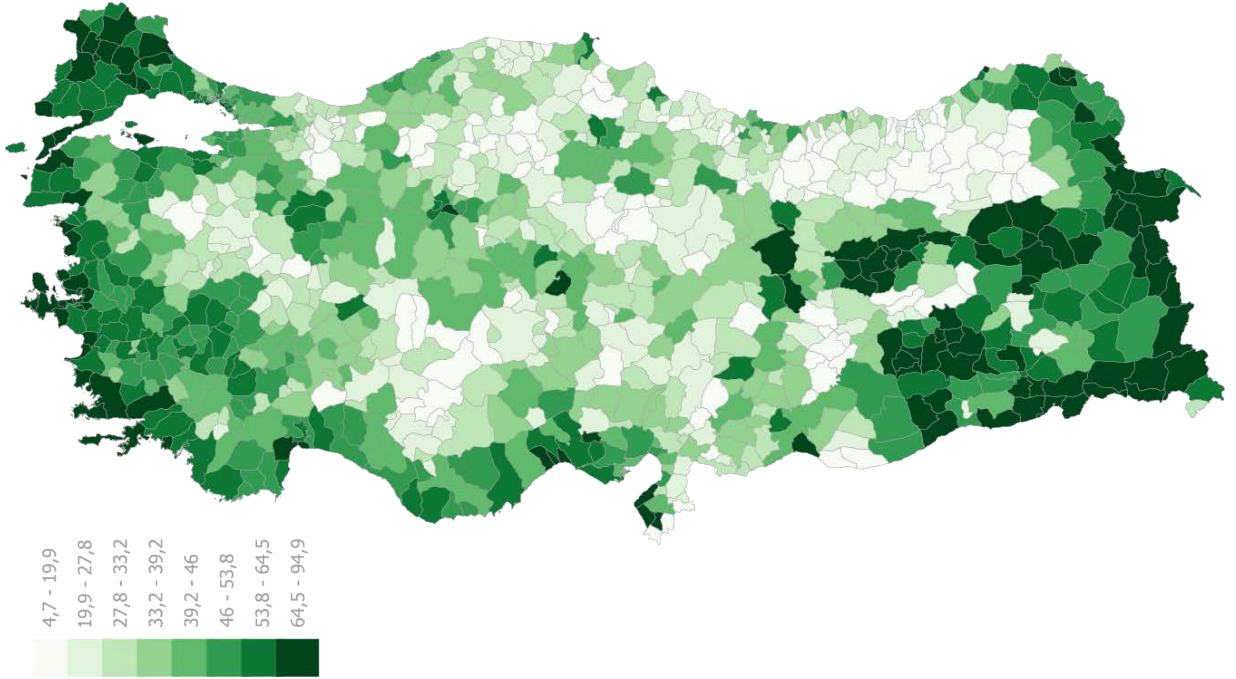

Kılıçdaroğlu'nun oyunun ilçe bazlı dağılımları ise bölgesel olarak yükselme eğilimine sahip olduğunu, Kılıçdaroğlu'nun oyunun Erdoğan'ın oyuna göre daha homojen dağıldığını göstermektedir. Kılıçdaroğlu, en yüksek oy oranına doğu bölgeleri ile birlikte, Batı Marmara ve Ege kıyı Şeridinde ulaşmaktadır. Deprem bölgesinin de dahil olduğu Güneydoğu Anadolu bölgesinin batı kesiminde Kılıçdaroğlu'nun oyunun oldukça azaldığı ilçeler de bulunmaktadır. Kılıçdaroğlu, İstanbul ve Ankara başta olmak üzere metropol ve büyükşehirlerde yüzde 50 seviyesinin üzerine çıkabilse de seçmen büyüklüğüne rağmen bu illerde ulaştığı oy oranı, seçimi nde tamamlamasını sağlayamamıştır.

Kemal Kılıçdaroğlu Cumhurbaşkanlığı Seçimleri 2. tur Oy Dağılımları
28 Mayıs 2023

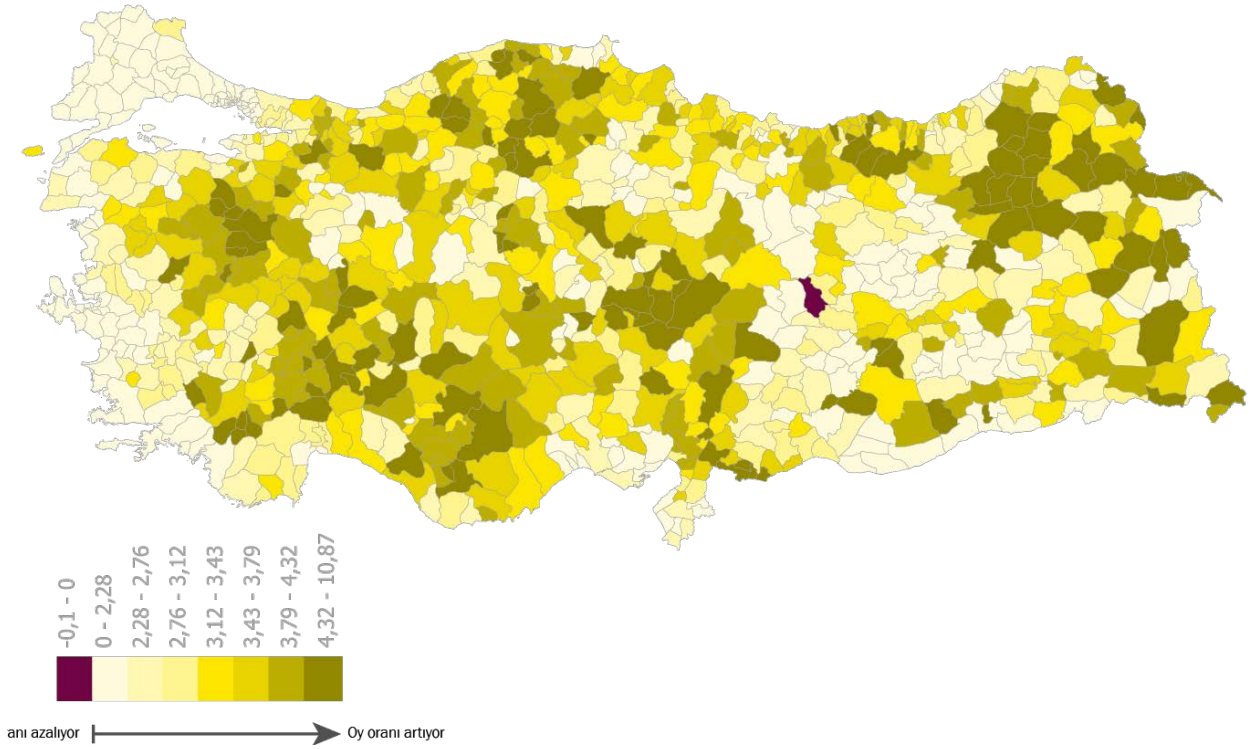
Kemal Kılıçdaroğlu Seçmenlerinin Oluşturduğu Türkiye Kartogramı
28 Mayıs 2023

5.2. Oy Tercihlerindeki Değişimler

Seçimin iki turu arasındaki oy farklarına bakıldığında, Recep Tayyip Erdoğan 2. turda oyunu en çok Batı Anadolu, Orta Anadolu ve Kuzeydoğu Anadolu bölgelerinde arttırmıştır. Erdoğan, yalnızca 1 ilçede 0,1 oranında oy kaybı yaşamış, 2 ilçedeki oy oranı aynı kalmış, 970 ilçede oy oranını yükseltmiştir. Batı Marmara ve Ege bölgesindeki oy oranının 2. turda da korumuştur. Erdoğan'ın oy arttığı ilçeler Türkiye geneline heterojen biçimde dağılmıştır.

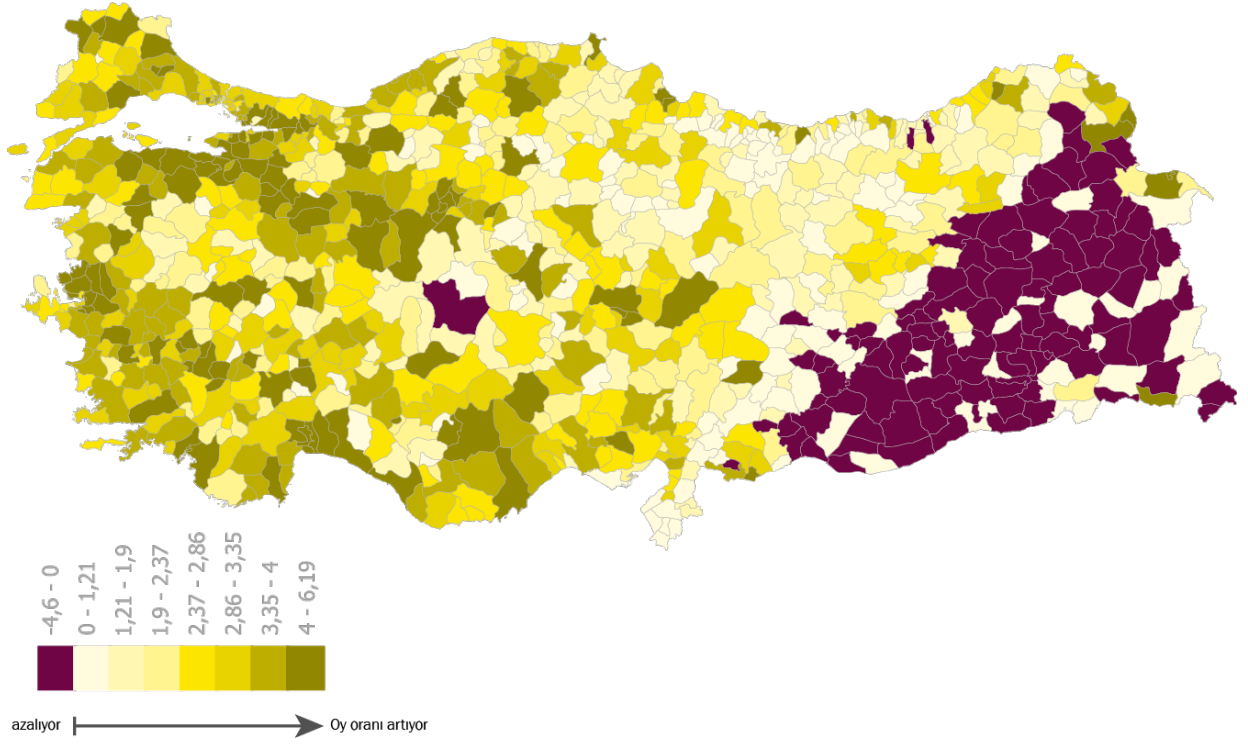
**Recep Tayyip Erdoğan Cumhurbaşkanlığı Seçimleri 1. ve 2. turlar arası oy oranı değişimleri
28 Mayıs 2023**

Kılıçdaroğlu ise seçimin 2. turunda 97 ilçede oy kaybetmiş, 8 ilçede oy oranı aynı kalmış, 868 ilçedeki oy oranı yükselmiştir. Kılıçdaroğlu'nun 3 doğu bölgesindeki oy oranı 1. turun gerisinde kalırken Türkiye genelinde oy oranını korumuştur. Oy oranını 2. turda arttırabildiği bölgelerse daha çok metropoller olmuştur. CHP'nin ve 1. tur oylamasında Kılıçdaroğlu'nun güçlü olduğu bölgeler, Kılıçdaroğlu'nun 2. tur oylamasında oyunu daha yüksek oranda arttırdığı bölgeler olmuş ancak rakibi Erdoğan'da olduğu gibi oy artışını Türkiye geneline yayamamış ve bu da seçimi geride tamamlamasına neden olmuştur.

Kemal Kılıçdaroğlu Cumhurbaşkanlığı Seçimleri 1. ve 2. turlar arası oy oranı değişimleri
28 Mayıs 2023

6. SANDIKLAR, KATILIM VE ERDOĞAN'IN OY ORANLARI¹

6.1. Sandıklar ve Oy Oranları

Seçim günlerinde genelde sandık başlarında olan bitenleri görüyoruz; siyasilerin sandığa oylarını atmalarını, ilginç kıyafetleriyle gelenleri, sandık kurulundakilerin tartışmalarını vs. Ayrıca sandıktan çıkan seçim sonuçlarını gösteren ıslak imzalı tutanaklar da YSK'daki kayıtlar da çoğunlukla sandıkla ilgili oluyor.

64 milyon kişinin oy hakkı olan bir seçimde sandık tam olarak ne demek, nasıl bir birim ve sayısal olarak bir sandığı gözümüzde nasıl canlandırabiliriz? Sandıkları, dağılımlarını, sandık başına düşen seçmen sayısını anlamak, seçim konusundaki okuryazarlık açısından ve seçim sonuçları hakkında yapılan değerlendirmeleri anlamlandırabilmek açısından önemli. Seçim günü ve sonrasında sosyal medyadaki paylaşımlarda, uzmanların yorumlarında, siyasetçilerin açıklamalarında makul ve seçim gününün işleyişiyle açıklanabilecek olan olgularla seçim güvenliğine tehdit oluşturabilecek unsurlar veya “oy çalındığına” dair iddialar arasındaki farkı ancak sandığı doğru anlayabilirsek sağlıklı bir şekilde ortaya koyabilir, analiz yapabiliriz.

Bu bölümde ilk olarak sayılar, sandık başına düşen seçmen gibi veriler üzerinden sandık adı verdiğimiz birimi açıklıyor ve ardından sandıklara bakarak cumhurbaşkanlığı seçim sonuçlarını analiz ediyoruz.

Bilindiği gibi, idari birimler olan il, ilçe ve mahallenin yanı sıra seçimlerde “sandık alanı” ve “sandık” şeklinde daha küçük birimler de bulunuyor. Aşağıdaki tablo her birimden kaç tane olduğunu gösteriyor. Çoğunlukla okullar sandık alanı olarak tanımlanıyor ve her bir sınıfa sandık kuruluyor. Bu analize cezaevlerini, gümrük kapılarını ve yurtdışını dahil etmiyoruz.

Seçimde yurtiçi birimler	
İl	81
İlçe	973
Mahalle/köy	49.931
Sandık alanı	56.741
Sandık	192.886
Seçmen	60.721.745

Türkiye genelinde aynı anda 192 bin noktada oy kullanıldığını anlamak, seçim sürecindeki bazı bilgileri bir perspektife oturtmak açısından elzem. Örneğin CHP beş bin, HDP binin

¹ Bu bölümde yer alan grafiklerin interaktif versiyonları için bkz.

<https://public.tableau.com/app/profile/eren.pultar>

https://public.tableau.com/app/profile/eren.pultar/viz/IlledsandklarnCBkatlmoranvs_RTEoran/SandkkatlmRTEoran_I

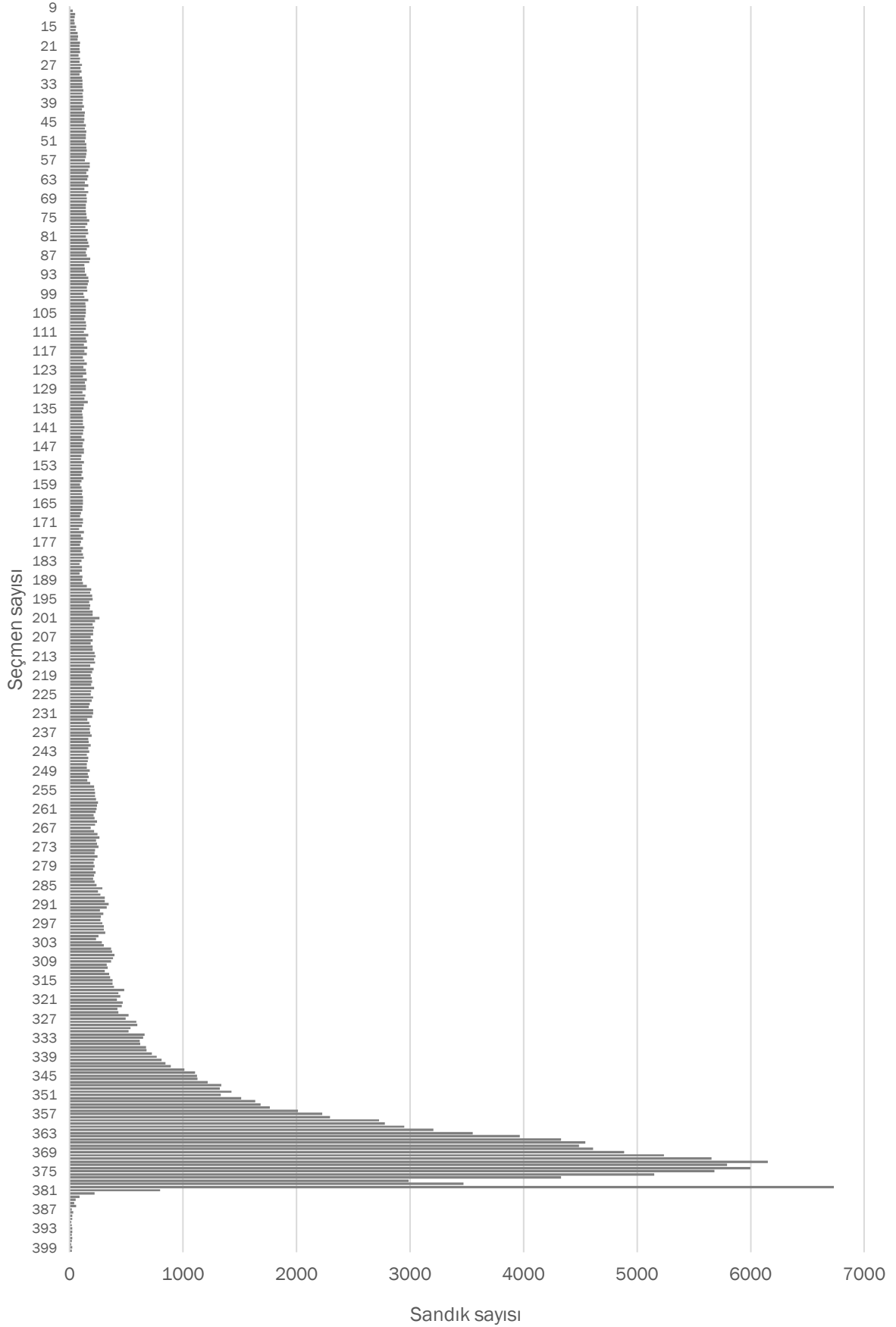

üzerinde sandık sonucuna, ıslak imzalı tutanaklar ile YSK sistemi arasındaki uyumsuzluktan dolayı itirazda bulundu. Bu sayılar kendi başına yüksek görünse de tüm sandıkların yüzde 1 ile yüzde 3'üne denk geldiğini kavramadan bunun sistematik bir oy çalmaya işaret etmediğini anlamak zorlaşıyor. Diğer bir ifadeyle, 192 bin sandığın verisinin sisteme işlenmesi sırasında yüzde 1 ile yüzde 3 arasında maddi hata yapılan sandık bulunabileceğini ve ıslak imzalı tutanak alma ve itirazın seçim sürecinin olağan bir aşaması olduğunu bilerek değerlendirmekle, bu sayının yüksek görünüp kendi inancını teyit eden bir bilgi olarak görmek arasında seçim okuryazarlığı açısından önemli fark bulunuyor. Bu, seçimde kötü niyetin, oy çalma girişimi olmadığını, olmayacağını anlamına gelmiyor; bir oyun bile fark yaratabildiği her seçimde elbette tek bir sandık dahi önemli. Özetle, seçimle ilgili ortaya atılan herhangi bir sayı, oran veya hesapta bağlamı göz önünde bulundurmamak sağlıklı değerlendirmeye yol açabilir.

Bir sandıkta oy kullanabilecek seçmen sayısı 9 ile 400 arasında değişiyor. Sadece 9 seçmeni bulunan köylerde tek bir sandık bulunurken köydeki veya mahalledeki seçmen sayısı yüksekse birkaç sandığa bölünüyor. Genellikle bir sandıkta en fazla 380 seçmenin kayıtlı olması hedeflenmişse de pratik sebeplerden dolayı bu sayının 400'e kadar çıktığı sandıklar da var. 14 ve 28 Mayıs'taki seçimlerde 9 seçmeni olan 8 adet sandık bulunurken daha fazla seçmeni olan sandıkların sayısı çok daha fazla. 380 seçmeni olan sandık sayısı ise 6733. Seçmen sayısındaki bu geniş skala seçim günü sandıkların açılıp sayılmasındaki sürat açısından önemli farklar yaratabiliyor.

Seçmen sayısına göre sandık adetleri

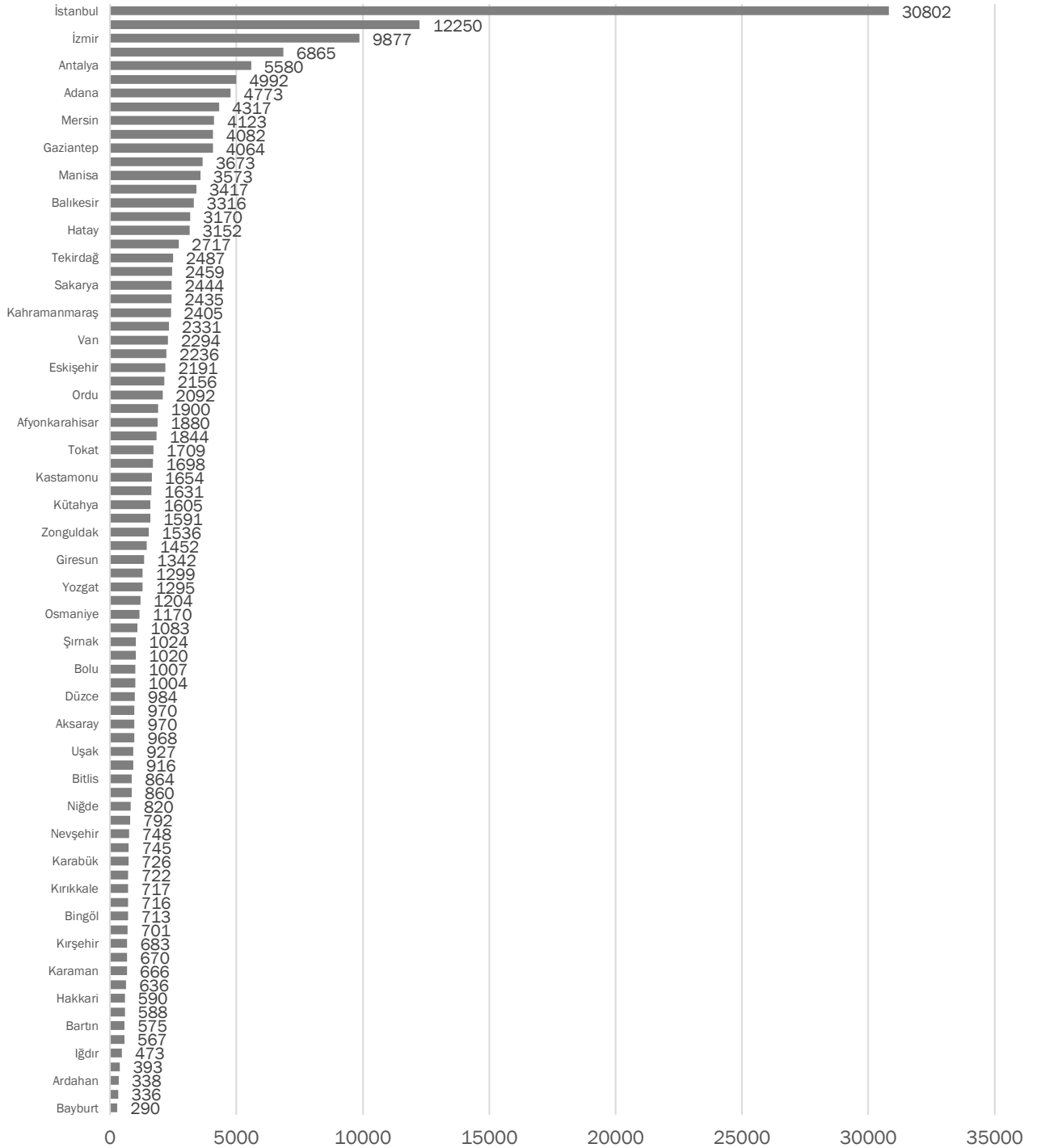

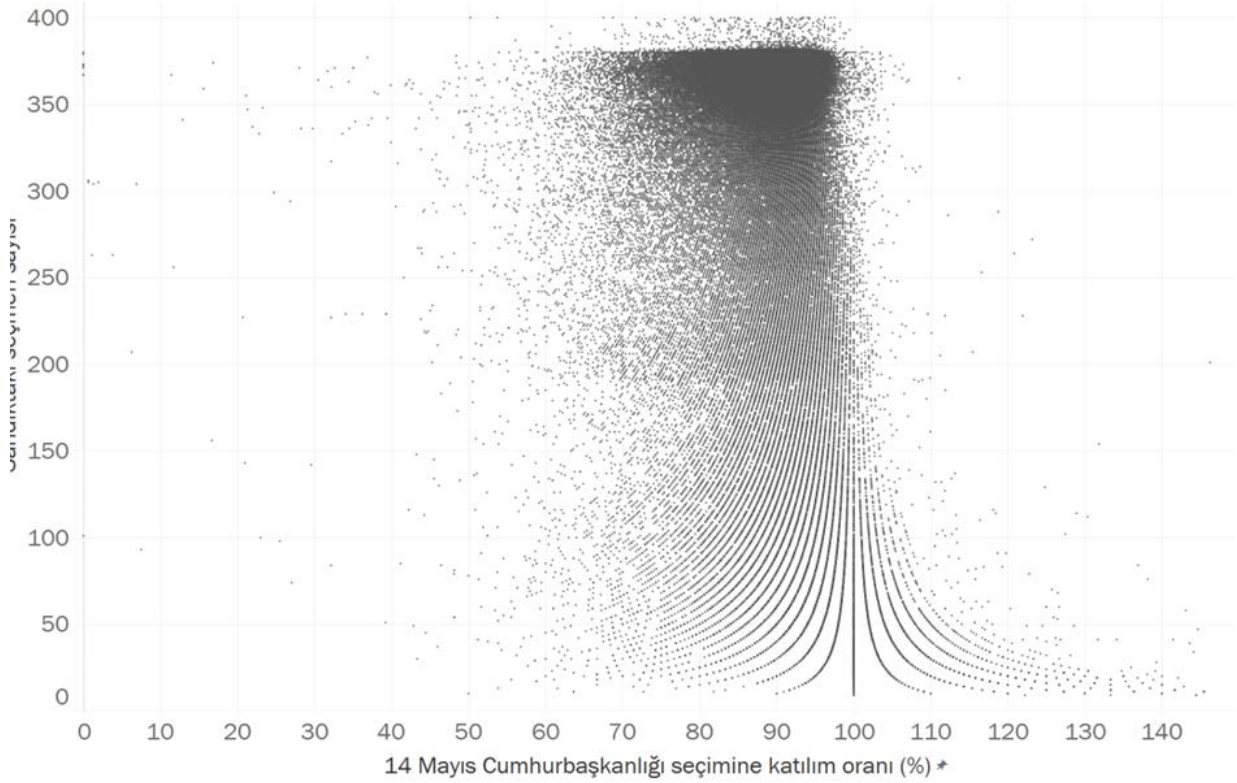

Aşağıdaki grafik her bir il başına düşen sandık sayısını gösteriyor. En büyük il olan İstanbul'da 30.802 sandık bulunurken en küçük il olan Bayburt'ta toplamda 290 sandık bulunuyor. İstanbul, İzmir, Ankara gibi büyükşehirlerin birçok ilçesinde bulunan sandık sayısı, Bayburt gibi birçok küçük ilin toplam sandık sayısından daha fazla. İlçeler arasındaki skala da oldukça geniş: En az sandık 6 adetle sadece 1508 seçmeni bulunan ve en küçük ilçe olan Konya-Yalıhüyük'te, en çok sandıksa 717.034 seçmeni olan ve en büyük ilçe olan Ankara-Çankaya'da kurulmuş: 1971 adet.

İllerde bulunan sandık adetleri

192 bin küsur sandığı kafamızda canlandırmak için aşağıdaki saçılım grafiğinde her bir sandığı, seçmen sayısı ve katılım oranına göre konumlayarak gösteriyoruz. Sandıklar yukarıdaki koyu alanda yoğunlaşmış: Bu sandıklarda sandık başına seçmen sayısı 350-380 bandında ve 14 Mayıs'taki cumhurbaşkanlığı seçimine katılım yüzde 70 ile yüzde 100 arasında gerçekleşmiş. Bu raporu okuyan çoğu kişinin bu tür bir sandıkta oy verdiğini varsaymak yanlış olmayacaktır. Sola doğru katılım daha düşük; sandıkta seçmen sayısı kaç olursa olsun, çok düşük katılım oranlarını görebiliyoruz. Hatta en soldaki 0 çizgisinde katılımın yüzde 0 olduğu ve kimsenin sandığa gitmediği birkaç sandık da mevcut.

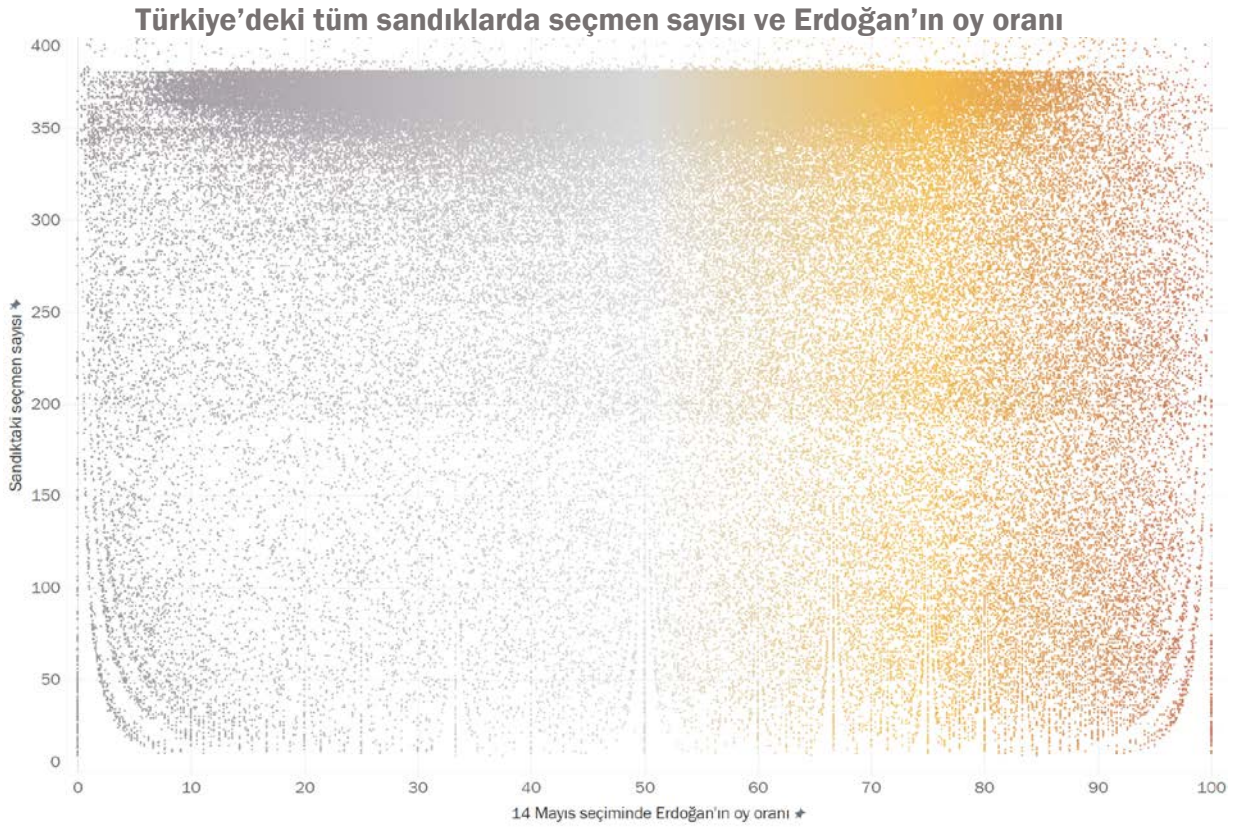
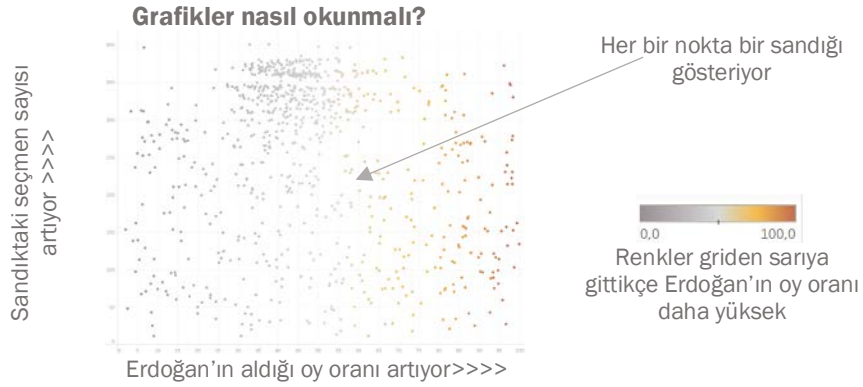

Grafiğin esas dikkat çeken kısmı aslında katılımın yüzde 100'ün üzerinde olduğu sağ taraftaki noktalar. Daha büyük sandıklarda katılım yüzde 120'lere çıkabilirken, seçmeni 150'in altında olan sandıklarda katılımlar çok daha yüksek olabiliyor. Hatta katılımın yüzde 150'ün üzerinde olduğu, yüzde 700'e kadar çıktığı 20-30 kadar sandık bulunuyor ve grafiğin okunabilir olması için dahil etmedik. En küçük sandıklarda daha net görülebileceği gibi bunun aslında basit, teknik bir nedeni olabiliyor. Sandık kurullarında yer alan parti görevlileri o sandığın seçmeni olarak kayıtlı olmasalar dahi, oy kullanan seçmen sayısına dahil oluyorlar. Dolayısıyla örneğin 10 seçmeni olan sandıkta her seçmenin yanısıra bir de görevli oy kullanırsa 11 seçmenle katılım %110 olarak hesaplanıyor. Alternatif olarak aynı sandıkta 7 seçmen, 3 görevli oy kullanırsa % 100 olarak hesaplanıyor. Seçmen sayısı arttıkça yüzde 100'ün üzerindeki katılımları bu şekilde açıklamak zorlaşıyor.

14 Mayıs seçiminin hemen ardından sosyal medyada sandıklardaki katılım oranlarına dair bazı analizler yayınlandı, sayılar ortaya kondu. Hem katılımın oranının, hem de Recep Tayyip Erdoğan'a verilen oy oranının çok yüksek olduğu sandık sayısının yüksek olduğuna ve bunun "oy çalmak" anlamına geldiğine işaret edildi. Tek tek sandıklar üzerinden yaptığımız

analizimizde bu iddiaların ne kadar gerçekçi olabileceğini anlamak üzere sandıkları katılım oranı yerine Erdoğan'ın aldığı oy oranıyla birlikte inceleyelim.

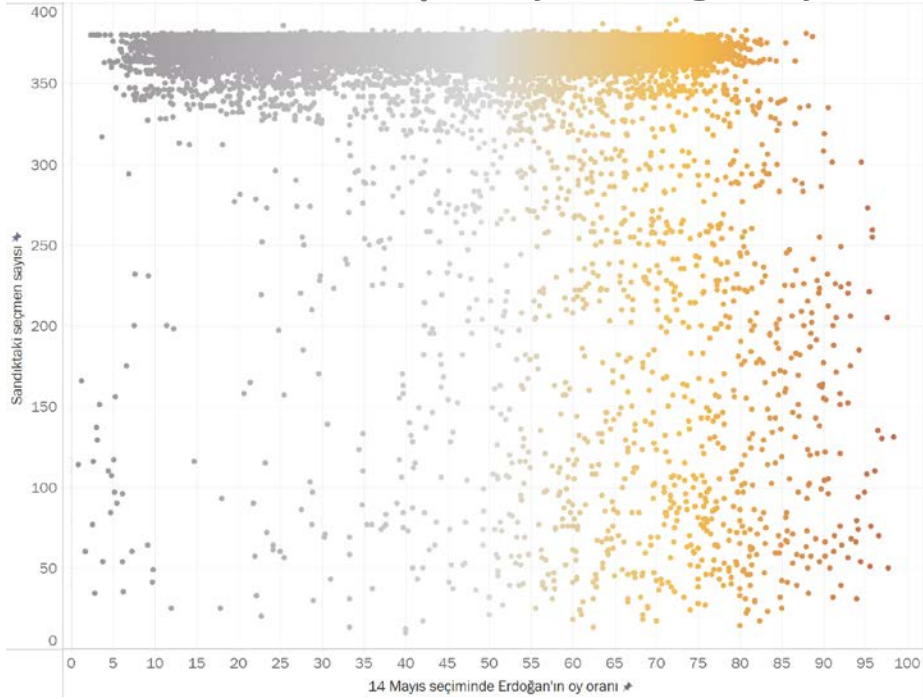

Yukarıdaki grafiğin üst tarafındaki yoğun alanda sandıkların büyük çoğunluğu yer alıyor. Erdoğan'ın yüzde 0'dan yüzde 100'e oranlarda oy aldığı bir dağılım görüyoruz. Yüzde 10'un atında ve yüzde 90'un üstünde oy aldığı sandık orta alan kadar yoğun değil. Aşağıya doğru sandıktaki seçmen sayıları azaldıkça tek tek sandıkları gözle seçebiliyoruz ve aldığı oy oranı yine yüzde 0'dan yüzde 100'e farklılaşıyor. Ancak sol aşağı köşenin sağ aşağı köşeye kıyasla biraz daha yoğun olması, daha çok sandık içermesi dikkat çekiyor. Diğer bir ifadeyle küçük sandıklarda Erdoğan'ın oyunun yüksek olduğu, yüzde 100'e yaklaştığı sandıkların sayısı, düşük olduğu ve yüzde 0'a yaklaştığı sandıkların sayısından daha fazla olarak görünüyor.

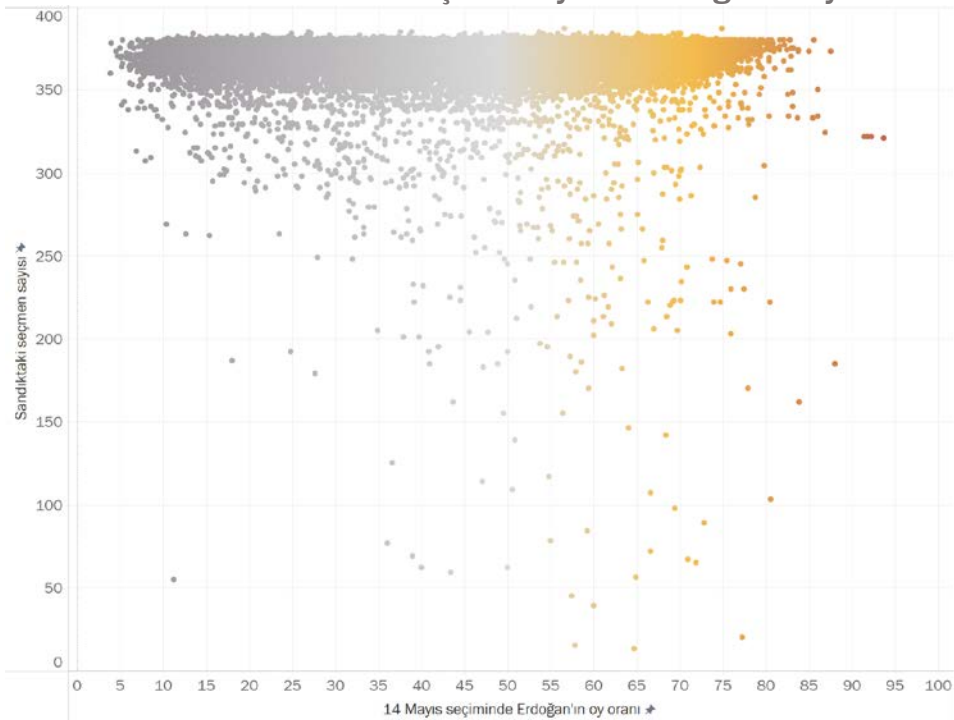
Sandıkları, coğrafyadan ve yerleşim birimlerindeki sosyal dinamiklerden bağımsız, sadece sayılmış gibi incelemenin risklerinden dolayı, tabloyu daha anlaşılabilir hale getirmenin en kolay ve en etkili yöntemlerinden biri il düzeyinde incelemek. Bu şekilde bakınca, her bir ilin kendine özgü siyasi, demografik ve sosyal bir dağılımı olduğu ve sandık seçmen sayılarının oy oranlarıyla beraber çok daha anlaşılır örüntüler ortaya çıkardığını görebiliyoruz.

Büyükşehirler:

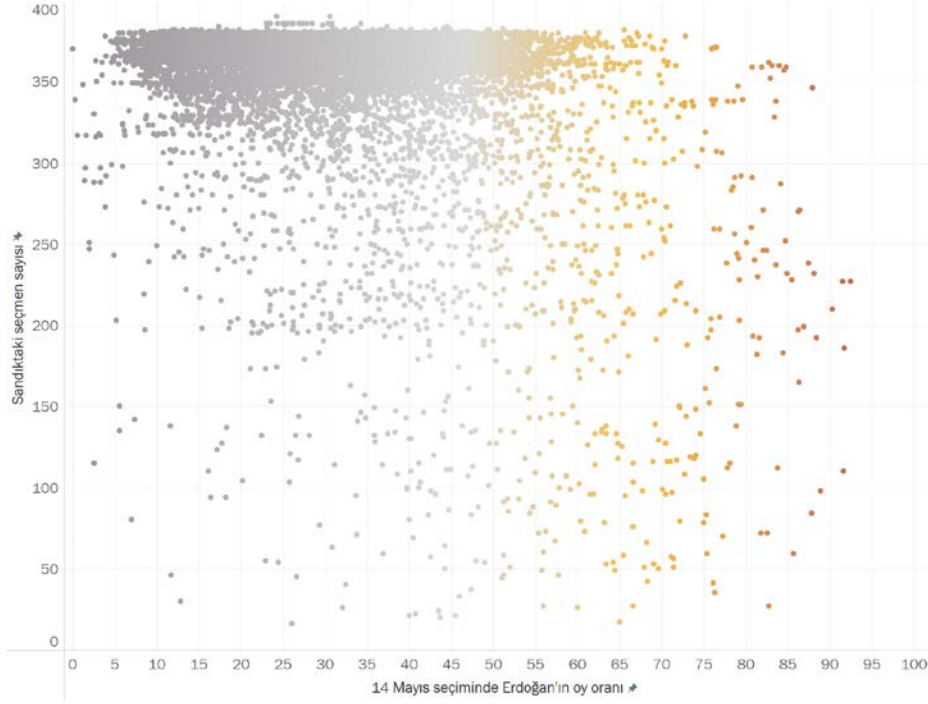
Ankara'daki sandıklarda seçmen sayısı ve Erdoğan'ın oy oranı

İstanbul'daki sandıklarda seçmen sayısı ve Erdoğan'ın oy oranı

İzmir'deki sandıklarda seçmen sayısı ve Erdoğan'ın oy oranı

Erdoğan Ankara'da 1. turda yüzde 47, Kılıçdaroğlu ise yüzde 45 oy aldı. Ancak seçmen sayısı düşük olan sandıklarda genelde yüksek oranda oy aldığını görüyoruz. Bu sandıklar Kızılcahamam, Beypazarı, Çubuk, Çamlıdere, Haymana, Şereflikoçhisar gibi kırsaldaki köy veya mahallelerde.

Nüfusu çok yoğun olan **İstanbul**'da ise sandıkların genelde 150'den fazla seçmeni var ve yoğunluk 350 ve üstü seçmenli sandıklarda. İl genelinde ilk turda yüzde 47 oy alan Erdoğan çok az sayıda sandıkta yüzde 80'in üzerine geçmiş. Halbuki yüzde 20'nin altında oy aldığı epeyi sandık var.

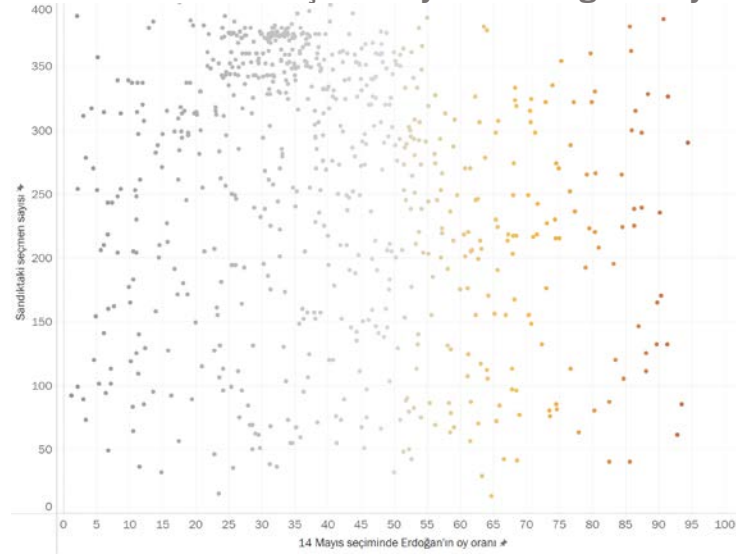
Üçüncü büyükşehir olan ve yüzde 31'le Erdoğan'ın Türkiye ortalamasının oldukça altında oy aldığı **İzmir**'de muhalif sandıkların öne çıkması hemen dikkat çekiyor. Buna karşılık 300 seçmenden daha küçük sandıklarda güçlü olduğu ve zayıf olduğu sandıkların dağılımı oldukça eşit görünüyor.

Farklı karakterdeki iller:

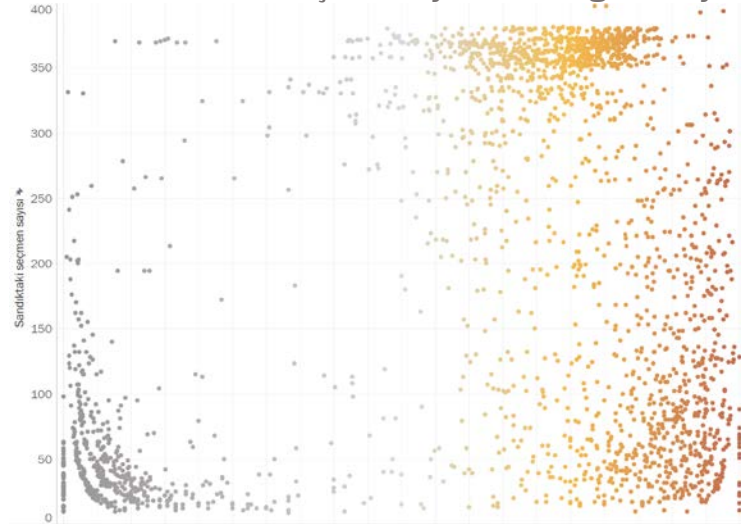
Kars illerin birbirlerinden ne kadar farklı olabileceğini göstermesi açısından ilginç. Sandık seçmen sayıları 380 bandından toplanmıyor, neredeyse her boyda sandık bulunuyor. Merkezi büyük olmayan ve küçük köy sayısının yüksek olduğu anlaşılan bu ilde Erdoğan'a oldukça farklı oranlarda oylar çıkmış.

Sivas'ta sandıkların dağılımı belirgin bir tablo ortaya koyuyor. Erdoğan çoğunluğu merkezde olan ve/veya büyük sandıklarda yüksek oy aldığı gibi birçok küçük köyden de yüksek oy almış. Buna karşılık merkezde birkaç yerde ve seçmeni 100'ün altında kalan birçok köyde çok düşük oy aldığını görüyoruz.

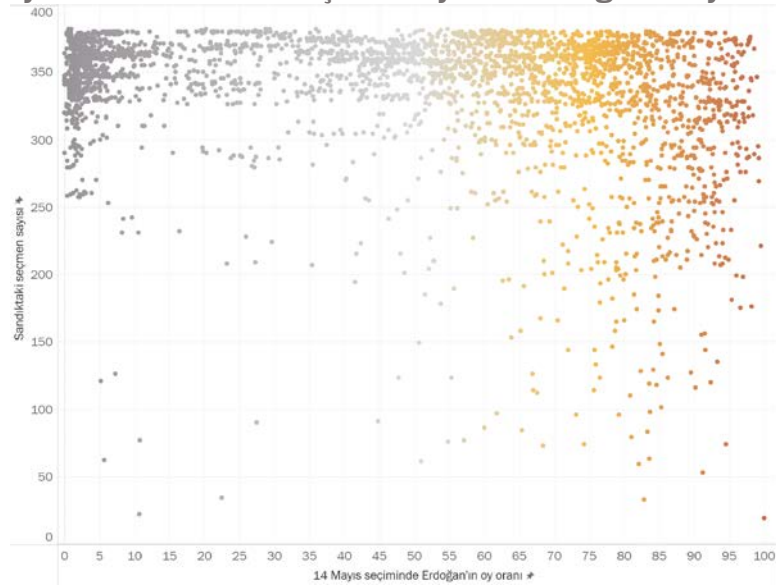
Kars'taki sandıklarda seçmen sayısı ve Erdoğan'ın oy oranı

Sivas'taki sandıklarda seçmen sayısı ve Erdoğan'ın oy oranı

Hatay'daki sandıklarda seçmen sayısı ve Erdoğan'ın oy oranı

Hatay siyasi dağılım açısından diğer illerden oldukça farklı ve ilçelerin siyasi tercihleri birbirlerinden çok farklı. Örneğin Defne ve Samandağ Kılıçdaroğlu'nun rekor düzey yüksek oy aldığı ilçelerken, Reyhanlı ve Altınözü tersinde Erdoğan'ın çok yüksek oy aldığı ilçeler. Sandıkların dağılımı da bu ayrışmayı ortaya koyuyor. Bu ilde 150'nin altında seçmeni olan sandık nispeten az görünüyor. Depremin buna veya genel olarak seçim sonucuna etkisi farklı analizler ve veri gerektiriyor.

Sonuçların tek yönlü ve Erdoğan'ın güçlü olduğu iller

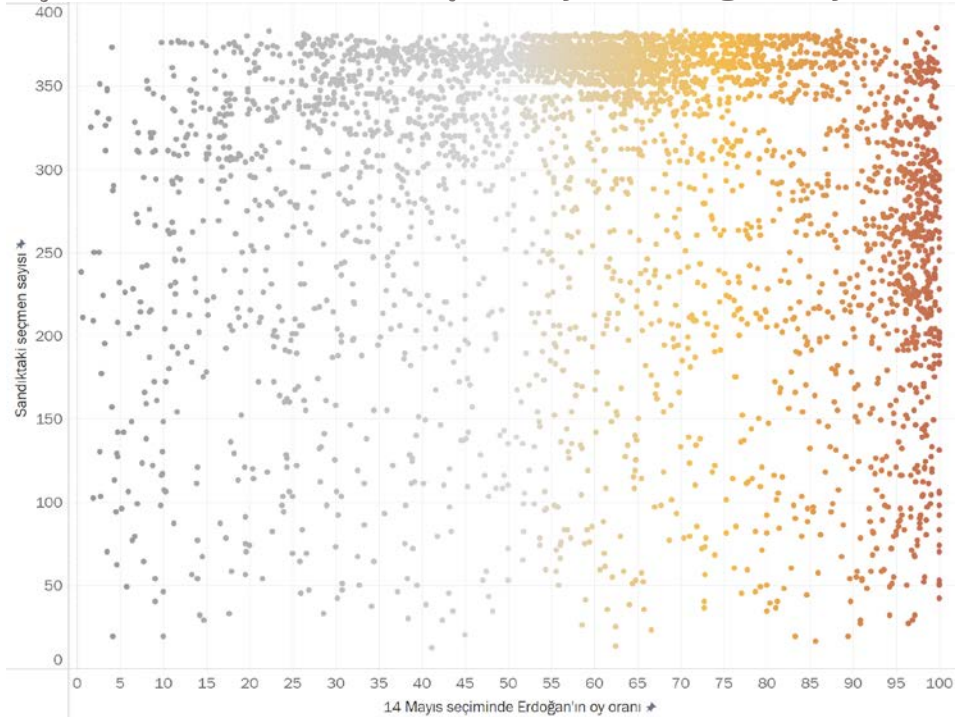
Erdoğan'ın çok güçlü olduğu illerse biraz farklı görünüyor. Oyunun yüzde 79 olduğu **Bayburt**'ta toplamdaki 290 sandığın neredeyse tümünde çok yüksek oranlarda oy almış. Buna rağmen çok düşük oy aldığı tek tük köy sol tarafta il genelinden oldukça ayrışıyor.

14 Mayıs'taki ilk tur sonrasında **Şanlıurfa**'daki sandıklardaki usulsüzlükler sıklıkla gündeme geldi. Bununla birlikte ilin toplumsal yapısının, aşiret dinamiklerinin ülkenin kalanından farklı seçmen davranışlarına yol açması da kısmen bekleniyordu. Tek tek sandıklar üzerinden incelediğimizde de, Şanlıurfa'nın diğer illerden oldukça farklı bir örüntüye sahip olduğunu görebiliyoruz. İl genelindeki oyu yüzde 62 oranında olan Erdoğan'ın yüzde 95 ve üzerinde oy aldığı sandıkların çokluğu dikkat çekiyor.

Bayburt'taki sandıklarda seçmen sayısı ve Erdoğan'ın oy oranı

Şanlıurfa'daki sandıklarda seçmen sayısı ve Erdoğan'ın oy oranı

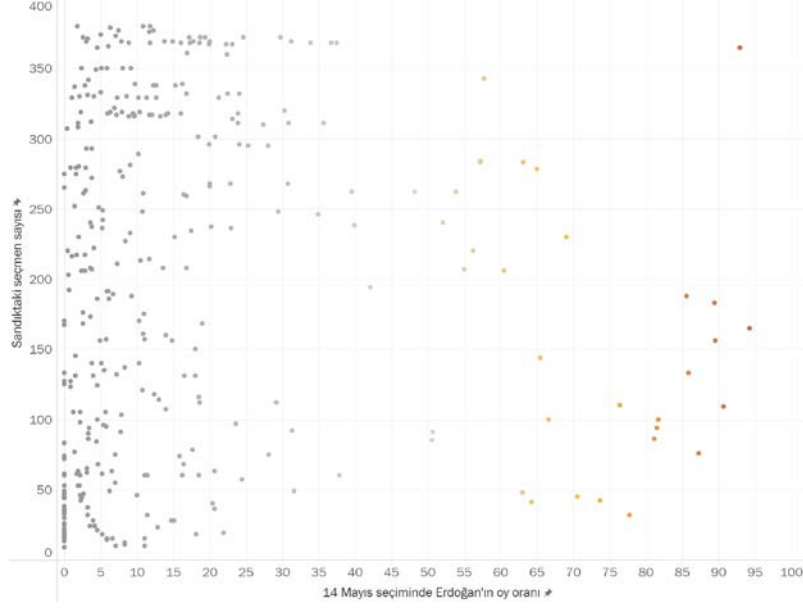

Sonuçların tek yönlü ve Erdoğan'ın zayıf olduğu iller

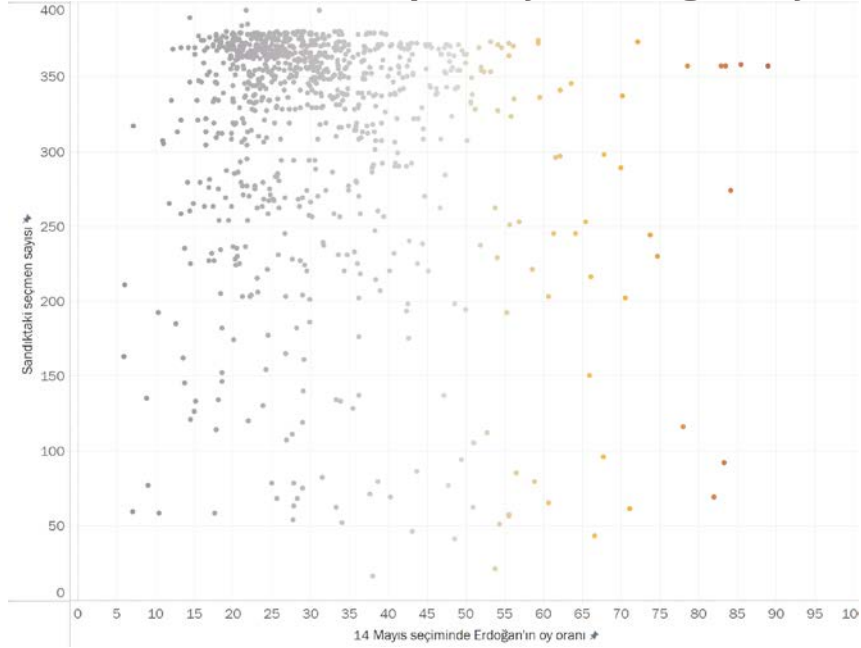
Tunceli en muhalif ve Erdoğan'ın en az oy aldığı il. Grafikte de görülebildiği gibi birkaç sandık haricinde, seçmen sayısından bağımsız olarak ildeki neredeyse tüm sandıklardan düşük oranda oy almış.

Karşılaştırma amacıyla nispeten düşük oy aldığı (yüzde 30) **Kırklareli**'ndeki dağılıma baktığımızda sandıkların genelinde Erdoğan'a yüzde 20-30 mertebesinde oy çıktığını, bazı sandıklarda yüzde 50'in üzerinde oy alabildiğini görüyoruz.

Tunceli'ndeki sandıklarda seçmen sayısı ve Erdoğan'ın oy oranı

Kırklareli'ndeki sandıklarda seçmen sayısı ve Erdoğan'ın oy oranı

Özetle, seçim sonuçlarını veya ilgili haberleri değerlendirirken sandığın tüm seçim bağlamında ne tür bir birim olduğunu, ne kadar çok sandık kurulduğunu veya birbirlerinden ne şekillerde farklı olduğunu kavramak, sağlıklı ve sükunetle analiz yapmanın kritik unsurlarından biri. Sandıklara dayalı bir analiz kullanarak seçmen sayısı nispeten düşük olan birçok sandıkta Erdoğan'ın yüksek oranda oy almış olması da, tek başına bu sandıklarda seçmenlerin belli yönde oy kullanmaya zorlandıkları sonucunu çıkarmak için yeterli görünmüyor. Gerek illerin kendi toplumsal yapılarından, gerek Erdoğan'ın kırsalda gerçekten de daha fazla destekleniyor olma ihtimalinden dolayı bu tablonun seçmenlerin kendi tercihlerinin sonucunda şekilleniyor olması da en az zorlanmış olmaları kadar mümkün. Yine bu durum aksini, yani zorlanmadıklarını, kötü niyetin devreye girmediğini veya oy çalınmadığını da göstermeye yeterli değil. Her halükarda seçime dair analizlerin genel bağlamdan kopuk ve toplumsal dinamiklerden bağımsız yapılması riskler barındırabiliyor.

6.2. Seçimlere Katılım Oranlarındaki Değişimler²

Seçimlerin öncesinde de, sonrasında da seçmenlerin sandık başına gidip seçime katılıp katılmayacakları, sonucu belirlemede kritik unsurlarından biri olarak değerlendirildi. Kısmen beklendiği gibi 14 Mayıs seçiminde yüzde 88,92 ile çok yüksek bir katılım olurken, 28 Mayıs'ta katılımın ne yönde değişeceğine dair kesin bir beklenti yoktu. Ülke genelinde katılım yüzde 85,72'ye düştü ve bu düşüş neredeyse her bölgede ve iki adayın farklı özelliklere sahip taraflarının tümünde görüldü.

Katılımdaki değişimin niteliğini daha iyi kavrayabilmek için bu bölümde grafiklerle birlikte sırasıyla Cumhurbaşkanlığı seçimlerine bölge, il ve ilçe düzeyinde katılım oranındaki değişimi ele alıyoruz.

Saçılım veya serpilme grafiği adı verilen (*scatterplot*) bu grafiklerde dikey (y) eksen kayıtlı seçmen sayılarını, yatay (x) eksen ise seçime katılım oranlarını gösteriyor. Her bir noktanın büyüklüğü o seçimde oy kullanan seçmen sayısına orantılı; renkler ise yerleşim birimlerini birbirlerinden ayırmaya yarıyor. Örneğin bir sonraki sayfada üstteki grafikte en aşağıdaki küçük turkuaz nokta Kuzeydoğu Anadolu bölgesini gösteriyor: 2018'de 1.378.164 seçmeni olan bölgede yüzde 84,48 katılımı 1.158.281 seçmen oy kullanmış. En üstteki en büyük nokta ise İstanbul ve yaklaşık 11 milyon seçmenin yüzde 89'u o seçime katılmış. 2018'de bölgelerdeki ortalama katılımlar yüzde 84 ile yüzde 91 arasında gerçekleşmiş.

Ortadaki 2023'ün 1. tur seçim grafiğiyle karşılaştırınca, hemen gözle bazı bölgelerde katılımın düşmüş olduğunu gözleyebiliyoruz. Yüzde 80 çizgisine en yakın, yani katılımı en düşük olan 3 bölge Kuzeydoğu Anadolu, Ortadoğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu. Katılımın bu bölgelerde daha düşük olduğu daha seçim akşamı netleşmişti. Bu raporda da yer alan, il veya ilçe düzeyinde renklendirilmiş katılım haritaları da doğu bölgelerindeki farkı gösteriyor. Bu görselleştirmenin katkısı ise oy sayılarındaki farkı daha net gösterebilmesi.

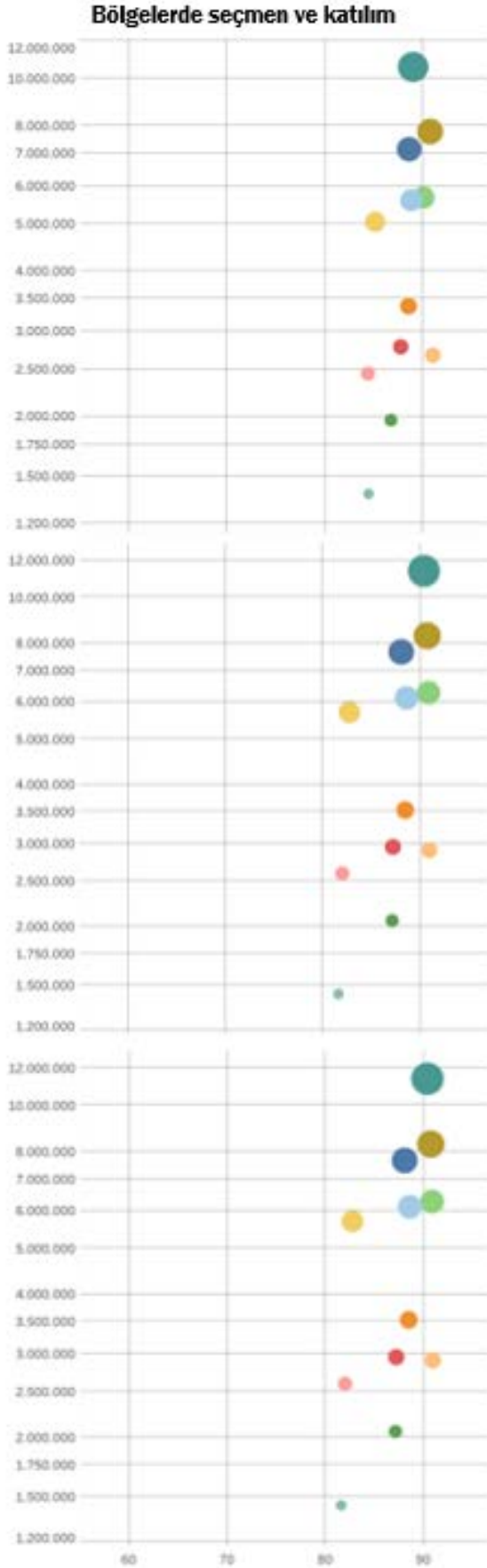
²<https://public.tableau.com/app/profile/eren.pultar/viz/Cumhurbakanl%C3%9Cseiminekatilimdakideiimler/KatilimdakiDeiim>

2018 CB seçimi - Kayıtlı seçmen sayısı

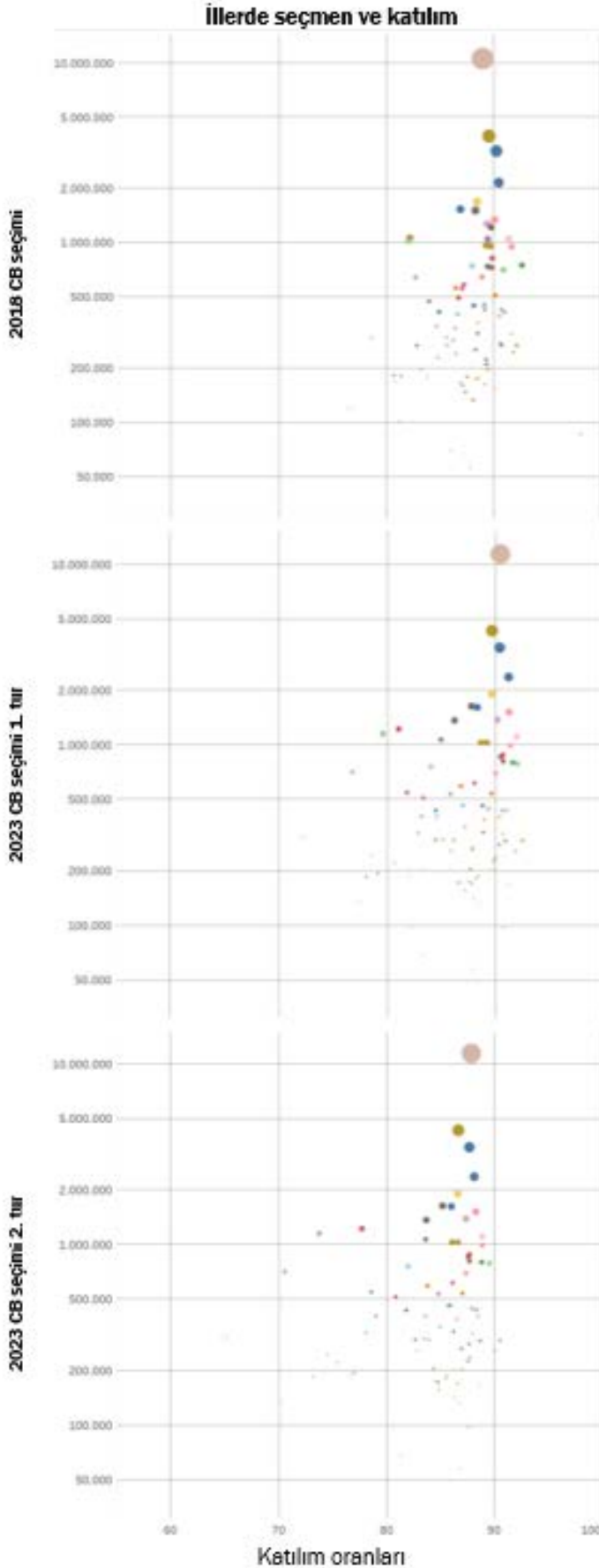
2023 CB seçimi 1. tur - Kayıtlı seçmen sayısı

2023 CB seçimi 2. tur - Kayıtlı seçmen sayısı

Bu 3 bölgede katılım daha düşük olsa dahi, toplam oya katkıları da İstanbul, Ege, Akdeniz gibi seçmenin sayıca çok daha yüksek olduğu bölgelere kıyasla daha düşük.

En alttaki 3. grafikte 2. tura katılımının tüm bölgelerde düştüğünü yine hemen gözle görmek mümkün. Üç doğu bölgesinde yüzde 80'in de altına inerken, bölgelerde ortalama katılım yüzde 78'le yüzde 88 arasında değişiyor. Ancak 1. turla 2. tur arasında genel örüntünün değişmemiş ve tüm bölgelerde benzer şekilde azalmış.

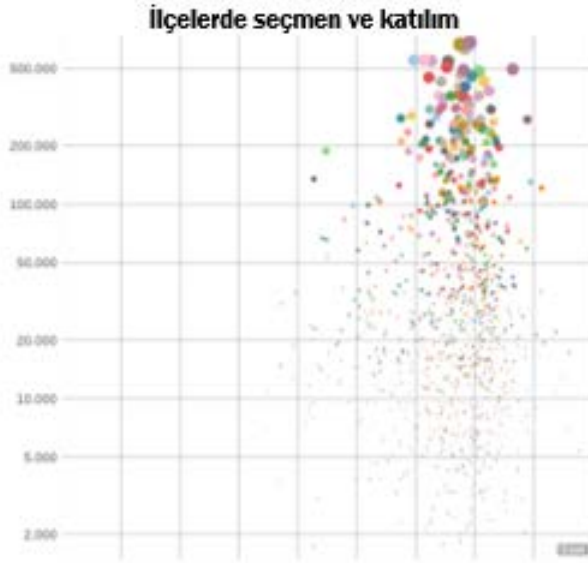

Yanda yer alan grafik grubu katılımındaki değişimi bu sefer iller düzeyinde gösteriyor. Üstte en çok seçmenin bulunduğu ve dolayısıyla en büyük nokta olan İstanbul'dan en aşağıda en küçük nokta olan Bayburt'a illerin seçmen sayıları ve katılım oranları oldukça farklılaşıyor. 2018 seçimine katılım oranındaki yelpaze yüzde 76'yla Iğdır ile yüzde 85,6'yla Kilis arasında değişiyor. 2023'ün 1. turunda genelde illerde sola doğru bir hareket var ve katılım genelde azalmış. Yüzde 80 bandının ve Ağrı'ya, bu seçimde Bingöl, Diyarbakır Kars, Muş ve Van katılmış. En yüksek katılım ise yüzde 92,5'le Düzce'de.

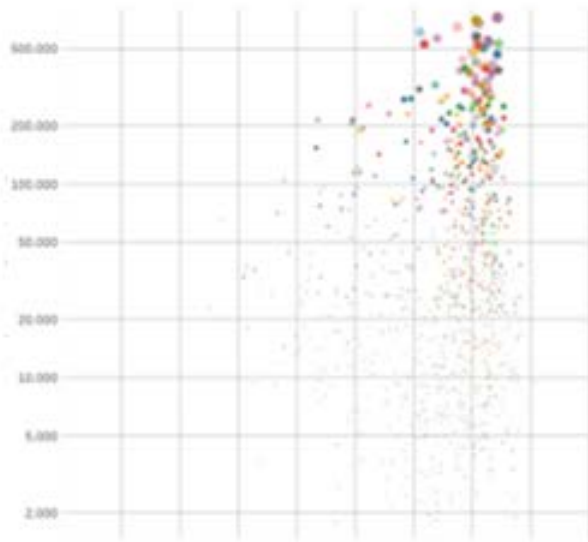
İller düzeyinde 1. tur ve 2. turu karşılaştırınca yine tüm illerde düşüş olduğu net bir şekilde görülebiliyor. Katılımın yüzde 80'in altında olduğu illere 2. turda Batman, Bitlis, Hakkari, Mardin, Siirt, Şanlıurfa ve Şırnak eklenmiş. En yüksek katılım yine Düzce'de (%90,5). Ancak yine genel görünüm değişmemiş ve illerde benzer düşüşler olmuş.

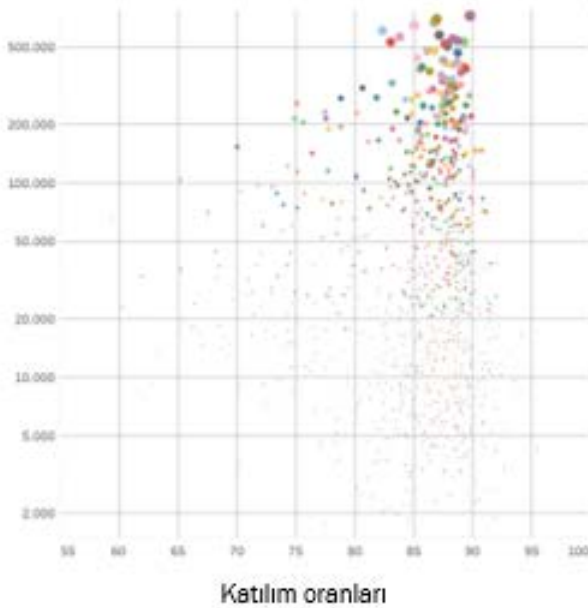
2018 CB seçimi

2023 CB seçimi 1. tur

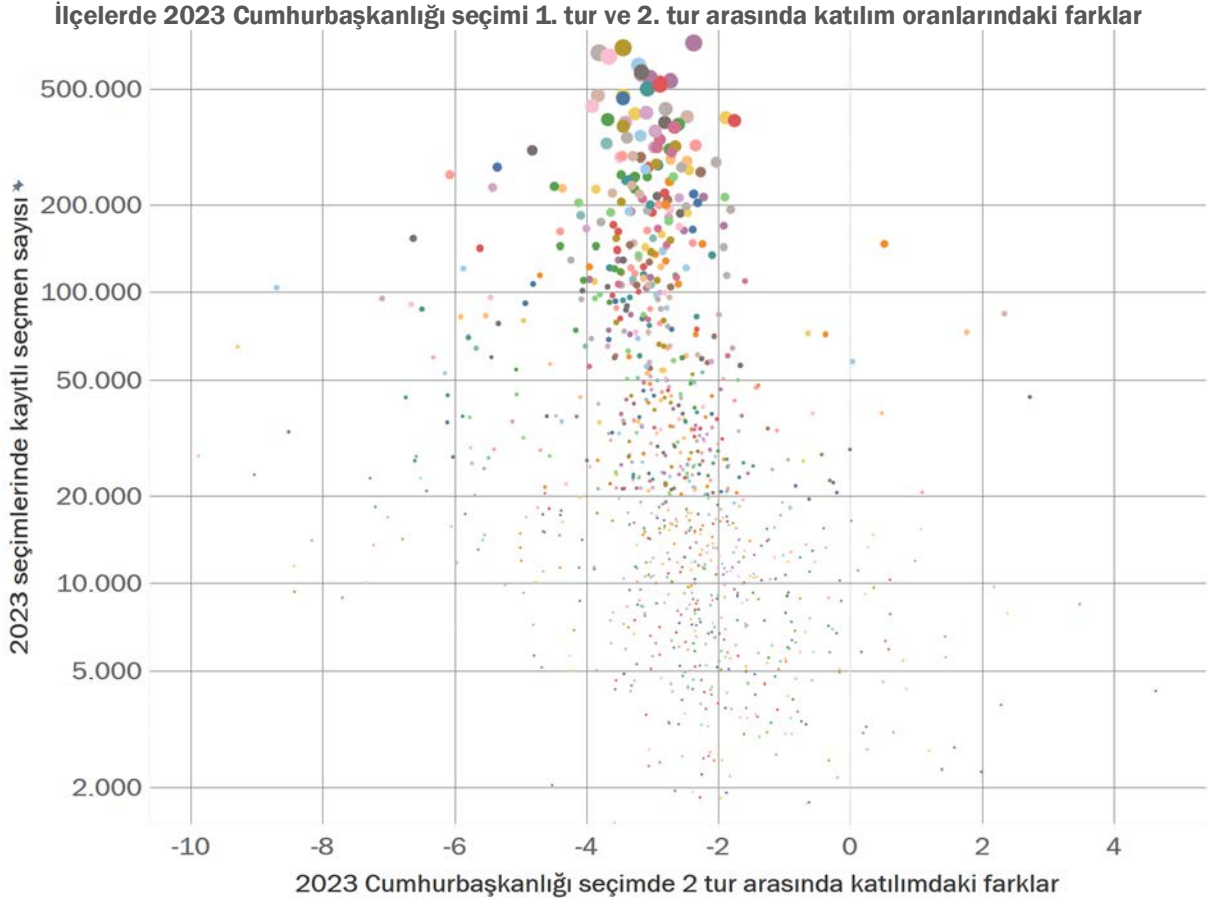

2023 CB seçimi 2. tur

İlçe düzeyindeki katılımları gösteren yandaki grafikler, seçmen sayısı ve katılım oranındaki çeşitliliğini daha da belirgin şekilde ortaya koyuyor. Seçmen sayısı 1500'le 700 bin arasında çok geniş bir skalaya yayılırken, 2018'deki katılım da yüzde 72,5'le yüzde 98,8 arasında yine oldukça geniş bir skalada ve ilçeler küçüldükçe aralıklar artıyor.

2023'ün 1. turunda genelde katılımın özellikle arttığı, ancak yüzde 92-95 mertebesinde çok yüksek katılım olan ilçeler neredeyse hiç kalmadığı görülüyor. Orta boydaki ilçelerin katılımında azalmalar dikkat çekiyor. İkinci turda ise tüm ilçelerde düşüş görüyoruz. Büyük ilçelerde yüzde 90 mertebesinin altına, orta boydaki ilçelerde yüzde 60'lara kadar düşen katılım oranları dikkat çekiyor.

Belki de katılıma dair tüm bu bulgularda en çok merak edilen 14 Mayıs'taki 1. turla 2. tur arasında katılımın nasıl değiştiği oldu. Yukarıdaki son grafik ilçelerin katılım oranlarındaki puan farklarını gösteriyor. Ülke genelinde yüzde 88,92'ten yüzde 85,72'ye 3 puanlık düşüş özellikle 200 bin ve üzeri seçmeni olan ilçelerin genelinde görülebiliyor. Yine orta boydaki ilçelerde genel düşüşe paralel olanların yanında 10 puana kadar çıkan ciddi düşüşler de görülüyor. En küçük ilçelerdeki düşüşlerse 0 ila -3 puanla ortalamanın üzerinde denebilir. Bunların yanısıra ülkedeki genel eğilimin tersine katılımın 2 tur arasında arttığı ilçeler de mevcut. Bu ilçeler arasında pek bir ortalıktan bahsetmek mümkün değil ve artışlar 100 ila 1000 mertebesinde oldukça az sayıda seçmene denk geliyor.

7. SEÇİM SONUÇLARININ SOSYO-EKONOMİK GELİŞMİŞLİK SEVİYESİ İLE ANALİZİ

Bu bölümde, ilçe bazlı seçim sonuçları Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından hesaplanan sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyelerine göre analiz edilecektir.

7.1. Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Seviyesi

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı demografi, istihdam ve sosyal güvenlik, eğitim, sağlık, finans, rekabetçilik, yenilikçilik ve yaşam kalitesi başlıklarından oluşan 56 değişken ile sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksi hesaplanmaktadır. Buna göre Türkiye’de bulunan 973 ilçe, 6 kademeye ayrılmakta, sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi en yüksek olan ilçe İstanbul-Şişli, en düşük olan ilçe ise Şanlıurfa-Harran olmaktadır.³

Sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi en yüksek olan 1. kademedeki ilçe sayısı 67 iken 2. kademe 173, 3. kademe 175, 4. kademe 215, 5. kademe 222, 6. kademe ise 121 ilçe bulunmaktadır.

	İlçe sayısı	En düşük endeks değeri	En yüksek endeks değeri	Toplam seçmen sayısı	Toplam seçmen içindeki payı
1. Kademe	67	1,632	6,959	18.732.532	% 31
2. Kademe	173	0,396	1,581	24.478.685	% 40
3. Kademe	175	-0,173	0,379	7.764.827	% 13
4. Kademe	215	-0,493	-0,178	4.392.064	% 7
5. Kademe	222	-0,500	-0,824	3.448.898	% 6
6. Kademe	121	-1,447	-0,831	1.957.559	% 3

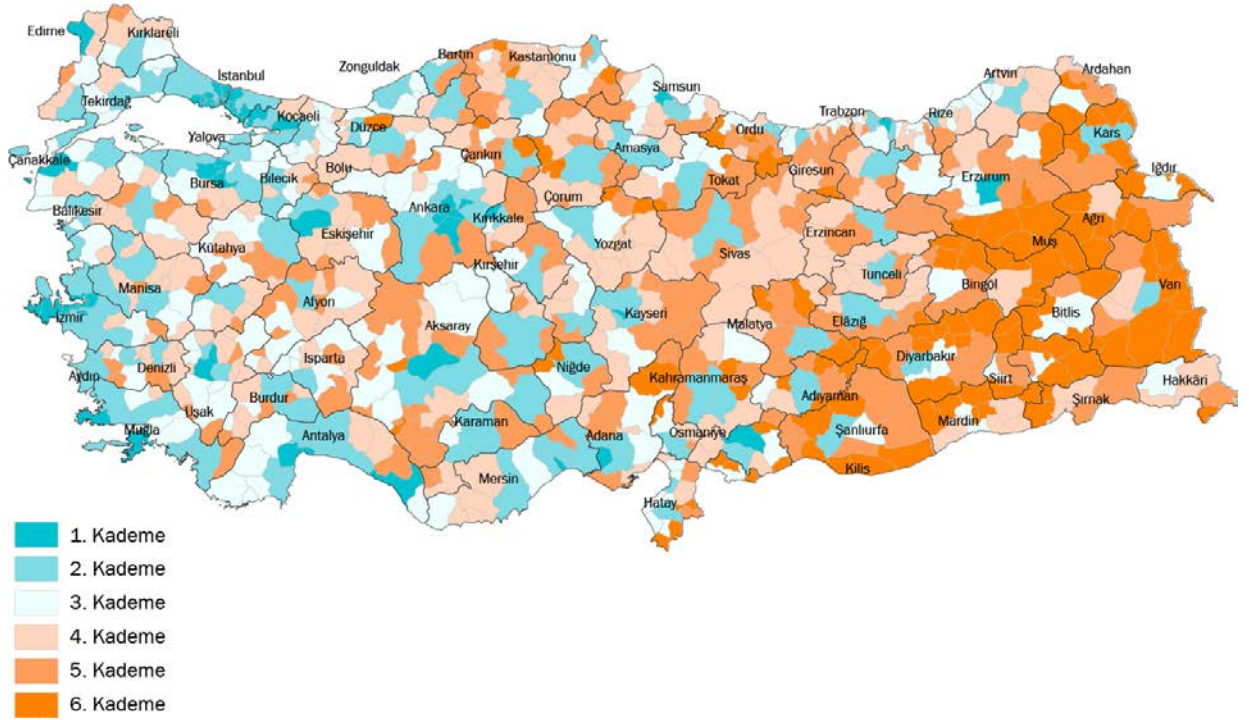
Aşağıdaki haritada görüldüğü gibi, sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi doğruya doğru gidildikçe düşmektedir.

³ Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, *SEGE 2022: İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Seviyeleri Araştırması*, Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara, 2022.

Sosyo Ekonomik Gelişmişlik Endeksi - Kümeler SEGE 2022

14 Mayıs seçimlerinin resmî olmayan sonuçlarına göre 6. kademe ilçeler hariç tutulduğunda, sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyinin düşmesiyle Recep Tayyip Erdoğan'ın aldığı oy oranının arttığı, Kemal Kılıçdaroğlu'nun aldığı oy oranının azaldığı görülüyor. 1. kademe ilçelerde Erdoğan'ın aldığı ortalama oy oranı yüzde 39,5 iken Kılıçdaroğlu'nun oy oranı yüzde 55 olmaktadır.

Kılıçdaroğlu'nun oy oranının Erdoğan'ın oy oranını geçtiği sosyo-ekonomik gelişmişlik bakımından siyasi coğrafya sadece 1. kademe gelişmiş ilçeler oluyor. 2. kademe ilçelerden itibaren Erdoğan'ın oy oranı, Kılıçdaroğlu'nun oy oranını geçmeye başlıyor.

Cumhurbaşkanı Seçimi 1. Tur Oylaması	Erdoğan	İnce	Kılıçdaroğlu	Oğan	Toplam
1. Kademe	39,5	0,3	55,0	5,1	100,0
2. Kademe	49,1	0,5	44,4	6,0	100,0
3. Kademe	55,2	0,6	38,9	5,3	100,0
4. Kademe	57,9	0,6	36,6	4,8	100,0
5. Kademe	64,5	0,6	31,0	4,0	100,0
6. Kademe	53,3	0,5	43,5	2,8	100,0

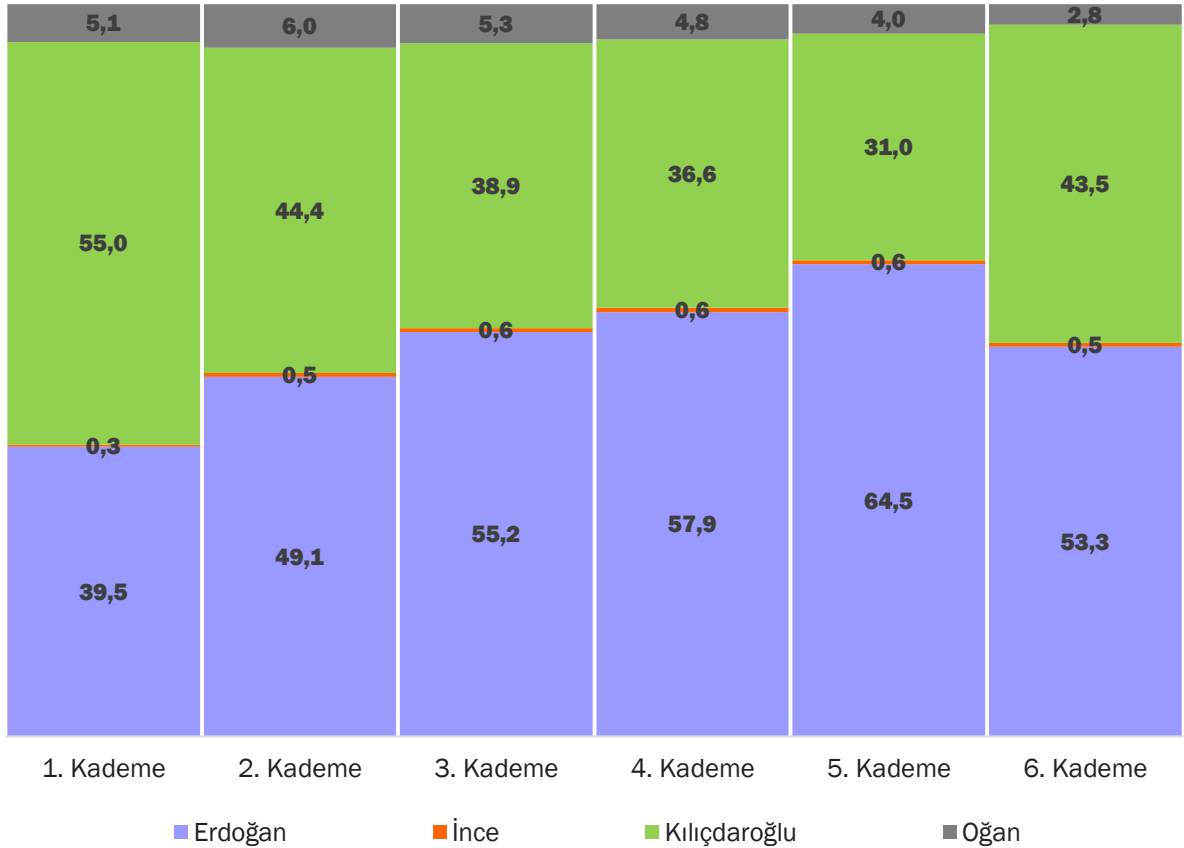
Sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyesinin düşmesiyle Erdoğan'ın oyunun düzenli artışı 5. kademe gelişmiş ilçelere dek sürüyor. 1. kademe gelişmiş ilçelerde yüzde 39,5 oranında oy alan Erdoğan, 5. kademe gelişmiş ilçelerde yüzde 64,5 oranında oy alıyor.

Kılıçdaroğlu'nun 1. kademe ilçelerden aldığı oy oranı olan yüzde 55 seviyesi, Türkiye genelinde aldığı oy oranının 10 puan üzerinde olurken 2. kademe ilçelerden itibaren aldığı oy oranı, Türkiye genelinde ulaştığı oy oranının gerisinde kalıyor. Kılıçdaroğlu'nun 5. kademe gelişmiş ilçelerden aldığı oy oranı yüzde 31'de kalıyor.

Ağırlıklı olarak Kürt nüfusun yaşadığı 6. kademe gelişmiş ilçelerde Kılıçdaroğlu'nun oyu yükselirken Erdoğan'ın oyu düşüyor ancak Erdoğan bu ilçelerden de 3. kademe gelişmiş ilçelerden aldığı oranda oy alıyor. 6. kademe gelişmiş ilçelerde Erdoğan'ın aldığı oy oranı yüzde 53,3 düzeyindeyken, Kılıçdaroğlu'nun aldığı oy oranı yüzde 43,5 oluyor.

Sinan Oğan'ın doğu bölgeleri haricinde aldığı oyun coğrafi olarak heterojen dağılımı sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyelerine göre yapılan analizde de ortaya çıkıyor. Oğan, 1. kademe gelişmiş ilçelerden yüzde 5,1 oranında oy alırken 2. kademe ilçelerden aldığı oy oranı yüzde 6, 3. kademe ilçelerden aldığı oy oranı yüzde 5,3 oluyor. 4. ve 5. kademe ilçelerden aldığı oy oranı da sırasıyla yüzde 4,8 ve yüzde 4 olarak Türkiye genelinde aldığı oy oranından çok fazla sapmıyor.

İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Kademelerine Göre Cumhurbaşkanı Seçimi 1. Tur Oylaması Oy Tercihleri

2018 seçimlerine göre adayların aldıkları oy oranının farkına bakıldığında, Erdoğan'ın oyunun değişim farkı ile sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyesi arasında anlamlı bir ilişki görülüyor. Sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyesinin artmasıyla birlikte Erdoğan'ın 2018 seçimine göre aldığı oy oranının düşme eğilimi artıyor. Erdoğan, 1. K-kademe gelişmiş ilçelerden aldığı oy oranı 3,5 puan azalırken 2. kademe gelişmiş ilçelerden aldığı oy 3,2 puan, 3. kademe ilçelerden aldığı oy 2 puan, 4. kademe gelişmiş ilçelerden aldığı oy 1,1 puan, 5. kademe gelişmiş ilçelerden aldığı oy 1,5 puan azalmış görünüyor. Erdoğan'ın 6. kademe gelişmiş ilçelerden aldığı oy oranı ise neredeyse değişmemiş durumda.

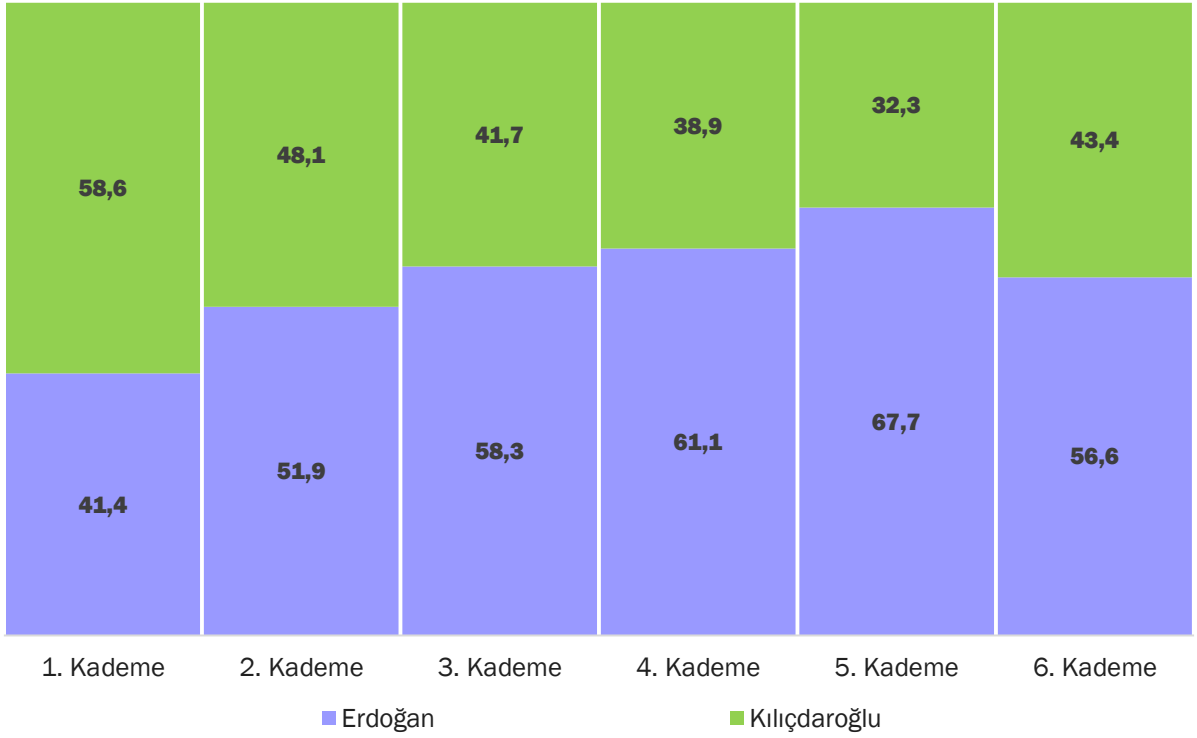
2023-2018 farkı	Erdoğan	Kılıçdaroğlu - İnce, Akşener, Demirtaş, Karamollaoğlu
1. Kademe	-3,5	-1,8
2. Kademe	-3,2	-3,0
3. Kademe	-2,0	-3,7
4. Kademe	-1,1	-4,0
5. Kademe	-1,5	-2,8
6. Kademe	-0,2	-2,1

Aşağıdaki tablo ise cumhurbaşkanı seçimi 2. tur oylaması sonuçlarının ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik kademelerine göre dağılımını göstermektedir. 2. tur oylamasında da Erdoğan ve Kılıçdaroğlu'nun SEGE'ye göre oy örüntüleri değişmemiş.

Cumhurbaşkanı Seçimi 2. Tur Oylaması	Erdoğan	Kılıçdaroğlu	Toplam
1. Kademe	41,4	58,6	100,0
2. Kademe	51,9	48,1	100,0
3. Kademe	58,3	41,7	100,0
4. Kademe	61,1	38,9	100,0
5. Kademe	67,7	32,3	100,0
6. Kademe	56,6	43,4	100,0

Erdoğan yalnızca 1. kademe gelişmiş ilçelerde çoğunluğu yakalayamazken 2. kademe gelişmiş ilçelerden itibaren yüzde 50'yi geçmektedir. 5. kademe gelişmiş ilçelerde yüzde 67,7 oranında oya kadar ulaşan Erdoğan'ın 6. kademe gelişmiş ilçelerdeki oy oranı da yüzde 56,6 olmaktadır.

İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Kademelerine Göre Cumhurbaşkanı Seçimi 2. Tur Oylaması Oy Tercihleri

Cumhurbaşkanı seçiminin 2 turu arasındaki farklara bakıldığında, sosyo-ekonomik gelişmişliğin düşmesiyle birlikte Erdoğan'ın 2. tur oylamasında oyunu arttırdığını gösteriyor. Erdoğan, seçimin 2. turunda 1. kademe gelişmiş ilçelerdeki oyunu 1,9 puan artırırken bu oran 6. kademe gelişmiş ilçelerde 3,4'e kadar yükseliyor. Buna karşın Kılıçdaroğlu, tam tersi bir eğilime sahip görünüyor. Kılıçdaroğlu, sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyesinin artmasıyla birlikte 2. turda oyunu arttırsa da 6. kademe gelişmiş ilçelerde olduğu gibi mevcut oyunu azaltması ve oy artışını Türkiye'ye heterojen dağıtamaması nedeniyle nihai olarak seçim sonunda geride kalmış görünüyor.

Cumhurbaşkanı Seçimi 2. Tur- 1. Tur farkı	Erdoğan	Kılıçdaroğlu
1. Kademe	1,9	3,6
2. Kademe	2,8	3,6
3. Kademe	3,1	2,8
4. Kademe	3,2	2,3
5. Kademe	3,2	1,4
6. Kademe	3,4	-0,1

Partilerin gelişmişlik seviyelerine göre ilçelerden aldığı oy oranlarına bakıldığında Ak Parti ve MHP'nin oy oranının, sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyesinin azalmasıyla birlikte arttığını; CHP'nin oyunun tam tersi bir eğilime sahip olduğu görülüyor.

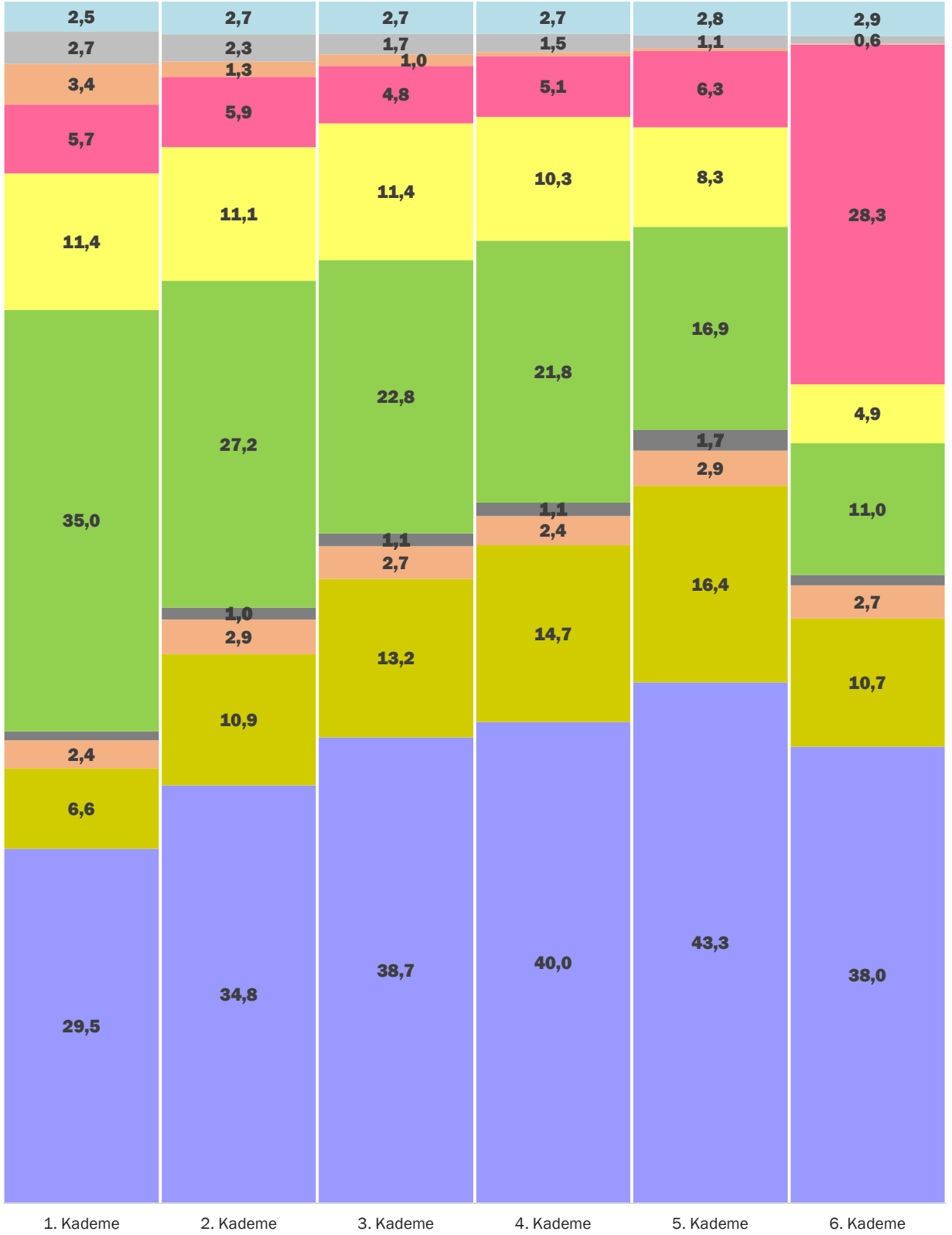
	Cumhur İttifakı				Millet İttifakı		Emek ve Özgürlük İttifakı		Zafer Partisi	Diğer	Toplam
	Ak Parti	MHP	Yeniden Refah	BBP	CHP	İyi Parti	Yeşil Sol Parti	TİP			
1. Kademe	29,5	6,6	2,4	0,7	35,0	11,4	5,7	3,4	2,7	2,5	100,0
2. Kademe	34,8	10,9	2,9	1,0	27,2	11,1	5,9	1,3	2,3	2,7	100,0
3. Kademe	38,7	13,2	2,7	1,1	22,8	11,4	4,8	1,0	1,7	2,7	100,0
4. Kademe	40,0	14,7	2,4	1,1	21,8	10,3	5,1	0,3	1,5	2,7	100,0
5. Kademe	43,3	16,4	2,9	1,7	16,9	8,3	6,3	0,2	1,1	2,8	100,0
6. Kademe	38,0	10,7	2,7	0,9	11,0	4,9	28,3	0,1	0,6	2,9	100,0

Ak Parti ve MHP'nin sosyo-ekonomik gelişmişliğin düşmesiyle birlikte oy artışı eğilimine ittifakın bir diğer bileşeni olan BBP'nin de sahip olduğu görülüyor. 3. kademe gelişmiş ilçelerden itibaren BBP yüzde 1 düzeyinin üzerinde oy almış, 5. kademe gelişmiş ilçelerde oyunu 1,7'ye ulaştırmış görünüyor. Yeniden Refah Partisi'nin ise oyu daha heterojen dağılıyor.

Yeşil Sol Parti, 6. kademe gelişmiş ilçelerde yüzde 28,3 oranındaki oyuyla en yüksek seviyesine ulaşırken 6. kademe gelişmiş ilçelerde Ak Parti'nin oyu yüzde 38, MHP'nin oyu yüzde 10,7 oranına ulaşıyor

Seçime ilk kez giren Zafer Partisi'nin oyu ise sosyo-ekonomik gelişmişliğin azalmasıyla düşüyor. Zafer Partisi en yüksek oranda oyunu yüzde 2,7 oranıyla 1. kademe gelişmiş ilçelerden alıyor. Gelişmişlik kademelerinin düşmesiyle Zafer Partisi'nin oyu yüzde 2,3, yüzde 1,7, yüzde 1,5, yüzde 1,1 ve yüzde 0,6 oranlarıyla kademeli olarak azalıyor.

İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Kademelerine Göre Genel Milletvekili Seçimi Oy Tercihleri

■ Ak Parti ■ MHP ■ Yeniden Refah ■ BBP ■ CHP ■ İyi Parti ■ Yeşil Sol Parti ■ TİP ■ Zafer Partisi ■ Diğer

7.2. Kümeleme Analizi: Cumhurbaşkanlığı ve Genel Seçim Oy Oranları, Katılım ve Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Örüntüleri

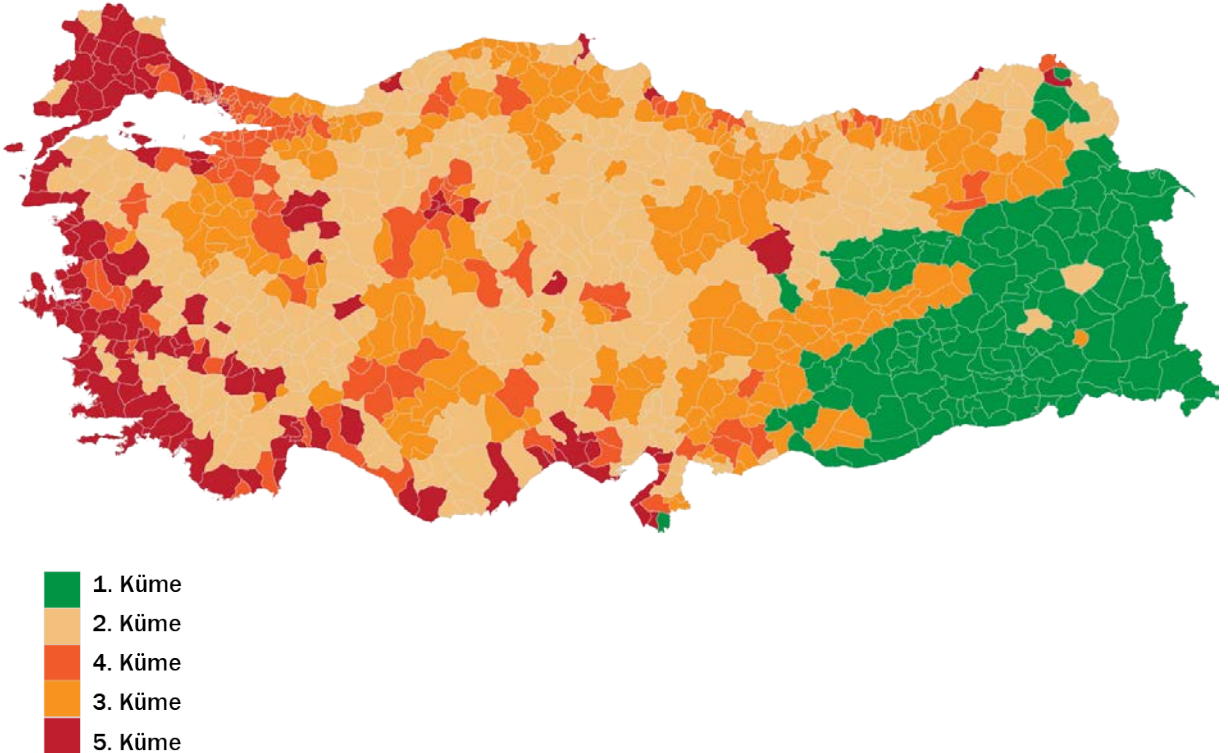
Bu başlık altında, genel seçim ve cumhurbaşkanı seçimi sonuçlarını, katılım, geçersiz oy oranları ve sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyelerine göre analiz edeceğiz.

Genel seçim, cumhurbaşkanı seçimi, seçime katılım durumu, geçersiz oy durumu ve sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyesi değişkenlerini kullanarak bir kümeleme analizi yaptığımızda aşağıdaki gibi bir tablo karşımıza çıkıyor. Kümeleme analizi, bu sonuçlar üzerinden ilçe bazlı olarak Türkiye'yi 5 kümeye ayırmaktadır:

	Erdoğan oy durumu	Kılıçdaroğlu oy durumu	Genel seçim oy örüntüsü	Katılım durumu	Geçersiz oy durumu	SEGE seviyesi
1. Küme	Düşük	Yüksek	Yeşil Sol Parti baskın	Düşük	Yüksek	En düşük
2. Küme	Yüksek	Düşük	Cumhur İttifakı baskın	Yüksek	Ortalama	Düşük
3. Küme	Yüksek	Düşük	Ak Parti güçlü	Yüksek	Düşük	Yüksek
4. Küme	Baskın	En düşük	Cumhur İttifakı baskın, YRP'nin en yüksek oy aldığı küme	Ortalama	Ortalama	Düşük
5. Küme	En düşük	Yüksek	CHP baskın, TİP'in en yüksek oy aldığı küme	Yüksek	Düşük	Yüksek

Aşağıdaki harita, bu kümelerin Türkiye geneline dağılımını ilçe bazlı olarak göstermektedir.

14 Mayıs 2023 Milletvekili Genel Seçim Sonuçları
İlçe Düzeyinde Siyasi Tercih Profilleri

KÜME	Katılı m %	RTE oyu %	KK oyu %	SO oyu %	Ak Parti %	MHP %	CHP %	İyi Parti %	YSP %	TİP %	YRP %	Zafer P. %	Diğer %
5	90,1	34,6	60,2	4,6	25,8	7,0	40,0	13,3	4,6	2,9	1,0	2,0	3,4
3	90,1	55,4	37,8	6,3	40,1	10,6	22,8	10,2	4,6	1,2	3,8	2,8	3,9
4	87,5	72,7	22,3	4,4	50,1	15,6	14,1	6,5	2,5	0,1	4,5	1,4	5,1
2	88,5	60,1	34,1	5,2	39,5	18,2	21,4	12,4	1,2	0,3	2,1	1,4	3,5
1	80,3	36,8	60,5	2,3	28,8	4,9	10,3	2,6	47,6	0,0	2,0	0,3	3,6

1. Küme

Yukarıda yer alan harita üzerinden de görüldüğü gibi, bu beş kümenin coğrafi dağılımı bir örüntü ortaya koymaktadır. 1. kümede yer alan ilçeler, Türkiye'nin doğu bölgelerinde yer alan ilçelerden oluşmaktadır. Erdoğan'ın düşük, Kılıçdaroğlu'nun yüksek oranda oy aldığı bu kümede Yeşil Sol Parti dominant partidir. Seçime katılımın düşük olduğu, geçersiz oyların yüksek olduğu bu kümedeki ilçelerde SEGE seviyesi de düşüktür.

2. Küme

Cumhur İttifakı'nın dominant olduğu 2. kümedeki ilçelerde Erdoğan'ın oyu yüksek, Kılıçdaroğlu'nun oyu düşüktür. Katılım oranının yüksek olduğu bu ilçeler, doğu bölgeler haricinde tüm Türkiye'ye neredeyse heterojen dağılmaktadır. Geçersiz oy oranının Türkiye ortalamasıyla aynı seviyede olduğu bu kümedeki ilçelerin SEGE seviyesi de düşüktür.

3. Küme

Bu kümede yer alan ilçelerde Erdoğan'ın oyu yüksek, Kılıçdaroğlu'nun oyu düşüktür. Ak Parti'nin güçlü olduğu bu ilçelerde, katılım yüksek, geçersiz oyların oranı düşüktür. SEGE seviyesinin yüksek olduğu bu kümedeki ilçeler, İstanbul'u da kapsamakta ve Doğu Marmara'nın da bir kısmı bu kümede yer almaktadır. Ayrıca bu kümede yer alan ilçeler, Anadolu'da örüntü bozan ilçeler olarak da öne çıkmaktadır.

4. Küme

Erdoğan'ın oyunun dominant olduğu 4. küme ilçelerde Kılıçdaroğlu en düşük oranda oy almıştır. Cumhuriyet'in dominant biçimde oy aldığı bu kümede Yeniden Refah Partisi en yüksek orandaki oy oranına erişmiştir. Katılım ve geçersiz oyların Türkiye ortalaması düzeyinde olduğu bu kümede yer alan ilçelerin SEGE seviyesi düşüktür. Bu ilçeler, Doğu Marmara, Batı ve Doğu Karadeniz, Batı Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde bulunmaktadır. Deprem bölgesinin pek çok ilçesi de bu kümede yer almaktadır.

5. Küme

Türkiye'de batı ve güney kıyı şeridinde yerleşmekte; Batı Marmara ve Ege'nin iç kesimlerinde de bu kümede yer alan ilçeler bulunmaktadır. 5. kümede yer alan ilçelerden Erdoğan en düşük oy oranını almakta, Kılıçdaroğlu yüksek bir orana ulaşmaktadır. Bu kümedeki ilçelerde CHP dominant partiyken TİP, en yüksek oranda oya bu kümede erişir. Seçime katılımın yüksek olduğu bu kümede geçersiz oyların oranı da düşüktür. Bu küme, sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyesinin de yüksek olduğu ilçelerden oluşmaktadır.

8. KONDA'NIN 11 MAYIS VE 25 MAYIS TARİHLİ KAMUOYU AÇIKLAMALARI

8.1. 11 Mayıs 2023

Sayın Abonemiz,

Bu açıklama, KONDA Barometresi Siyasal ve Toplumsal Araştırmalar Dizisi abonelerine gönderilmektedir. Abonelik sözleşmelerindeki özel maddeye dayanılarak ve abonelerimizin verdiği yetki ve hak kapsamında yapılan açıklama, bugün içinde (www.konda.com.tr) sitesinde de yayımlanacaktır.

Açıklamanın dayanağı olan araştırma, **6-7 Mayıs 2023 tarihlerinde** gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında, **35 ilin merkez dâhil 120 ilçesine bağlı 194 mahalle ve köyünde 3480 kişiyle hanelerinde yüz yüze** görüşülmüştür. Her bir mahallede gerçekleştirilen 18 anket için yaş ve cinsiyet kotası uygulanmıştır.

Araştırma, Türkiye'nin 18 yaş üstü yetişkin nüfusunu temsil edecek yurt içi seçmenlerin **saha çalışmasının yapıldığı günlerdeki siyasal eğilimlerini** yansıtmaktadır.

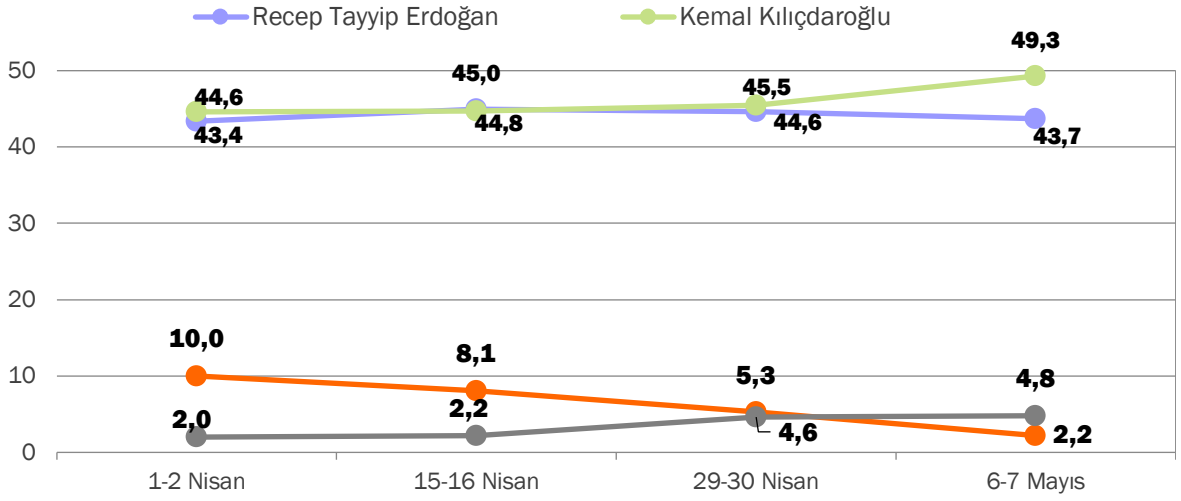
Örneklem, ADNKS (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi) verilerine dayalı mahalle ve köylerin nüfus büyüklükleri ve eğitim seviyeleri verileri ile bir önceki Genel Seçim mahalle ve köy sonuçları katmanlandırılarak hazırlanmıştır. Yerleşim yerleri önce kırsal/kent/metropol olarak ayrıştırılmış ve 12 bölge esas alınarak örneklem tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında gidilen iller: Adana, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bilecik, Bingöl, Bursa, Çanakkale, Denizli, Diyarbakır, Erzincan, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Giresun, Hatay, Mersin, İstanbul, İzmir, Karaman, Kars, Kayseri, Kırklareli, Kocaeli, Konya, Malatya, Manisa, Sakarya, Samsun, Sivas, Tokat, Trabzon, Şanlıurfa, Van.

Araştırmanın bulgularının **hata payı, yüzde 95 güven aralığında +/- 1,7, yüzde 99 güven aralığında yüzde +/- 2,2'dir.** Cumhurbaşkanı adaylarının kesinleştiği günden sonraki son 4 araştırmanın siyasi tercih sonuçları aşağıdaki tablodaki gibidir. Yüzde 7,8 kararsız olduğunu ve yüzde 2,2 oy kullanmayacağını söyleyen seçmenleri orantılı bir şekilde dağıttığımızda ise aşağıdaki seri ortaya çıkmaktadır.

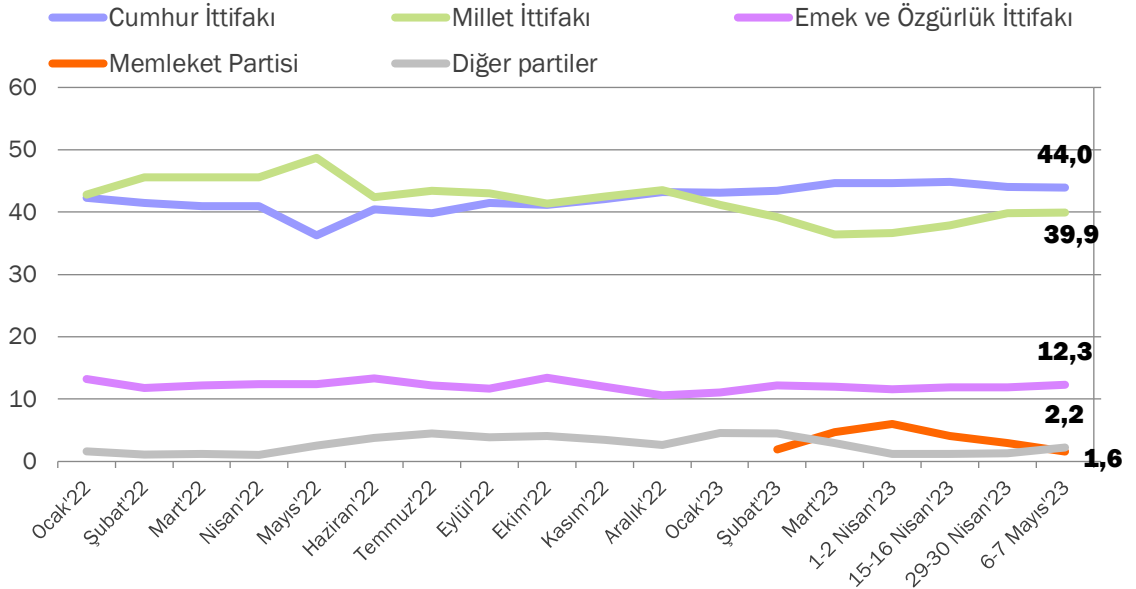
Cumhurbaşkanlığı Seçimi Oy Tercihleri (Kararsızlar dağıtılmış)

6-7 Mayıs tarihindeki araştırmaya ait bulgular Cumhurbaşkanlığı seçiminin ikinci tura kalma ihtimalinin mevcut olduğunu göstermektedir. Fakat son haftada yaşanan oy değişim eğilimi devam ederse seçimin ilk turda Kemal Kılıçdaroğlu lehine sonuçlanma ihtimali de bulunmaktadır.

Genel Milletvekiliği oyu tercihini ittifak oyları olarak, yüzde 11,5 kararsız olduğunu ve yüzde 2,2 kullanmayacağını söyleyen seçmeni orantılı bir şekilde dağıttığımızda ise aşağıdaki seri ortaya çıkmaktadır.

İttifak Oyları (Kararsızlar dağıtılmış)

Bu bulgular bize son dönemlerde yüzde 43-44 oy oranına yeniden ulaşan Cumhur İttifakı'nın bu oy oranını daha da arttıramadığını **fakat ittifaklar içerisinde en yüksek oy oranına ulaşacak ittifakın Cumhur İttifakı olacağını göstermektedir.**

Bu seçimde siyasi partiler çok çeşitli seçim, ittifak ve aday liste stratejileri ile seçime giriyorlar. 87 seçim bölgesinin tamamında birlikte hareket eden, tamamında ayrı hareket eden, bazılarında ayrı bazılarında birlikte hareket eden, bazılarında ayrı giren ama birbirlerinin listesinde adayları olan aynı ittifak mensubu partiler var. **O yüzden parti oyu tercihi yerine ittifak oyu ölçümünün daha sağlıklı bir ölçüm olduğu fikrindeyiz.** Yine de 6-7 Mayıs bulgularımıza göre parti tercihi bulgularımız da şu şekilde:

Seçim İttifakı	Oy oranı	Siyasi Parti	Oy oranı
Cumhur İttifakı	44,0	Ak Parti	35,0
		MHP	8,0
		İttifak diğer	1,0
Millet İttifakı	39,9	CHP	27,3
		İyi Parti	12,4
		İttifak diğer	0,2
Emek ve Özgürlük İttifakı	12,3	Yeşil Sol Parti	10,5
		TİP	1,8
Diğer Partiler	3,8	Diğer Partiler	3,8

Bu bulgularımızı değiştirebilecek ve 14 Mayıs sonuçlarını etkileyebilecek üç dinamiği not etmek isteriz:

- Birincisi, 6-7 Mayıs tarihinden seçime kadar yaşanacak olayların siyasi tercihlere etkisi.
- İkincisi, Cumhurbaşkanlığı seçiminde yaşanabilecek stratejik oy kaymaları. Stratejik oy kaymalarının “Cumhur İttifakı - Millet İttifakı” ya da “Erdoğan – Kılıçdaroğlu” arasında olma ihtimalini pek öngörmemekle birlikte İnce ve Oğan seçmenlerinin çoğunlukla Kılıçdaroğlu lehine oy kullanma eğiliminde olduklarını görüyoruz.
- Üçüncüsü de başta deprem bölgesi olmak üzere yurtiçi ve yurtdışı seçmenlerin seçime katılım oranı ile yurtdışı seçmenlerin kullanacağı oyların dağılımıdır.

Saygılarımızla, bilgilerinize sunulur.

KONDA Araştırma ve Danışmanlık A.Ş.

8.2. 25 Mayıs 2023

Sayın Abonemiz,

Bu açıklama, KONDA Barometresi Siyasal ve Toplumsal Araştırmalar Dizisi abonelerine gönderilmektedir. Abonelik sözleşmelerindeki özel maddeye dayanılarak ve abonelerimizin verdiği yetki ve hak kapsamında yapılan açıklama, bugün içinde (www.konda.com.tr) sitesinde de yayımlanacaktır.

Açıklamanın dayanağı olan araştırma, **20-21 Mayıs 2023 tarihlerinde** gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında, **34 ilin merkez dâhil 108 ilçesine bağlı 154 mahalle ve köyünde 3607 kişiyle hanelerinde yüz yüze** görüşülmüştür. Her bir mahallede gerçekleştirilen 24 anket için yaş ve cinsiyet kotası uygulanmıştır.

Araştırma, Türkiye'nin 18 yaş üstü yetişkin nüfusunu temsil edecek yurt içi seçmenlerin **saah çalışmasının yapıldığı günlerdeki siyasal eğilimlerini** yansıtmaktadır.

Örneklem, ADNKS (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi) verilerine dayalı mahalle ve köylerin nüfus büyüklükleri ve eğitim seviyeleri verileri ile bir önceki Genel Seçim mahalle ve köy sonuçları katmanlandırılarak hazırlanmıştır. Yerleşim yerleri önce kır/kent/metropol olarak ayrıştırılmış ve 12 bölge esas alınarak örneklem tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında gidilen iller: Adana, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bilecik, Bursa, Çanakkale, Denizli, Diyarbakır, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Giresun, Hatay, Mersin, İstanbul, İzmir, Karaman, Kars, Kayseri, Kırklareli, Konya, Malatya, Manisa, Sakarya, Samsun, Sivas, Tokat, Trabzon, Şanlıurfa, Van.

Araştırmanın bulgularının **hata payı, yüzde 95 güven aralığında +/- 1,63, yüzde 99 güven aralığında yüzde +/- 2,15'tir.** 1. tur Cumhurbaşkanı Seçiminin ardından, iki adaya yönelik oy tercihleri aşağıdaki gibidir. Yüzde 8,2 kararsız olduğunu ve yüzde 2,6 oy kullanmayacağını söyleyen seçmenleri orantılı bir şekilde dağıttığımızda ise aşağıdaki tablo ortaya çıkmaktadır.

Bu oranların iki haftalık bir seçim sürecinin yarısında yapılmış bir ölçüme ait olduğunu hatırlatarak paylaşmak istiyoruz.

	20 - 21 Mayıs 2023	20 - 21 Mayıs 2023 (Kararsızlar dağıtılmış)
Recep Tayyip Erdoğan	47,0	52,7
Kemal Kılıçdaroğlu	42,2	47,3
Kararsız	8,2	-
Oy kullanmaz	2,6	-
Toplam	100,0	100,0

Bu bulgularımızı değiştirebilecek ve 28 Mayıs sonuçlarını etkileyebilecek üç dinamiği not etmek isteriz:

- Birincisi, 20-21 Mayıs tarihinden seçime kadar bir haftada yaşanacak olayların siyasi tercihlere etkisi.
- İkincisi, Cumhurbaşkanlığı seçimi 1. tur oylamasının ardından Ata İttifakı'nın dağılması üzerine, ittifakı oluşturan parti liderleri ve ittifak adayının seçimin 2. tur oylamasında farklı adayları destekleme kararı almaları üzerine yaşanabilecek stratejik oy kaymaları.
- Üçüncüsü de bu hükümet sistemi modelinde ilk defa deneyimleyeceğimiz, 2. tura giden seçimde katılım oranı olacaktır.

11 Mayıs Tarihli KONDA Açıklamasına Dair Değerlendirme

14 Mayıs 2023 Cumhurbaşkanlığı ve Genel Milletvekiliği seçimlerine dair 6-7 Mayıs hafta sonu gerçekleştirdiğimiz araştırmanın bulgularını 11 Mayıs Perşembe günü önce siz sayın abonelerimizle ardından da kamuoyuyla paylaşmıştık. Araştırma bulguları ve seçim sonuçları arasında, hesapladığımız hata payının ötesinde bir sapma gerçekleşmiştir.

KONDA 37 yıldır seçimlerden 3 gün önce seçime dair son anketini kamuoyuyla paylaşmaktadır.

KONDA olarak yaptığımız açıklamalarımız dışında bizimle ilişkilendiren herhangi bir bulguyu ne yalanlayabiliriz ne de doğrulayabiliriz. Çalışma alanlarından biri de siyasi araştırmalar olan bir şirketin araştırma bulgularını paylaşma gerekliliğini, abonelerimize verdiğimiz taahhüdün yanı sıra toplumsal sorumluluk olarak da görüyoruz. Geçmişimizdeki başarıların gururu kadar, başarısızlıkların mahcubiyetini ve sorumluluğunu taşımaktan kaçınmadığımızın bilinmesini isteriz.

Kendi kontrol süreçlerimizin ardından araştırma metodolojimiz, veri setimiz ve araştırma dökümanlarını gözden geçirmeleri ve değerlendirmeleri için bir akademik kurul ile çalışacak, bu çalışmanın sonuçlarını da önce siz abonelerimizle, ardından da kamuoyuyla paylaşacağız.

Bu bağlamda 14 Mayıs seçim sonuçlarına dair paylaştığımız bulgularda oluşan sapmanın nedenlerini anlamak için tüm süreçlerimizi gözden geçiriyoruz. Aşağıda bu kontrol adımları ve tespit notlarımızı bulabilirsiniz.

Örneklem:

KONDA tüm saha araştırmalarını, yılın her döneminde seçim disipliniyle yapmaktadır. Araştırma örneğine giren mahalle veya köyler bölge, yerleşim tipi (kır, kent, metropol), eğitim ve KONDA formülü olan bir siyasi değer değişkeninin de dahil olduğu hesapla rastlantısal olarak seçilir. Anketler örneklem hesabına göre seçilen mahalle ve köylerde hanelerde yüz yüze görüşmelerle gerçekleşir.

6-7 Mayıs hafta sonu gerçekleştirdiğimiz araştırmanın örnekleme 35 ilin merkez dâhil 120 ilçesine bağlı 194 mahalle ve köyü girmiştir. Bu 194 mahalle/köydeki resmi olmayan sonuçlara göre oy dağılımı 14 Mayıs seçim sonuçlarıyla uyumaktadır. Buradan doğru örnekleme gittiğimizi anlayabiliyoruz.

Parti / Aday	6 - 7 Mayıs 2023 KONDA Örnekleme İçindeki Seçim Sonucu*	Resmi Olmayan Yurtiçi Seçim Sonuçları
Ak Parti	% 35,2	% 34,9
MHP	% 8,5	% 9,9
CHP	% 25,7	% 25,2
İyi Parti	% 10,1	% 9,8
Yeşil Sol Parti	% 7,7	% 8,7
TİP	% 2,3	% 1,7
Diğer partiler	% 12,0	% 10,5
Recep Tayyip Erdoğan	% 49,0	% 49,3
Muharrem İnce	% 0,3	% 0,4
Kemal Kılıçdaroğlu	% 45,0	% 45,0
Sinan Oğan	% 5,7	% 5,3

* 6-7 Mayıs hafta sonu gerçekleştirilen saha çalışmasında gidilen 194 mahalle/köydeki resmi olmayan sonuçlara göre oy dağılımı.

Hanelerde yüz yüze görüşmeler:

Araştırma metodolojimiz anketörlerin kendilerine verilen mahalle veya köylerde rastlantısal olarak çaldıkları kapılarda ankete katılmayı kabul eden kişilerle yüz yüze görüşmeleri ve verdikleri yanıtları beyan kabul etmeleri üzerine kuruludur. Saha araştırmalarımızda çalışan tüm ekip kendi bünyemizdendir. Prensipte herhangi bir saha firması ve aracı firmayla çalışmamakta, tüm araştırma operasyonlarımızı kendi ekibimizle yürütmekteyiz.

6-7 Mayıs'ta gerçekleşen araştırmada 215 mahalle/köyde çalışma gerçekleştirilmiş, bu yerlerin 101 tanesi saha sırasında, 90 tanesi saha sonrasında fiziksel olarak adres kontrolüne tabi tutulmuş, iptal ve şüpheli olan 21 mahalle/köyün verisi araştırma veri setinden çıkarılmıştır.

Tüm diğer araştırma yöntemlerinde olduğu gibi bu yöntem de birtakım yanlılıklar (bias) barındırmakla birlikte Türkiye koşullarında, telefonla veya online yollarla anket yapmaktan daha sağlıklı bir yöntem olduğunu düşünüyoruz.

Özellikle kültürel kimlik kutuplaşması ve siyasi kutuplaşmanın yükseldiği toplumlarda seçmen davranışını kestirmeyi zorlaştıracak birtakım faktörler de oluşur. Literatürde suskunluk sarmalı (*spiral of silence*), utangaç sağ seçmen (*shy tory factor*) ve toplumsal kabul edilme yanlılığı (*social desirability bias*) gibi yaklaşımlar bu faktörleri anlamaya çalışır. Bu yaklaşımlar kısaca kişilerin kendi oy tercihlerinin toplum nezdinde kabul edilmediğini düşünerek anketörlere gerçek tercihlerini değil de toplumsal kabulü daha yüksek bir siyasi tercihi söylemeleri olarak özetlenebilir. Araştırma bulgularımızın hata payı ötesinde yanılmasında bu faktörlerin de etkisi olabilir.

Veri analizi ve ağırlıklandırma:

Sahadan gelen verinin yaş, cinsiyet, eğitim vb. gibi temel demografik değişkenleri TÜİK verileriyle örtüşüyorsa örneklem temsiliyetini güçlü bir şekilde sağladığımızı düşünebiliriz. Ham veri ile resmi veriler arasında bir sapma olması halinde resmi verileri esas alarak veriyi ağırlıklandırmaktayız.

Görüşüğümüz kişilerin güncel oy tercihi beyanı ve bir önceki genel seçimdeki oy tercihi de veri ağırlıklandırması için kullandığımız değişkenlerdir. Son genel seçimin 5 yıl önce yapılmış olması, sahada gerçek seçim sonucuna yakın veri toplamayı güçleştirmekte, dolayısıyla sahadan gelen veriye yapılan müdahalelerde de sapma riskini artırmaktadır. Bu siyasi ağırlıklandırma yöntemini 2010 Anayasa Referandumundan beri tüm siyasi araştırmalarda kullanmaktayız.

Ağırlıklandırma yöntemlerinin sağlanması ancak resmi seçim sonucu ortaya çıkınca yapılabilir. Araştırma bulgularımızın hata payı üzerinde sapmasının nedenlerinden biri de bu hesap yöntemi olabilir.

Yukarıda ortaya koyduğumuz olası sebeplerden hangisinin araştırmadaki sapmada daha etkin olduğunu iddia etmek zor. Ancak, her birisini KONDA için geliştirilmesi gereken alanlar olarak ödev listemize yazıyoruz.

KONDA, toplumsal dinamikleri takip eden bir araştırma şirketi olarak Türkiye toplumunu anlamaya çalışmaktadır. Bu gayret çerçevesinde her seçim KONDA için kendini geliştirme sürecidir.

Saygılarımızla, bilgilerinize sunulur.

KONDA Araştırma ve Danışmanlık A.Ş.

Yıldız Mah. Őair Naifi Sok. No:2
Beşiktaş / İstanbul
bilgi@konda.com.tr
+90 212 275 17 66 (pbx)
+90 212 275 17 68 (fax)